ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

YEREVAN STATE UNIVERSITY

FOREIGN LANGUAGES
FOR SPECIAL PURPOSES

№ 5 (14)

YEREVAN STATE UNIVERSITY PRESS
YEREVAN 2017

ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

№ 5 (14)

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 2017

Recommended by the Scientific Council of the Department of Romance and Germanic Philology, Yerevan State University, Republic of Armenia

Editor-in-Chief: **Margarita Apresyan**
Head of ESP Chair N 1, PhD in Linguistics, professor, YSU, RA

Honourable members of the editorial board: **Dora Sakayan**
Doctor of Philology, professor, McGill University, Canada
Svetlana Ter-Minasova
Doctor of Philology, professor of Moscow State University, Dean of the Faculty of Foreign Languages,
Hans Sauer
Doctor of Philology, Institute of English Philology, Munich University, Germany
Charles Hall
PhD, associate professor of Applied Linguistics, University of Memphis, USA

Editorial board: **Samvel Abrahamyan**
Dean of the Department of Romance and Germanic Philology, PhD in History, associate professor, YSU, RA
Jura Gabrielyan
Doctor of Philology, professor
Head of German Philology Chair, YSU, RA
Karo Karapetyan
PhD in Pedagogics, professor, YSU, RA
Albert Makaryan
Doctor of Philology, professor, YSU, RA
Yelena Mkhitarian
Head of German Languages Chair, PhD, professor, ASPU, RA,
Hasmik Bagdasaryan
Head of Romance Philology Chair, PhD, associate professor

Foreign Languages for Special Purposes, Yerevan, Yerevan State University Press, 2017, p. 134.

FLSP international journal, published once a year, is a collection of scientific articles presented by FLSP practitioners inside and out Armenia targeting at professional experience exchange and concurrent development of FLSP methodologies.
Letters and articles for publishing should be sent to the editor-in-chief
E-mail: english@ysu.am, margaret.apresyan@mail.ru

© Apresyan, M. and others, 2017
© YSU press, 2017

Հրատարակության է երաշխավորել
ԵՊՀ ռոմանագերմանական բանասիրության ֆակուլտետի
գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝ **Մարգարիտա Ապրեսյան**
ԵՊՀ անգլերեն լեզվի թիվ 1 ամբիոնի վարիչ, բան. գիտ. թեկն., պրոֆեսոր

Խմբագրական խորհրդի պատվավոր անդամներ՝
Դորա Սաքայան
բան. գիտ. դոկտ., պրոֆեսոր
Մքգիլ համալսարան, Մոնրեալ, Կանադա
Սվետլանա Տեր-Մինասովա
Բան. գիտ. դոկտ.,
Մոսկվայի պետական համալսարանի պրոֆեսոր,
Օտար լեզուների ֆակուլտետի դեկան,
Հանս Սաուեր
Բան. գիտ. դոկտ., պրոֆեսոր
Անգլիական բանասիրության ինստիտուտ, Մյունխենի համալսարան
Չարլզ Հոուլ
բ.գ.թ., կրտսեր պրոֆեսոր, Մեմֆիսի համալսարան, ԱՄՆ

Խմբագրակազմ՝
Սամվել Աբրահամյան
ԵՊՀ ռոմանագերմանական բանասիրության ֆակուլտետի դեկան, պատմ. գիտ. թեկն., դոցենտ
Յուրա Գաբրիելյան
ԵՊՀ գերմանական բանասիրության ամբիոնի վարիչ, բ.գ.դ., պրոֆեսոր
Կարո Կարապետյան
մանկ. գիտ. թեկն., պրոֆեսոր
Ալբերտ Մակարյան
բ.գ.դ., պրոֆեսոր, ԵՊՀ
Ելենա Մխիթարյան
ՀՊՄՀ գերմանական լեզուների ամբիոնի վարիչ, բան. գիտ. թեկն., պրոֆեսոր
Հասմիկ Բաղդասարյան
Ռոմանական բանասիրության ամբիոնի վարիչ, բ.գ.թ., դոցենտ

Օտար լեզուները մասնագիտական նպատակների համար, Եր., ԵՊՀ հրատ., 2017, 134 էջ:

Գիտական հոդվածների միջազգային ամսագիրը նպատակ ունի հավաքելու և ներկայացնելու Հայաստանի և Հայաստանից դուրս «Օտար լեզուները մասնագիտական նպատակների համար» (FLSP) ոլորտի մասնագետների կողմից մշակած ժամանակակից մեթոդները՝ փորձի փոխանակման և դրանց հետագա զարգացման նպատակով:

© Ապրեսյան Մ. և ուրիշ., 2017
© ԵՊՀ հրատ., 2017

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
CONTENTS

Այվազյան Ա.
ԼԵԶՎԱՈՃԱԿԱՆ ՀՆԱՐՔՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԼԵԶՎՈՒՄ 8

Ապրեսյան Մ., Վանոյան Լ.
ԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԻ ԺԱՆՐԱՅԻՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ..... 21

Բաղդասարյան Հ.
ԼԵԶՎԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԵՎ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱՌՆՉՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋ 35

Բեքարյան Ն.
ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԻ ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՈՒՄ 44

Aghajanyan N.
CONCEPTUAL METAPHORS IN THEORY AND PRACTICE IN TEACHING ESP TO FUTURE PSYCHOLOGISTS 56

Beschikjan T.
GRAMMATIK IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT.....63

Karapetyan R.
THE DYNAMIC (FUNCTIONAL)-EQUIVALENCE THEORY OF TRANSLATION AND CHOMSKY'S GENERATIVE GRAMMAR.....72

Ter-Sargsyan L.
PRINCIPLES OF LANGUAGE ECONOMY
IN E-DISCOURSE 78

Ter-Sargsyan L., Grigoryan H.
CASE STUDY AS AN EFFECTIVE METHOD IN TEACHING
ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS OF
ECONOMICS AND BUSINESS 86

BOŽENA DŽUGANOVÁ
SOME ASPECTS OF MEDICAL ENGLISH TERMINOLOGY 93

Zhang Luping and Liu Lu
A STUDY ON THE ENGLISH TRANSLATION OF MARRIAGE
LAW FROM THE PERSPECTIVE COMPARATIVE LAW 111

Այվազյան Ա.
Երևանի պետական համալսարան

ԼԵԶՎԱՈՃԱԿԱՆ ՀՆԱՐՔՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԼԵԶՎՈՒՄ

ABSTRACT
THE ROLE OF STYLISTIC DEVICES IN LEGAL LANGUAGE

The present article aims at highlighting the stylistic devices in the Language for Law which play an essential role in making the legal discourse more perceptible. Assuming the significance of Legal Language in modern society, we've taken up a research on the legal text, viewing it both as a source of juridical information and as a linguistic unit with its lexical, morphological and syntactic peculiarities.

Key words: *legal discourse, oral and written speech, stylistic device, legal act*

РЕЗЮМЕ
РОЛЬ СТИЛИСТИЧЕСКИХ ПРИЕМОВ В ЯЗЫКЕ ЗАКОНА

В рамках данной статьи исследуется роль стилистических приемов в языке закона, способствующих оптимализации процесса законотворчества. Необходимость изучения языка закона в современной жизни неоспорима, так как именно посредством языка приводится в движение сложный законодательный механизм. Настоящая статья рассматривает юридический текст в двух измерениях: как источник юридической информации, и как языковую единицу, имеющую свои лексические, морфологические и синтаксические особенности.

Ключевые слова: *юридический дискурс, речевые стратегии, стилистический прием, правовой акт*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ներկայացվող հոդվածի շրջանակում փորձ է արվում ուսումնասիրել լեզվաոճական հնարքների դերը իրավունքի լեզվում, որը, ըստ նպատակի գերակայության, ունի առանձնահատուկ նշանակություն արդյունավետ և ընկալուչ խոսույթի (դիսկուրսի) կառուցման գործում: Իրավաբանական խոսույթը ներկայացված է և՛ որպես իրավական աղբյուր, և՛ որպես լեզվի բառագիտական, ձևաբանական ու շարահյուսական առանձնահատկություններով լի հոլովույթ:

Բանալի բառեր՝ *իրավաբանական խոսույթ (դիսկուրս), խոսքային ռազմավարություն, լեզվաոճական հնարք, իրավական ակտ*

Իրավունքը մի մասնիկն է մարդկանցով լի իրական աշխարհի, ուր մարդիկ ապրում են, շփվում և հաղորդակցվում միմյանց հետ:

Իրավունքն իր ծագմամբ սերտորեն փոխկապակցված է լեզվին. այն առարկայանում է լեզվում և ճանաչվում լեզվի միջոցով:

Լեզուն հասարակական հաղորդակցման միջոց է: Առօրյայում մարդիկ փոխադարձ հարաբերություններ են ստեղծում միմյանց հետ և այդ հարաբերությունները, նրանց ամենօրյա կապը անկարելի է առանց լեզվի:

Լեզվի գործառման միջավայրը մարդկային հասարակությունն է, կրողը՝ այդ հասարակության խոսող և մտածող յուրաքանչյուր անհատ: Հետևաբար՝ լեզուն ճանաչել և հասկանալ կարող է միայն լեզվակիրը: Լեզուն ոչ միայն հաղորդակցման միջոց է, այլ նաև ազգի նկարագիր, աշխարհաճանաչողություն, մտածողություն, հոգեբանություն, կենսափիլիսոփայություն: Պատահական չէ, որ լեզուն եղել է ամենատարբեր գիտությունների ուսումնասիրության առարկա՝ լեզվաբանությունից մինչև իրավագիտություն:

Դեռևս հին ժամանակներից իրավագիտության տեսության մեջ առկա է եղել իրավունքի հաղորդակցման նշանակության իմաստավորման միտումը: Իրավագիտության մեջ իրավունքը սահմանվում է որ-

պես հանրալեզվաբանական հաղորդակցման հատուկ ձև: Իրավունքի հաղորդակցությունը դիտարկվում է որպես հարաբերությունների համակարգ, որի սուբյեկտները իրավական տեղեկատվություն են ստանում իրավական տեքստերի մեկնաբանմամբ և փոխանցում են իրավական տեղեկատվությունը իրավական փաստաթղթերի միջոցով, որոնք ստեղծվում են սեփական պարտավորությունների և իրավունքների իրականացման արդյունքում: Իրավունքի դիտարկումը հաղորդակցման մշակույթի տեսանկյունից ներկայացված է ինչպես լեզվաբանների, այնպես էլ իրավագետների գիտական աշխատություններում՝ նպատակ հետապնդելով մեկնաբանել իրավունքի հաղորդակցման ոճական արտահայտչամիջոցները, ուսումնասիրել իրավունքի և լեզվի պրագմատիկ յուրահատկությունները, ինչպես նաև դրա թեմատիկ և իմաստաբանական պարամետրերը:

Իրավաբանական հաղորդակցման նպատակն է սոցիալական համակարգի հասարակական հարաբերությունների կարգավորումը, որոշակի իրավունքների և պատասխանատվությունների ամրապնդումը, հասարակական կյանքից կամայականության և անվերահսկելիության բացառումը, սոցիալական համակարգի համապատասխանեցման ապահովումը տիրող արժեքներին և գաղափարներին: Այսպիսով՝ իրավունքը համարվում է և՛ որպես առանձնահատուկ սոցիալական լեզու, և՛ որպես սոցիալական փոխներազդման բազմակողմանի, համընդհանուր միջոց, որն իրենից ներկայացնում է իրավական հաղորդակցման հաճախակի վերարտադրման գործընթաց (Поляков, 2005):

Իրավագիտական տեքստերի կառուցվածքային և շարահյուսական-տերմինաբանական առանձնահատկությունները համակարգային պատկերացում չեն տալիս իրավունքի լեզվի հաղորդակցման մասին: Հետևաբար՝ անհրաժեշտ է գործընթացները դիտարկել նաև լեզվի գործունեության ավելի սոցիալական լայն համատեքստում, իսկ ավելի ստույգ՝ խոսույթի (դիսկուրսի) տեսանկյունից: Իրավաբանական լեզվի ոճալեզվական առանձնահատկությունների բացահայտումը համեմա-

տաբար երիտասարդ, սակայն զարգացող ուղղություն է ժամանակակից լեզվաբանության մեջ:

Իրավունքի լեզուն բառային, սինտակտիկ և ոճական միջոցների ամբողջությունն է, որոնց միջոցով ձևավորվում են օրենքներ կամ այլ իրավական ակտեր: Վերջիններիս իրավական պահանջ և ձևական որոշակիություն են հաղորդում լեզվաոճական հնարքները: Ավելին, որոշ լեզվաբաններ բազմիցս հնչեցրել են այն կարծիքը, որ լեզուն, ծառայելով օրենքին, ազդում է նրա լեզվատրամաբանական մտահորիզոնի վրա:

Հատկանշական է, որ ժամանակակից իրավաբանական կոնտեքստում մեծ է լեզվաոճական միջոցների դերը արդյունավետ և ընկալուչ խոսույթի կառուցման գործում, քանի որ լեզվաոճական միջոցները հուզականություն են հաղորդում խոսույթին՝ ուշադրությունը հաճախ շեղելով փոխանցվող իրազեկությունից: Լեզվաոճական տեսանկյունից իրավաբանական խոսույթի **գրավոր** և **բանավոր** ժանրերը ձևակերպվում են պաշտոնական-գործնական ոճի նորմերին համապատասխան:

Բանավոր ժանրը ներառում է իրավաբանական խորհրդատվությունը /legal counseling/, վկաների հարցաքննումը /interogation of witnesses/, խաչաձև հարցաքննությունը /cross-examination/, մինչդատական քրեական վարույթը /pre-trial criminal proceedings/, դատաքննությունը /trial/, դատական խոսքը /judicial rhetoric, forensic discourse/, երդման բերելը /adjuration, administration of the oath/, դատարանում մեղադրանքի պաշտպանությունը /pursuing a charge at court/ և այլն:

Գրավոր ժանրին են պատկանում՝ *օրենսդրական ակտերը* – կանոնակարգ /the rules of procedure, bye-laws/, հրաման /order/, օրենք /law/, մեղադրական ակտ /indictment/, դատական օրենսգիրք /Judicial Code/ և *գործընթացային ակտերը* – որոշում /judicial award, decisions of court/, վճիռ /civil judgement/, դատավճիռ /verdict, criminal judgement/, ձերբակալման օրդեր (հրաման) /warrant of arrest/, դատական նիստի արձանագրություն /court record(s)/, բողոքարկում /petition of appeal, appeal case/, հակահայց /counterclaim/ և այլն: Այսպիսով՝ իրավաբանական խոսույթը /դիսկուրսը/ դառնում է հետազոտության առարկա և՛ որպես

իրավական աղբյուր, և՛ որպես լեզվի բառագիտական, ձևաբանական, շարահյուսական առանձնահատկություններով լի «ռեսուրսների կենտրոն»:

Թեև իրավագիտությունը և լեզվաբանությունն իրենցից ներկայացնում են գիտական տարբեր ոլորտներ, այնուամենայնիվ տեքստերի ուսումնասիրության ժամանակ միմյանց հետ խիստ փոխկապակցված են: Դա է պատճառը, որ իրավունքի ու լեզվի կապը բազմիցս արծարծվել է ականավոր լեզվաբանների աշխատություններում: Հայտնի լեզվաբաններ Լ. Վ. Շչերբան և Գ. Օ. Վինոկուրը առաջին անգամ ուշադրություն են դարձրել իրավաբանական փաստաթղթերի լեզվի «պաշտոնական ոճ» հետազոտության արդիականությանը (Щерба, 1974; Винокур, 2009): Այդ ժամանակից ի վեր իրավական տեքստերի լեզուն ուսումնասիրվում է պաշտոնական-գործնական ոճում:

Ոճագիտությունը, ձևավորվելով իբրև անկախ գիտակարգ, ուսումնասիրում է լեզվի ոճական համակարգը, լեզվի յուրաքանչյուր միավորի կիրառման եղանակներն ու արտահայտչական առանձնահատկությունները՝ մշակելով համապատասխան նախադրյալներ խոսքն ավելի արտահայտիչ և պատկերավոր դարձնելու:

Գործառական ոճաբանությունը հիմնվում է լեզվի գործառույթի լեզվահասկացողական բնույթի վրա: Յուրաքանչյուր գործառական ոճ բնութագրվում է լեզվական հնարքների կիրառմամբ: Ըստ Կոժինայի՝ ոճը օբյեկտիվորեն տրված չէ լեզվում, այլ ձևավորվում է խոսքային գործունեության շնորհիվ (Кожина, 1971):

Առանցքային նշանակություն ունի նաև այն փաստը, որ գործառական ոճում բառերի զգալի մասը չեզոք, միջոճային բառեր են, որոնց հիման վրա էլ առանձնանում են ոճին բնորոշ բառապաշարն ու դարձվածաբանությունը: Բոլոր գործառական ոճերի համար քերականական միջոցները ընդհանուր են: Լեզվի քերականությունը մեկն է, սակայն կախված իր կառուցվածքից՝ յուրաքանչյուր գործառական ոճ յուրովի է օգտագործում քերականական կառույցները: Օրինակ՝ պաշտոնական գործառական ոճին բնորոշ են կրավորական, անենթակա նախադասու-

թյունները, գրական ոճում առկա է ֆիքսված շարադասություն, հրապարակախոսական-իրավագիտական ոճին բնորոշ են հռետորական տարրեր և այլն: Նմանատիպ քերականական կառույցների կիրառումը նույնպես հարաբերական է, քանի որ մի գործառական ոճին բնորոշ քերականական կառույցը կարող է կիրառվել մեկ ուրիշում ևս: Այս ամենը հաշվի առնելով՝ հաճախ վերլուծության առարկա են դառնում նախորդ դարաշրջանների օրենսդրական ու գիտական տեքստերի բառագիտական և շարահյուսական առանձնահատկությունները, որոնց հետազոտության արդյունքում եզրակացություն է արվում պաշտոնական-գործնական ոճի կազմավորման և հատկությունների վերաբերյալ:

Նշանավոր լեզվաբանների ուսումնասիրություններում կարելի է հանդիպել ոճի սահմանման տարբեր ձևակերպումներ. օրինակ՝ Չարլզ Բալին գտնում էր, որ ոճը առաջանում է լեզվում եղած տարբեր արտահայտությունների երկընտրանքից, որոնցից յուրաքանչյուրն ունի տարբեր արտահայտչական իմաստ (Charles Bally, 1991):

Ըստ Արթուր Շոպենհաուերի՝ ոճը «մտքի կերպարանքն է»: Նա գտնում էր, որ կարևոր չէ, թե ինչ բառեր կընտրվեն. գրողի ոճը կրում է նրա անհատականությունը (https://is.muni.cz/th/79361/pedf_m/THESIS.pdf):

Մինչդեռ ակնառու լեզվաբան Վինոգրադովը ոճը սահմանում էր իբրև «հասարակայնորեն ճանաչված և գործառույթով պայմանավորված ընտրելու, համատեղելու, կիրառելու մեկ ամբողջական ներքին միասնություն» (Виноградов, 1963):

Հետաքրքիր է նաև Գալպերինի տեսությունը: Ըստ նրա՝ ոճը սահմանվում է իբրև բառային, քերականական և հնչյունական միավորների փոխկապակցված մի համակարգ, որը ծառայում է որոշակի նպատակի (Гальперин, 1981):

Խոսքի ոճային ուսումնասիրության կարևորագույն արդյունք կարելի է համարել լեզուն՝ իբրև արտահայտությունների հոմանշային համակարգ (Щерба, 1974), բառագիտական տիպաբանական ոճի հիման վրա ստեղծված բառագիտական, բառակազմական, ձևաբանական շարահյուսական միավորները (Виноградов, 1963; Кожина, 1971; և այլն),

ինչպես նաև լեզվական միավորների ձևավորումը՝ սպեցիֆիկ, հարաբերական սպեցիֆիկ և ոչ սպեցիֆիկ կամ չեզոք, որոնց համադրումը սահմանում է գործառական ոճի կառուցվածքային ինքնատիպությունը, ոճի զարգացման ընթացքում լեզվական և արտալեզվական միավորների առանձնացումը (Гиндин, 1974), ոճի հետագա զարգացումը սահմանող երկու միտումների՝ ինտեգրման ու տարբերակման բացահայտումը (Пиголкин, 1972), գրականության լեզվի գործառական ազդեցության հաստատումը նրա քերականական առանձնահատկությունների վրա (Кожина, 1971):

Սահմանումների բազմազանությունը վկայում է այն մասին, որ լեզվառոճական միջոցները դարձել են լեզվաբանական բազմակողմանի ուսումնասիրության առարկա՝ մասնավորապես իրավունքի շրջանակում:

Լեզվի ոճական տարբերակման ուսուցումը տեքստի լեզվաբանական տեսության մեջ առաջ է բերել նոր հիմնադրույթներ: Իմաստին և բովանդակությանը նպատակաուղղված իրավաբանական տեքստերում լեզվական միավորների կազմավորման նոր հնարքներ և նորմեր են հաստատվել: Իրավագիտության մեջ օրենսդրության լեզվական ինքնատիպությունը օրենսդրական ոճագիտության խնդիր է առաջ քաշել, որը լուծվում է իրավունքի ընդհանուր տեսության հայեցակարգային դրույթի սահմաններում: Պաշտոնական-գործնական ոճի տեքստերի առանձնահատկության ուսումնասիրությունն արդիական է դարձել մասնավորապես ընթացակարգային փաստաթղթերում, ինչպես, օրինակ, սոցիալական իրավունքը հարաբերություններ է սահմանում աշխատողների իրավունքներին համապատասխան՝ նախատեսելով որոշակի չափորոշիչներ և ելակետային սկզբունքներ: Ահա այստեղ օգնության են հասնում լեզվական միջոցների ամբողջ ճարտարությունն ու հարստությունը՝ ներկայացված ընթացակարգային, ինստիտուցիոնալ, մտավոր, տարածքային-կարգավիճակային սպեկտորի տեսքով՝ ընդգծելով իրավունքի գերակայության երաշխավորման անհրաժեշտությունը:

Անդրադառնալով տեքստի լեզվաոճական առանձնահատկություններին՝ Ի. Ռ. Գալպերինն իր առջև խնդիր է դնում «նկարագրել և վերլուծել ինտուիտիվ ընկալվող տեքստի տարրերը լեզվաոճական տեսանկյունից՝ ուղենշելով վերջիններիս փոխկապակցվածությունն ու փոխպայմանավորվածությունը, որոնք ապահովում են պրագմատիկ ուղղություն հաղորդակցման գործառույթով»: Տեքստը դիտարկելով որպես լեզվի գրավոր ձև և իրականության գրաֆիկական արտացոլում՝ հետազոտողն առանձնացնում է տեքստի պարտադիր և ոչ պարտադիր (ֆակուլտատիվ) տարրերը որպես լեզվաբանական ուսումնասիրություն: Գալպերինը տեքստի տեղեկատվությունը՝ բովանդակությունը, անվանում է ամբողջության լիարժեքություն, տեքստի հիմնական կատեգորիա և առանձնացնում է տեղեկատվության տեսակներ, որոնց շնորհիվ կարելի է դասակարգել տեքստը, ինչպես, օրինակ, իրավաբանական փաստաթղթերի տեքստերը դիտարկվում են որպես պաշտոնական-գործառական ոճի տեքստեր, իսկ ըստ բնույթի՝ տեղեկատվությունը բաժանվում է ակտերի, պայմանագրերի, բողոքների և այլն (Гальперин, 1981):

Լեզվական նորմերի տիրապետումն առանձնապես կարևորվում է երկլեզվության պայմաններում, քանի որ մայրենի լեզվից բացի օտար լեզուների տիրապետումն իրավագետի համար անհրաժեշտություն է դառնում: Իրավաբաններն իրավունքի լեզվի ուսումնասիրությունները կապում են այնպիսի հասկացությունների հետ, ինչպիսիք են իրավունքի ձևն ու բովանդակությունը, կանոնավոր (նորմատիվ) և անհատական (ինդիվիդուալ) ակտերի տեխնիկան, օրենսդրական գործունեության մոդելավորումը, դատական գործընթացի մշակույթը (խոսքային կուլտուրան):

Սույն մոտեցման ուսումնասիրություններում նոր դեր են խաղում Ա. Ա. Ուշակովի աշխատությունները, որտեղ ուշագրավ է համարվում «Օրենսդրական ոճագիտություն» կոչվող նոր գիտակարգի ստեղծման անհրաժեշտությունը: Այս նոր գիտակարգը վերագրվում է և՛ լեզվաբանությանը, և՛ իրավաբանությանը: Ա. Ա. Ուշակովը օրենսդրական ոճա-

գիտությունը սահմանում է որպես իրավաբանական տեխնիկայի բաղադրիչ մաս, որն ուսումնասիրում է «օրենքի լեզուն որպես հատուկ ոճ, որը կիրառվում է իրավունքի մեջ», և առաջարկում է այն անվանել, այսպես կոչված, «законография» (Ушаков, 1967):

Ա. Ս. Պիգոլկինը նույնպես համամիտ է Ա. Ա. Ուշակովի հետ և կարծում է, որ իրավաբանական տեխնիկան պետք է ուսումնասիրի օրենսդրության հետևյալ հատկանիշները՝ պաշտոնական բնույթ, ձևակերպում, տրամաբանություն, ավարտունություն և շարադրանքի հաջորդականություն, զսպվածություն, զգացմունքային երանգների բացակայություն, հստակություն և այլն (Пиголкин, 1972):

Չժխտելով լեզվի դերն իրավունքի մեջ և նրա գիտական հետազոտության հնարավորությունը՝ Ս. Ս. Ալեքսեևը ուշադրություն է դարձնում այն փաստերին, որ օրենսդրական ոճագիտության հիմնախնդիրներն ուսումնասիրելիս «հնարավոր է կիրառել ընդհանուր ոճագիտության, լեզվաբանության, գրականագիտության այնպիսի կատեգորիա, որը միասեռ է, համապատասխան իրավական կատեգորիային և անհրաժեշտ է իրավաբանական կանոնավոր (նորմատիվ) փաստաթղթերն ավելի խորն ըմբռնելու համար»: «Իրավունքի լեզու» հասկացության մեջ նա դիտարկում է երկու ասպեկտ՝ որպես օրենսդրի կամքի արտահայտում իրավունքի լեզուն համարվում է գրական խոսքի ինքնուրույն տեսակ, իսկ որպես հոգևոր մշակույթի տարր՝ լեզուն կենտրոնացնում է իրավական ակտերի ոճի առանձնահատկություններն ու արժեքները, իրավիճակի ձևակերպման հստակությունն ու խստապահանջությունը, ընդհանրացված ձևի մատչելիությունն ու համառոտությունը (Алексеев, 1982):

Ժամանակակից հանրույթում լեզվական և ոճային առանձնահատկությունների ուսումնասիրումը սահմանվում է նաև դիդակտիկ պատկերացումներով, քանի որ այն ունակ է տեսական անհրաժեշտ հիմնավորվածություն ապահովել թարգմանիչներին իրավունքի ոլորտում կրթելու համար՝ ելնելով իրավաբանական դիսկուրսում գործող տեքստերի առանձնահատկություններից ու հատուկ բառապաշարի միավոր-

ներից: Բացի այդ՝ իրավագիտության ոլորտում կիրառվող իրավական տերմինները դեռևս համակարգային ուսումնասիրության (ֆիքսացիայի) չեն ենթարկվել, ինչը լուրջ բացթողում է համարվում, որը խոչընդոտ է ստեղծում միջմշակութային հաղորդակցության ժամանակ: Դրա հետ մեկտեղ գիտնականների կողմից շեշտվում է տեսական ամուր հիմքի անհրաժեշտությունը, որ ընկած է ազգային և միջազգային հարթություններում տերմինաբանության ունիֆիկացման ու ներդաշնակեցման հիմքում: Այդ իսկ պատճառով բազմիցս լեզվառճական ուսումնասիրությունների է ենթարկվել իրավաբանական խոսույթը, ելնելով խոսքի՝ որպես կառավարելի և անգիտակցաբար պլանավորվող գործողության ֆակտորից: Ավելին՝ խոսքը նաև համարվում է ռազմավարական գործընթաց, մտածական գործողություն՝ ուղղված որոշակի հաղորդակցման խնդրի հաջող լուծումն ապահովող խոսքային մարտավարական գործողությունների մշակմանն ու իրագործմանը: Օրինակ՝ իրավական ակտերում կիրառվում են նախաբանային /in case of, to commence with, opening the debates, as a primary consideration etc/, վերաբերական /referring to, to remind, don't forget, appealing to etc/, նպատակային /finally, to conclude, summing up etc/, ինչպես նաև հակասական և հակադրական /in direct contradiction, doubtful, illogical, ambiguous, in comparison to, despite the fact that etc/ բառեր և բառակապակցություններ, որոնք, հանդես գալով որպես խոսքային հնարներ, ապահովում են խոսքի ավելի տպավորիչ ու ցայտուն լինելը:

Հարկ է նշել, որ առանձնահատուկ է դիսկուրսի տեսանկյունից խոսքի մեխանիզմների սահմանման վերլուծությունը իրավական ճշմարտության հաստատման գործընթացում: Նման մոտեցման արդյունքում, իրավաբանական խոսույթի վերլուծությունը լեզվաբանության մեջ հաստատված հասկացությունների տեսակետից, թույլ է տալիս նկարագրելու այն որպես կառուցվածքային և կանոնակարգվածության բարձր մակարդակով առանձնացող բազմազանությամբ:

Այսպիսով, իրավունքի ձևի և բովանդակության փիլիսոփայական կատեգորիան վերլուծելիս հետազոտողները հանգում են այն եզրակա-

ցության, որ կանոնավոր (նորմատիվ) ակտերի կատարյալ լեզվական ձևը իրավունքի նորմի գաղափարախոսական ազդեցությունն է: Ճշգրիտ խոսքային ռազմավարության խոչընդոտ կարող են դառնալ իրավական ակտում առկա մակերեսային դատողությունները, անբավարար փաստերի առկայությունը, մեկնաբանվող շարադրանքի անորոշությունը, խոսքի նպատակաուղղվածության բացակայությունը, ոչ հստակ տրամաբանական երանգավորումները և այլն:

Հիրավի, դժվար թե գտնվի հասարակական գործունեության մեկ այլ ոլորտ, որտեղ բառի սխալ կամ անտեղի գործածությունը, սխալ կառուցված արտահայտությունը, իմաստի և տեքստային ըմբռնման հակասությունն ունենա ավելի խնդրահարույց և անասելի հետևանքներ, քան իրավունքի ոլորտն է (Алексеев, 1982):

Ուստի՝ իրավաբանական ակտերի ձևի և բովանդակության գնահատման ժամանակ ոչ մի իրավաբան չի կարող անտեսել տեքստի վերոհիշյալ լեզվառճական առանձնահատկությունները, քանի որ իրավական ակտի բովանդակության և ակտի միջև ցանկացած անհամապատասխանություն, ցանկացած հակասություն կարող է լինել ակտի ոչ նպատակաուղղված գործողության պատճառ և արդյունքում հանգեցնել զրոյական կամ բացասական արդյունքի: Դիպուկ է մեջբերել ԱՄՆ-ի Գերագույն դատարանի նախկին դատավոր Վ. Օ. Դուգլասի խոսքերը. «Միայն ճշգրիտ լեզու կիրառելով կարող են ջրերը մնալ մաքուր և չաղտոտված՝ հնարավորություն տալով արդարադատության ընթացքին զերծ մնալ խեղաթյուրումներից և մոլորեցումներից» (Burton, 1999):

Ուսումնասիրելով լեզվառճական հնարքների դերը իրավունքի լեզվում եզրահանգում ենք՝ լեզուն և իրավունքը անքակտելիորեն կապված են միմյանց. իրավունքը առարկայանում է լեզվի միջոցով, իսկ լեզվին իրավական պահանջ հաղորդում են լեզվառճական միջոցները: Վերջիններս ծառայում են ոչ միայն կանոնակարգված մտքերի ձևավորմանը, այլև դրանց հաղորդմանը կամ արտահայտմանը, որոնք ունեն հույժ կարևոր նշանակություն իրավագիտության ոլորտում: Այս ամենը վկայում է այն մասին, որ իրավունքի լեզուն համարվում է իրավագիտու-

թյան հենարանը, որով ստեղծվում են կանոնակարգեր, օրենքներ, սահմանադրություններ, օրենսգրքեր և այլ իրավական ակտեր՝ սահմանելով վարքագծի պարտադիր կանոններ իրավահարաբերության բոլոր կողմերի համար։

Ամփոփելով կարելի է փաստել՝ իրավունքի լեզուն սովորաբար կարծրատիպային է, իրավագիտական խոսույթը՝ մշակութահեն, իրավունքի լեզվին հատուկ են բազմիմաստությունը և հոմանշությունը, իսկ իրավագիտական տեքստերն ունեն հատուկ պրագմատիկ կարգավիճակ, որոնք առավել խորը ուսումնասիրության կարիք ունեն։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Burton W. C**. (1999), Legal Thesaurus (third edition), New Library Reference USA, p.6
2. **Charles Bally** (1991), Charles Bally and Pragmatics, The Johns Hopkins University Press, Switzerland.
3. **Lawrence M. Solan & Peter M. Tiersma** (2012), The Oxford Handbook of Language & Law, Brooklyn Law School Publication.
4. **Алексеев С.С.** (1982), Общая теория права: В 2-х т. -М.: Юрид. лит., Т. 2, с. 285.
5. **Виноградов В.В.** (1963), Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. -М.: Изд-во АН СССР, -с. 94
6. **Винокур** (2009), «Закономерности стилистического использования языковых единиц». -2-е изд. - Либроком.
7. **Гальперин И.Р.** (1981), Текст как объект лингвистического исследования. М.:Наука, 139 с.
8. **Гиндин, С. И.** (1977), Советская лингвистика текста: Некоторые проблемы и результаты /1948-1975/ . –Изв. АН СССР. Сер. Лит. И яз., т. 36, Н 4, с. 38-361.
9. **Бондарко А. В.** (1971), Грамматическая категория и контекст. - Л.: *Наука,* 1971. - 115 с.; Ильенко С. Г.
10. **Кожина М. Н.** (1979), Соотношение стилистики и лингвистики текста.– Науч. докл.высш. школы. Филол. науки, N5, с. 62-68.
11. **Юрий Поляков** (2005), От А до Я. Самая полная энциклопедия афоризмов, мыслей и цитат, Москва.

12. **Ушаков А .А.** (1968), Очерки советской законодательной стилистики: Учеб.пособие. Ч. I. - Пермь, 1967. - 206 с.; его же. Язык советского закона: Исторические заметки. - Рус.речь, 1968, № I, с. 40-43.
13. **Пиголкин А.С.** (1972), Основные особенности языка законодательства как особого стиля литературной речи. - В кн.: Уч. зап. ВНИИ сов. законодательства, вып. 26, с. 3-31.
14. http://www.juridicainternational.eu/index.php?id=12456
15. https://is.muni.cz/th/79361/pedf_m/THESIS.pdf
16. https://tipsforlawyers.com/legalese/

Ապրեսյան Մ., Վանոյան Լ.
Yerevan State University

ԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԻ ԺԱՆՐԱՅԻՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

ABSTRACT
PRINCIPLES OF THE GENRE DIFFERENTIATION OF SCIENTIFIC TEXTS

Textology in recent decades has become one of the main areas attracting attention of linguistics. Among others, we have to assume that the main achievements of modern textology should be considered the accentuation and classification of text types, as well as their correlation with styles.

As is known, one of the most important types of functional styles is the scientific style, which, in its turn, has undergone significant genre segregation.

In the present paper the scientific style is presented in three genres: proper scientific, genre of textbooks and popular scientific. Based on this classification we suggest a slightly different classification, presenting the scientific style with proper scientific and pseudo-scientific genres, the latter dividing into popular scientific and textbook genres.

Key words*: functional style, scientific style, strictly scientific genre, near-scientific genre, genre of textbooks, popular science genre*

РЕЗЮМЕ
ПРИНЦИПЫ ЖАНРОВОЙ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ НАУЧНЫХ ТЕКСТОВ

Текстология в последние десятилетия стала одной из основных сфер, привлекающих пристальное внимание лингвистов. Наряду с другими достижениями современной текстологии необходимо, на наш взгляд, считать наиболее важными акцентуализацию и классификацию видов текста, а также корреляцию этих видов и стилей.

Как известно, одним из основных видов функциональных стилей является научный стиль, который, в свою очередь, подвергается значительной жанровой сегрегации. При всем наличии разногласий касательно вышеука-

занной проблемы, общее распространение находит мысль о репрезентации научного текста по трем основным жанрам: собственно-научному, научно-популярному и жанру учебников. Основываясь на этом разделении, в данной статье мы предлагаем несколько иную классификацию: научный стиль представляется собственно-научными и околонаучными группами, где последние подразделяются на научно-популярный жанр и жанр учебников.

Ключевые слова: *функциональный стиль, научный стиль, собственно научный жанр, околонаучный жанр, жанр учебников, научно-популярный жанр*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Տեքստագիտությունը վերջին տասնամյակներում լեզվաբանությանն ամենից շատ հետաքրքրող ոլորտներից է: Ի թիվս այլոց՝ ժամանակակից տեքստագիտության կարևոր ձեռքբերումներից պիտի համարել տեքստի տեսակների առանձնացումն ու խմբավորումը, այլև այդ տեսակների և ոճերի հարաբերակցությունը: Գործառական ոճի կարևոր տեսակներից է գիտական տեքստը, որն իր հերթին ժանրային բաժանումների է ենթարկվել: Տարակարծություններով հանդերձ՝ կարծես ընդհանուր տարածում է գտել գիտական տեքստը երեք ժանրով ներկայացնելը՝ զուտ գիտական, դասագրքային և գիտահանրամատչելի: Հիմնվելով այս բաժանման վրա՝ փոքր-ինչ այլ դասակարգում ենք առաջարկում՝ գիտական ոճը նախ՝ ներկայացնելով զուտ գիտական և գիտականամերձ ժանրերի խմբերով, ապա՝ գիտականամերձ խումբը տրոհելով դասագրքային և գիտահանրամատչելի ժանրերի:

Բանալի բառեր՝ *գործառական ոճ, գիտական ոճ, զուտ գիտական ժանր, գիտականամերձ ժանր, դասագրքային ժանր, գիտահանրամատչելի ժանր:*

Ներածություն: Գործառական տեքստի ժանրային տարբերակումը ոճագիտության հիմնական խնդիրներից մեկն է: Մեր օրերում լեզվաբանները հասել են գիտական վերացարկման մի մակարդակի, որտեղ հակադրելով տեքստի քննությունը ընդհանուր բանասիրական և գրականագիտական եղանակներին՝ տեքստասերման դիտարկումն իրականացնում են հարացուցայնության ու շարակարգայնության գոյաշեր-

տերի հարաբերությամբ: Ավելին՝ գրականագիտությունից փոխառելով «ժանր» հասկացությունը՝ լեզվաբանորեն նո՛ր իմաստավորում են տալիս դրան՝ վեր հանելով ժանրի և ոճի փոխհարաբերությունը:

Գիտական տեքստի ժանրավորման հայեցակարգերի ակնարկային քննություն: Ժանրի հասկացությունը դիտարկելիս տարբեր մասնագետներ տարբեր բնութագրեր են տալիս դրան: Այսպես՝ Ե. Տրոյանսկայան գիտական գրականության՝ ժանրերի և ենթաոճերի շերտավորումը կապում է այն բանի հետ, որ գիտական ստեղծագործությունները կատարում են հաղորդակցական տարբեր առաջադրանքներ, հանրամշակութային տարբեր գործառույթներ թե՛ բովանդակության, թե՛ արտահայտության պլանում[1]: Ե. Տրոյանսկայան որպես գիտական գրականության ենթաոճ հիշատակում է գիտահրապարակախոսականը և գիտահանրամատչելին:

Գիտական գրականության ժանրերը, ծագած լինելով հաղորդակցական տարբեր խնդիրների ազդեցությամբ, խմբավորվում են հետևյալ կերպ.

1) **միջուկային ժանրեր**, այսինքն՝ ոճի յուրահատկությունը, նրա «դիմագիծը» որոշող հիմնական ժանրեր՝ իբրև ոճի յուրօրինակ «օրենսդիրներ» (հոդված, գիտատեխնիկական հաշվետվություն, մենագրություն, ատենախոսություն),

2) ոճի հիմքը չկազմող **շրջածրային ժանրեր** (դասագիրք, ուղեցույց, տեղեկատու, գիտական կենսագրություն, գրախոսություն, ծանուցում, հաղորդում, դրույթ),

3) **սահմանային ժանրեր** (գիտական և այլ ոճերի սահմանին գտնվող ժանրեր՝ գիտահանրամատչելի, գիտահրապակախոսական, գիտական-վարչագործարարական և այլն):

Բովանդակության պլանում տարբերակվում են՝ 1) **ամրակայող գիտակարգեր**, 2) **ընդլայնող գիտակարգեր**, 3) **փոփոխող գիտակարգեր**:

---

[1] Տե՛ս **Е. Троянская**, Особенности жанров научной литературы и отбор текстов на различных этапах обучения научных работников иностранному языку // Функциональные стили. Лингвометодические аспекты. М., 1985, էջ 190-192:

Համաձայն գիտական իրազեկության բնույթի չափանիշի՝ Ե. Տրոյանսկայան ժանրերը խմբավորում է **առաջնային** և **երկրորդային** օղակներով[2]: Երկրորդային ժանրերը, ծագած լինելով առաջնայինի ազդեցությամբ և հաղորդակցման տարբեր նպատակներով ենթակա լինելով մշակման, ներկայանում են այնպիսի տեսակներով, ինչպիսիք են ծանուցումը, հաղորդումը, գրախոսությունը, դրույթը: Լայն առումով երկրորդային ժանրեր կարելի է համարել տեղեկատվական և ուսումնական բնույթի տարասեռ գրականության տեքստերը: Մնացյալ ժանրերը հատկացվում են առաջնայինին:

Պ. Խովանսկայան ժանրերն առանձնացնելիս դրանց հաղորդակցական ուղղվածությունից է ելնում[3]: Նա գիտական արձակի գործառական ոճի ժանրեր է համարում քննախոսությունը, ատենախոսությունը, հոդվածը, դասախոսությունը, գիտական գրախոսությունը:

Ն. Ռազինկինան ժանրը բնորոշում է որպես «խոսքագործառական ոճի տարատեսակ՝ որոշարկված երեք գործոնով՝ ա) կառուցվածքի ձևով, բ) առկա իրազեկության բնույթով, գ) այդ իրազեկության հուզական երանգավորմամբ»[4]: Ըստ այդ չափանիշների՝ նա առանձնացնում է գիտական արձակի հետևյալ ժանրերը՝ ա) մենագրություն, բ) հանդեսի հոդված, գ) գրախոսություն, դ) դասագիրք (ուսումնական ձեռնարկ), ե) դասախոսություն, զ) զեկուցում, է) իրազեկում, ը) բանավոր ելույթ, թ) տեղեկատու նյութեր:[5]

Փոքր-ինչ ավելի երկար ուզում ենք կանգ առնել Յ. Վասիլևի և Տ. Մալչևսկայայի հայեցակարգերի վրա:

Ժանրով նշութավորված տեքստերը, ըստ Յ. Վասիլևի, հնարավորություն են տալիս հաղորդելու և ընկալելու իրազեկությունը նվազագույն կորուստներով՝ շնորհիվ ընթերցողի՝ տեքստատիպերի հիմնա-

---

[2] Անդ, էջ 192-193:

[3] Տե՛ս **З. Хованская**, Стилистика французского языка: Учебник для ин-тов и фак. иностр. яз, М., 1984, 344 с., էջ 53:

[4] **Н. Разинкина**, Некоторые общие проблемы изучения функционально-речевого стиля // Особенности стиля научного изложения: Сб. ст., М., 1976 (83-103), с. 85.

[5] Անդ:

կան հարաչափերի իմացության: Այդ հարաչափերից են ձևի ավանդականությունը, ինչպես նաև կառուցվածքայնությունն ու ամբողջականությունը: Հետազոտելով գիտատեխնիկական հոդվածների տեքստերը՝ Յ. Վասիլևը եզրակացնում է, որ հոդվածի ժանրային հորինվածքի առանձին օղակների դիրքավորման հաջորդականության մեջ պարզորոշ ակներև է ճանաչողության աստիճանների դիալեկտիկան, որ է «մուտքի» հատվածի ճանաչողական խնդիրների ձևակերպումից ու հիմնավորումից «հիմնամասի» զննության կամ փորձառքի հիմնական արդյունքների շարադրման ու ընդհանրացման միջոցով «ելքի» հատվածում արդյունքների կիրառության հնարավորությունների կռահմանը հասնելը: Դրա շնորհիվ հոդվածի ձևը պատկերանում է որպես կառուցվածքային ամրատիպ՝ մի անփոփոխակ, որի սահմաններում, սակայն, հնարավոր են շեղումներ: Գործնականորեն շեղումները կարող են արտահայտվել օղակներից մեկի՝ առավելապես ներածության կամ եզրակացության բացթողմամբ, որոնք, սակայն, քողարկված ձևով պարտադիր առկա են հիմնամասում, որտեղ շարադրվում է «նոր» իրազեկությունը՝ հոդվածը կազմավորող կենտրոնը[6]:

Գիտական (կենսաբանական) տեքստի մանրակրկիտ դասակարգում է կատարել Տ. Մալչևսկայան: Նա տեքստը բնութագրում է ըստ շարադրման գերիշխող եղանակի (նկարագրություն, պատմում, քննարկում, բանավեճ), ըստ շարադրման ամբողջականության աստիճանի (հակիրճ, կրճատ, լիակատար, ծավալուն), ըստ իրազեկության տիպի (հիմնական, լրացուցիչ), ըստ նշանակցման բնույթի (ոճագործառական, հուզական, արտահայտչական, գնահատողական), ըստ հասցեատիրոջ բնույթի (նեղմասնագիտական գրականություն, մասնագիտական գրականություն, ընդհանուր կենսաբանական գրականություն, գիտահանրամատչելի գրականություն), ըստ հրապարակումների տեսակային խմբերի (փոքր, միջին, խոշոր ձևեր), ըստ ժանրային խմբերի (իրազե-

[6] Մանրամասն տե՛ս **Ю. Васильев**, Некоторые вопросы языково-стилистического анализа практических форм научной речи (на материале современной научно-технической статьи) // Язык и стиль научной литературы: Теоретические и прикладные проблемы, М., 1977 (47-64), էջ 59-60:

կային գրականություն, հանդեսի հոդվածներ, ուղեցույցներ և տեղեկատուներ, մենագրություններ, հուշապատումներ և այլն)[7]: Գիտական արձակի ստեղծագործությունների դասակարգման համար ամենակարևորը, ըստ Տ. Մալչևսկայայի, հասցեատիրոջ գործոնն է, որը որոշիչ կարող է լինել զուտ գիտական և գիտահանրամատչելի ստեղծագործությունները սահմանազատելիս, այսինքն՝ գիտական արձակի ստեղծագործությունը զուտ գիտական է, եթե նրա հասցեատերը միայն մասնագետն է, իսկ եթե այն նախատեսված է լայն շրջանի ընթերցողների համար՝ ներառյալ մասնագետները, ապա պետք է դիտարկվի որպես գիտահանրամատչելի ստեղծագործություն[8]:

Լ. Սադիկովան, դիտարկելով խոհագրության (էսսեի) տեքստի ոճահորինվածքային հարաչափերը, եզրակացնում է, որ ժանրը հասկանալու ուղին որոշվում է նրա բովանդակության բացահայտմամբ՝ շնորհիվ որոշակի տեքստատիպի ձևային հատկությունների ու հատկանիշների ամբողջական կազմավորման՝ դառնալով այդ տեքստատիպի հաղորդակցական տրվածության կատարման հիմքը: Տեքստի կազմավորման և բաղադրիչների ուսումնասիրությունը պետք է իրականացվի՝ ըստ դրանց՝ որոշակի տեքստատիպի հաղորդակցական տրվածության իրացման դերի[9]:

Ելնելով վերոշարադրյալից՝ հարկ է նկատել, որ կարևոր է դառնում ուշադրության բևեռումը գիտական տեքստի երեք տեսակի վրա (գիտական տեքստ, դասագրքային տեքստ և գիտահանրամատչելի տեքստ) դրանց հորինվածքային կազմավորման, հաղորդակցական նպատակադրման և այդ նպատակին ծառայող շարահյուսական կառույցների տեսանկյունից: Նման հետազոտությունը օգնել է մասնագետներին՝ բացահայտելու գիտական տեքստի տվյալ տիպի ժանրային առանձնա-

[7] Տե՛ս **Т. Мальчевская**, Специфика научных текстов и принципы их классификации (на материале английских биологических текстов) // Особенности стиля научного изложения, М., 1976 (104-116), էջ 115:

[8] Տե՛ս անդ, էջ 109:

[9] Տե՛ս **Л. Садыкова**, Композиционно-стилевые параметры текста эссе // Лингвистические закономерности организации текста: Сб. науч. тр. / моск. гос. лингв. ун-т, М., 1991, Вып. 379, (11-19), էջ 12:

հատկությունները և առավել ճշգրտորել որոշելու դրա ժանրային պատկանելությունը: Դրան հասնելու համար նախապես տրվում է գիտական, դասագրքային և գիտահանրամատչելի տեքստերի ժանրերի ընդհանուր հակիրճ բնութագիրը: Ջուտ գիտական տեքստի ժանրային առանձնահատկություններին կանդրադառնանք գիտական հոդվածի սահմաններում:

Գիտական տեքստի լեզվառճական առանձնահատկությունները: Գիտական հանդեսի հոդվածը անգլիական գիտական գրականության գործառական ոճի ամենից ներկայացուցչական ժանրային տարատեսակությունն է: Գիտական հանդեսների հոդվածները հատկացվում են իրազեկության գիտական առաջնային աղբյուրներին, որոնք հաղորդում են առաջնային արդյունքներ և տեղեկություններ՝ ձեռք բերված գիտական հետազոտությունների ընթացքում: Տարբեր հետազոտողներ տարբեր տեսանկյուններից են դիտարկում հանդեսների գիտական հոդվածների տարատեսակությունները: Այսպես՝ Գ. Կորսունսկայան հոդվածները տարբերակում է թեմատիկ-առարկայական հատկանիշներով[10]: Ահա՛ այդ հատկանիշները.

ա) հակիրճ հաղորդում, որը բովանդակում է գիտահետազոտական և կառուցողափորձնական արդյունքների շարադրանք.

բ) գիտատեխնիկական հոդված, որում շարադրվում են գիտահետազոտական և կառուցողափորձնական աշխատանքների արդյունքները՝ անցկացված հետազոտությունների հաղորդմամբ.

գ) գիտամեթոդական հոդված, որում մեկնվում է գիտական հետազոտությունների, փորձերի, չափումների մեթոդիկան.

դ) գիտապատմական հոդված, որում արտացոլված է առանձին գիտությունների զարգացման պատմությունը.

ե) տեսական հոդված, որում ցույց են տրվում տեսական հետազոտության արդյունքները՝ անցկացված գիտական վարկածների օրինաչափությունների և մշակումների բացահայտման համար. քննարկվող

[10] Տե՛ս **Г. Корсунская**, К типологии жанров // Вопросы грамматического строя языка: Сб. науч тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза, М., 1969 (11-14), էջ 11:

հոդված, որ բանավեճի բնույթ կրող արդիական հարցերի քննարկման նպատակ ունի:

Ժ. Վիտկովսկայան, իր դասակարգման հիմքում դնելով նույն չափանիշները, փոքր-ինչ այլ դասակարգում է առաջարկում՝ ա) բուն գիտական և տեխնոլոգիական հոդված, բ) հոդված-հաղորդում, գ) առաջնորդող հոդված, դ) ամփոփ-ակնարկային հոդված, ե) հաղորդումների հավաքածու-հոդված, զ) գովազդային հոդված[11]:

Ե. Տրոյանսկայան հոդվածների տարատեսակությունները սահմանում է ըստ դրանց բովանդակության[12]: Ահա՛ նրա խմբավորումը.

ա) հակիրճ հաղորդում, որը բովանդակում է գիտահետազոտական աշխատությունների և կառուցողափորձնական աշխատանքների արդյունքների սեղմ շարադրանքը.

բ) գիտատեխնիկական հոդված, որում մեկնաբանվում են գիտահետազոտական աշխատությունների հիմնական արդյունքները և ընդգրկվում են անցկացված հետազոտությունների ընհանրացումները.

գ) գիտամեթոդական հոդված, որտեղ շարադրվում է գիտական հետազոտությունների, փորձերի, չափումների մեթոդիկան.

դ) գիտապատմական հոդված, որտեղ արտացոլվում է գիտության առանձին փուլերի զարգացման պատմությունը.

ե) տեսական հոդված, որի նպատակն է ցույց տալ տեսական հետազոտությունների արդյունքները՝ բացահայտելու համար գիտական վարկածների մշակման օրինաչափությունները.

զ) բանավիճային հոդված, որի նպատակն է արդիական հարցերի քննարկումը.

է) գովազդային հոդված:

Լ. Կրուչինինան և Ա. Ստրիժենկոն գիտական հանդեսի հոդվածը դիտարկում են որպես հաղորդակցական արդյունավետ միավոր, որի

[11] Տե՛ս **Ж. Витковская**, Источники информации и отбор текстов по специальности для обучения чтению на иностранном языке в неязыковом вузе // МГПИИЯ им. М. Тореза, М., 1981, Вып. 183 (33-43), էջ 40:

[12] Տե՛ս **Е. Троянская**, անդ, էջ 193:

գերիշխող հատկանիշը տեքստում համախմբվածությունն է[13]: Հեղինակներն առանձնացնում են իմաստային և հորինվածքային համախմբվածություն: Իմաստային համախմբվածությունն իրացվում է ի հաշիվ տեքստի բովանդակային կարգերի փոխազդեցության և «լցվում» է բովանդակային իրազեկություն: Հորինվածքային համախմբվածությունը կատարում է հատութավորման գործառույթ, ընդ որում հաստատվում է տեքստի բաղադրիչների շարժման հստակ կարգ, որը համապատասխանեցվում է գիտական հետազոտության փուլերին.

ա) խնդրի առաջադրում՝ հարցի պատմության շարադրմամբ, և հետազոտության առարկայի ու մեթոդի ընտրություն.

բ) հետազոտության ընթացքի նկարագրություն, փաստերի փորձարկային կամ տեսական մեկնաբանություն.

գ) անցկացվող հետազոտության մեկնաբանություն և գիտական աշխատության արդյունքների ու հիմնական դրույթների եզրահանգումային ձևակերպում:

Դասագրքի ժանրի լեզվառճական առանձնահատկությունները: Պետք է նկատել, որ դեռևս բավարար չափով տեղորոշված չէ դասագիրքը գրական լեզվի գործառական տարատեսակ ոճերի ու ժանրերի մեջ: Համենայն դեպս մի ընդհանուր գիծ նշմարվում է գրեթե բոլոր հետազոտողների հայացքներում, այն է՝ դասագիրքը, ունենալով գիտականության անհրաժեշտ բաղադրիչներ, չի կարող մաքուր գիտական ժանր համարվել: Այդ նույն հիմունքով է, օրինակ, Դ Օլսոն դասագիրքը առանձին շերտ համարում հաղորդակցության իրադրության և լեզվական փոխազդեցությունների համակարգում[14]: Իսկ, ահա, Ջ. Սվեյլզը դասագիրքը համարում է խառնածին (հիբրիդային) ժանր[15]:

---

[13] Տե՛ս **Л. Кручинина**, А. Стриженко, Об особенностях организации текстов, относящихся к разным функциональным стилям, Иркутск, 1985 (174), էջ 70:

[14] Տե՛ս **D. Olson**, On the Language and Authority of Textbooks (in Literacy and the Future of Print) // J. of Commun. 1980? Vol. 30, № 1, (186-196), էջ 188:

[15] Տե՛ս **J. Swales**, The Role of the Textbook in EAP Writing Research // English for Specific Purposes, 1955, Vol. 14, №1 (3-18), 8:

Դասագրքային ժանրի համար Վ. Ստրախովան առանձնացնում է այն բնութագծերը, որոնցով միավորվում են դասագիրքն ու գիտական գրականությունը, և այն ինքնատիպ գծերը, որոնք բնորոշ են ուսումնական գրականությանը[16]: Ընդհանուր գծերն են շարադրման համակարգայնությունը, կապակցվածությունը, կառուցվածքի տրամաբանականությունը, տերմինների կիրառության մենիմաստությունը, շարահյուսական կառույցների բարդությունը, հաղորդման գործառույթի առկայությունը: Առանձնահատկությունների մեջ Վ. Ստրախովան նշում է հետևյալները.

ա) ուսումնական տեքստը չունի ինքնուրույն գիտահիրազեկային արժեք.

բ) ուսումնական տեքստով հասցեատերը (ընթերցողը) ոչ թե ծանոթանում է գիտության նորույթներին, այլ այս կամ այն գիտակարգի՝ հաստատում գտած հիմունքներին.

գ) ուսումնական տեքստը բնութագրվում է շարադրանքի հատուկ առարկայացվածությամբ.

դ) ուսումնական տեքստն աչքի է զարնում դիդակտիկական կառուցվածքով.

ե) ուսումնական տեքստն ունի իրազեկման համակենտրոն ձև.

զ) ուսումնական տեքստը բովանդակում է իրազեկային և հիմնավորված բնույթի նյութ[17]:

Ուսումնական տեքստի հաջողության ապահովման պայմաններից մեկը առաքողի կանխենթադրույթն է հասցեատիրոջ հիմներանգային (ֆոնային) իմացության վերաբերյալ[18]:

Գիտահանրամատչելի ժանրի լեզվառճական առանձնահատկությունները: Գիտահանրամատչելի տեքստի կարգավիճակը տարբեր մասնագետներ տարբեր կերպ են սահմանում:

---

[16] Տե՛ս **В. Страхова**, Сопоставительная прагматика учебного текста (на материале учебников естественно-научного цикла на английском и русском языках): Дис. канд. филол. наук, Воронеж, 1994 (214), էջ 11:

[17] Տե՛ս անդ:

[18] Անդ, էջ 17:

Ռ. Բուդագովը չի ընդունում գիտական ոճի տրոհումը գիտատեխնիկական, գիտահրապարակախոսական և գիտահանրամատչելի խմբերի։ Ըստ նրա՝ գիտական և գիտահանրամատչելի շարադրանքների տարբերությունը զուտ քանակային բնույթ ունի, և այդ տարբերությունը չի կարող խախտել գիտական ոճի ընդհանուր հասկացությունը[19]։

Ն. Մաևսկին տալիս է գիտահանրամատչելի գրականության մանրակրկիտ նկարագրություն՝ հիմնված նրա արտալեզվական իրողությունների վերլուծության վրա[20]։ Գիտահանրամատչելի գրականության նպատակը արժանահավատ գիտելիքների տարածումն է ոչ մասնագետների շրջանում։ Գիտահանրամատչելի գրականությունն ունի վառ ընդգծված մանկավարժական նպատակներ ու խնդիրներ։ Այդ գրականության բովանդակության արտալեզվական գործոնների գերիշխող ոճական գծերն են՝

ա) գիտականությունը,

բ) օբյեկտիվությունը,

գ) տրամաբանականությունը,

դ) վերացականությունը,

ե) ճշգրտությունը,

զ) հակիրճությունը,

է) արժանահավատությունը։

Գիտահանրամատչելի գրքերում հեղինակի անհատականությունն անհամեմատ վառ է դրսևորվում, քան զուտ գիտական գրքերում։ Գիտահանրամատչելի շարադրանքի հասանելիությունը (ոճական հիմնական հատկանիշը) որոշվում է ընթերցողի գործոնով։ Գիտահանրամատչելի ոճի լեզվաբանական հիմքը միջոճային բաղարկությունն է[21]։

Ն. Ռազինկինան գիտահանրամատչելի գրականության հիմնական գծերն է համարում հետևյալ պահերը.

---

[19] Տե՛ս **Р. Будагов**, Литературные языки и языковые стили, М., 1967 (376), էջ 75։

[20] Տե՛ս **Н. Маевский**, Особенности научно-популярного стиля: Автореф. дис. канд. филол. наук, Ростов н/д, 1979 (25)։

[21] Տե՛ս անդ։

ա) բուն գիտական տեքստի համեմատ՝ գիտահանրամատչելի տեքստի թեմատիկ նեղությունը.

բ) գիտահանրամատչելի տեքստում գիտական պրպտումների պատրաստի արդյունքի ցուցադրումը և, սրա հետ կապված, տրամաբանական ապացուցման ու փաստարկման մասերի նպատակադիր բացթողումը.

գ) նշված արդյունքի ներկայացումը մասնագիտական տերմինների ու տերմինաբանական բառակապակցությունների նվազագույն քանակով՝ պատմողականությունը (չխուսափելով խոսակցական բառապաշարի տարրերից) դարձնելով միաժամանակ և՛ մատչելի, և՛ հետաքրքրաշարժ[22]:

Ա. Նազարենկոն արտալեզվական հանրամատչելիության նպատակի ձգտումն ապահովող գործոններ է համարում ընթերցողի հետաքրքրասիրության ընկալման ու խթանման արդյունավետացումը[23]: Շարութաբանական միավորների ամենից հաճախադեպ տիպերի գործառության առանձնահատկությունների վերլուծության հիման վրա նա հանգել է գիտահանրամատչելի գրականության հաղորդման և ներգործման գործառույթների իրացման հետևյալ եզրակացության. «Գիտահանրամատչելի շարադրանքը բնութագրվում է հաղորդման և ներգործման տարրերի լայն կիրառությամբ, որոնց հարաբերակցությունը փոխվում է՝ կախված հաղորդակցման ուղղվածությունից, տվյալ ոլորտի ընթերցողի «իրազեկվածության» մակարդակից, դեպի որը կողմնորոշված է գիտահանրամատչելի գրականությունը: Ըստ այդ մակարդակի բարձրացման՝ ներգործման տարրի բաժնեչափը նվազում է, իսկ հաղորդման տարրի բաժնեչափը՝ աճում»[24]:

[22] Տե՛ս **Н. Разинкина**, Функциональная стилистика, М., 1989, (182), էջ 126:

[23] Տե՛ս **А. Назаренко**, Соотношение функций сообщения и воздействия в научно-популярной литературе (на материале английского языка): Дис. канд. филол. наук, М., 1985 (176), էջ 9:

[24] Անդ, էջ 9-10:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով՝ որքան էլ տարակարծությունները շատ թվան գիտական տեքստի ժանրային տարբերակման խնդրի շուրջ, այնուամենայնիվ փաստն այն է, որ կա տեքստի, տվյալ դեպքում՝ գործառական ոճին պատկանող տեքստի ներքին տեսակավորման անհրաժեշտություն։ Հենց այդ անհրաժեշտության գիտակցումն է, որ ընդհանրական է բոլոր ուսումնասիրողների համար, և ընկալման ու մեկնաբանության ոչ քիչ հատվածներում հատվում են հետազոտողների հայեցակետերը՝ հաճախ միավորվելով ու նույնանալով։ Այդ ընդհանրությունն է, որ հետազոտողների զգալի մասին հանգեցրել է գիտական խոսքի ժանրային եռաստիճան տարբերակմանը՝ իրենց առանձնահատկություններով ու ընդհանրություններով։ Քանի որ գիտական ոլորտի ժանրային բաժանման հիմքում գիտականությունն է, մենք այս ոլորտի ժանրային եռաստիճանությունն առաջարկում ենք փոխարինել փոքր-ինչ այլ աստիճանականությամբ՝ հիմնվելով խմբավորման ներառական սկզբունքի վրա, այն է՝ գիտական ոլորտի ժանրերն առաջնայնորեն բաժանում ենք **զուտ գիտական** և **գիտականամերձ** տիպերի, ապա՝ վերջինս՝ **դասագրքային** և **գիտահանրամատչելի** ժանրերի։ Կաղապարման եղանակով ասվածը կարող ենք ներկայացնել հետևյալ կերպ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՈՃ ⊃ {ԶՈՒՏ ԳԻՏԱԿԱՆ ԺԱՆՐ ∪ ԳԻՏԱԿԱՆԱՄԵՐՁ ԺԱՆՐԵՐ},

ԳԻՏԱԿԱՆԱՄԵՐՁ ԺԱՆՐԵՐ ⊃ {ԴԱՍԱԳՐՔԱՅԻՆ ԺԱՆՐ ∪ ԳԻՏԱՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԺԱՆՐ},

որտեղ ⊃ - ընդգրկման նշանն է, իսկ ∪ – միավորման նշանը։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Olson D., On the Language and Authority of Textbooks (in Literacy and the Future of Print) // J. of Commun. 1980? Vol. 30, № 1, (186-196).
2. Swales J., The Role of the Textbook in EAP Writing Research // English for Specific Purposes, 1955, Vol. 14, №1 (3-18).

3. Будагов Р,, Литературные языки и языковые стили, М., 1967 (376).
4. Васильев Ю., Некоторые вопросы языково-стилистического анализа практических форм научной речи (на материале современной научно-технической статьи) // Язык и стиль научной литературы: Теоретические и прикладные проблемы, М., 1977 (47-64).
5. Витковская Ж., Источники информации и отбор текстов по специальности для обучения чтению на иностранном языке в неязыковом вузе // МГПИИЯ им. М. Тореза, М., 1981, Вып. 183 (33-43).
6. Корсунская Г., К типологии жанров // Вопросы грамматического строя языка: Сб. науч тр. / Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза, М., 1969 (11-14).
7. Кручинина Л., Стриженко А., Об особенностях организации текстов, относящихся к разным функциональным стилям, Иркутск, 1985 (174).
8. Маевский Н., Особенности научно-популярного стиля: Автореф. дис. канд. филол. наук, Ростов н/д, 1979, (25).
9. Мальчевская Т., Специфика научных текстов и принципы их классификации (на материале английских биологических текстов) // Особенности стиля научного изложения, М., 1976 (104-116).
10. Назаренко А., Соотношение функций сообщения и воздействия в научно-популярной литературе (на материале английского языка): Дис. канд. филол. наук, М., 1985 (176).
11. Разинкина Н., Некоторые общие проблемы изучения функционально-речевого стиля // Особенности стиля научного изложения: Сб. ст., М., 1976 (83-103).
12. Разинкина Н., Функциональная стилистика, М., 1989, (182).
13. Садыкова Л., Композиционно-стилевые параметры текста эссе // Лингвистические закономерности организации текста: Сб. науч. тр. / моск. гос. лингв. ун-т, М., 1991, Вып. 379, (11-19).
14. Страхова В., Сопоставительная прагматика учебного текста (на материале учебников естественно-научного цикла на английском и русском языках): Дис. канд. филол. наук, Воронеж, 1994 (214).
15. Троянская Е., Особенности жанров научной литературы и отбор текстов на различных этапах обучения научных работников иностранному языку // Функциональные стили. Лингвометодические аспекты. М., 1985.
16. Хованская З., Стилистика французского языка: Учебник для ин-тов и фак. иностр. яз, М., 1984 (344).

Բաղդասարյան Հ.
Երևանի պետական համալսարան

ԼԵԶՎԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԵՎ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ՓՈԽԱՌՆՉՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋ

ABSTRACT
ON SOME PROBLEMS OF CORRELATION OF LINGUISTIC UNIVERSALS AND TRANSLATION

The article examines the correlation problems of linguistic universals and translation interpreted in different ways. According to Sapir-Whorf's linguistic relativity hypothesis, culture is determined by language peculiarities inherent in any language, which presuppose untranslatability. Meanwhile the theories opposing this definition accept the existence of the universal structure of the language – hence its translatability. E. Nida and Ch. Taber relying on the ideas of transformational grammar theory proposed the transformational model of translation which nowadays is viewed more as a translation technique than a theory.

Key words: *translatability, untranslatability, theory of linguistic relativity, universals, transformational model of translation*

РЕЗЮМЕ
О НЕКОТОРЫХ ПРОБЛЕМАХ СООТНОШЕНИЯ ЯЗЫКОВЫХ УНИВЕРСАЛИЙ И ПЕРЕВОДА

В данной статье рассматривается проблема взаимоотношения языковых универсалий и перевода, которая в переводоведении толкуется поразному. Согласно гипотезе Сепира-Уорфа о лингвистической относительности, культура определяется особенностями рассматриваемого языка, что и предполагает в некоторых случаях непереводимость. Между тем, в теориях, опровергающих данную точку зрения, выдвигается гипотеза о существовании всеобщей структуры языка, а следовательно – возможность её перевода. Ю. Найда и Ч. Табер, основываясь на идеях трансформа-

ционной грамматики, выдвинули модель трансформационного перевода, которая на сегодняшний день рассматривается скорее как техника, нежели теория перевода.

Ключевые слова: *переводимость, непереводимость, теория лингвистической относительности, трансформационная модель перевода*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Սույն հոդվածում քննվում է լեզվական ընդհանրույթների և թարգմանության փոխառնչությունների խնդիրը, որը թարգմանաբանության մեջ մեկնաբանվել է տարբեր ձևով: Ըստ Սեպիր–Ուորֆի լեզվաբանական հարաբերականության վարկածի՝ մշակույթը որոշվում է տվյալ լեզվի առանձնահատկություններով, որն էլ ենթադրում է նաև անթարգմանելիություն: Մինչդեռ այս դետերմինիզմին հակադրվող տեսությունները ընդունում են լեզվի համընդհանուր կառուցվածքի գոյության, հետևաբար և թարգմանելիության հնարավորությունը: Յու. Նայդան և Չ. Տաբերը, հիմնվելով փոխակերպական քերականության գաղափարների վրա, առաջադրել են թարգմանության փոխակերպական կաղապարը, որն այսօր ավելի շատ դիտարկվում է որպես թարգմանչական հնար, քան տեսություն:

Բանալի բառեր՝ *թարգմանելիություն, անթարգմանելիություն, լեզվաբանական հարաբերականության տեսություն, ընդհանրույթներ, թարգմանության փոխակերպական կաղապար*

Կառուցվածքային լեզվաբանությունը կարևոր ուղենիշ է 20-րդ դարի լեզվաբանության զարգացման մեջ: Նրա ի հայտ գալուց ի վեր փոխվում է նաև տիպաբանության՝ որպես լեզվի մասին ուրույն գիտության դերը, քանզի կառուցվածքային լեզվաբանությունը, առաջադրելով լեզվական համակարգի ուսումնասիրության նոր մոտեցումներ ու մեթոդներ, հնարավորություն ընձեռեց ստեղծելու մի միասնական հենք լեզուների համեմատական-տիպաբանական ուսումնասիրության համար՝ լեզուն դիտարկելով իբրև որոշակիորեն համակարգված մի կառուցվածք: Մեծ հետաքրքրություն է առաջանում նաև լեզվական ընդհանրույթների խնդրի, առհասարակ համընդհանուր քերականության

նկատմամբ, և աստիճանաբար լեզվաբանական ունիվերսալիզմը դառնում է արդի լեզվաբանության ուսումնասիրության կարևոր խնդիրներից մեկը: Ինչպես լեզվի տիպաբանության և լեզվաբանական ունիվերսալիզմի, այդպես էլ սերող փոխակերպական քերականության քննության առարկան են դառնում լեզվի գոյաբանության, ինչպես նաև լեզվի և մտածողության փոխհարաբերակցության տարբեր հարցեր:

Այսօր ակնհայտ է լեզվական երևույթների ուսումնասիրության հարացույցի որակական փոփոխություն, որը պայմանավորված է նոր գաղափարների, վերլուծության նոր մեթոդների համադրությամբ, որոնք մշակվել են լեզվի փիլիսոփայության և այլ լեզվաբանական ուսմունքների և ուղղությունների հետազոտական պրակտիկայում՝ կանխանշելով արդի լեզվաբանության միջգիտակարգային բնույթը: Այս փոփոխությունների համատեքստում հետաքրքիր է նաև քննել լեզվական ընդհանրույթների և թարգմանության փոխառնչությունների խնդիրը, որը թարգմանաբանության մեջ մեկնաբանվել է տարբեր ձևով:

Ըստ Սեպիր–Ուորֆի լեզվաբանական հարաբերականության վարկածի՝ մշակույթը որոշվում է տվյալ լեզվի առանձնահատկություններով, որն էլ ենթադրում է նաև անթարգմանելիություն: Մինչդեռ այս դետերմինիզմին հակադրվող տեսությունները ընդունում են լեզվի համընդհանուր կառուցվածքի գոյության, հետևաբար և թարգմանելիության հնարավորությունը:

Լեզվի փիլիսոփայության տեսանկյունից այս խնդիրը քննության առարկա է դարձել Ջ. Սթայների «Բաբելոնից հետո» գրքում: Ըստ ընդհանրույթների տեսության՝ լեզուների հիմքում ընկած կառուցվածքը համընդհանուր է, իսկ լեզուների միջև առկա տարբերությունները՝ մակերեսային: Եվ ինչքան էլ եզակի լինեն այդ մակերեսային կառուցվածքները, այնուամենայնիվ, տարբեր լեզուներում առկա են ծագումնաբանական, պատմական և սոցիալական ընդհանրույթներ, որոնցից սկիզբ են առնում բոլոր քերականությունները: Այս տեսանկյունից, ըստ Ջ.Սթայների դիրքորոշման, թարգմանել նշանակում է հաղթահարել լեզուների միջև առկա մակերեսային անհամապատասխանությունները՝

ակներև դարձնելով նրանց հիմնական գոյաբանական սկզբունքները, որոնք համընդհանուր են այդ լեզուներին: Իսկ ըստ հակառակ դիրքորոշման՝ «մոնադիստական»[1] տեսության (teoría monadista)՝ այն ինչ թարգմանություն ենք անվանում, ընդամենը «մոտավոր անալոգիաների մի պայմանական միասնություն է», վերարտադրման՝ հազիվ հանդուրժելի ուրվագիծ, երբ խոսքը որևէ ազգակցություն ունեցող լեզուների և մշակույթների մասին է, բայց դա կեղծ է և ոչ իրական, երբ խոսքը ոչ մերձավոր և տարբեր լեզուների մասին է (Steiner, 1980:95-96): Ըստ Սթայների՝ այս երկու բևեռների միջև առկա է միջանկյալ դիրքորոշումների մի ամբողջ շղթա, ընդ որում՝ հազվադեպ դեպքերում է, որ այդ դիրքորոշումներից որևէ մեկը պահպանվում է բացահայտ խստապահանջությամբ: Թարգմանելիության և անթարգմանելիության խնդիրների քննության տեսանկյունից շատ կարևոր են նաև գերմանացի հայտնի լեզվաբան և փիլիսոփա Վ. ֆոն Հումբոլդտի գաղափարները, որը հարաբերակցություն է ստեղծում մարդկային փորձի և լեզվի միջև: Նա ի ցույց է դնում այն համապատասխանությունները, որ առկա են տվյալ ժողովրդի աշխարհընկալման և նրա մշակույթի միջև՝ լեզուն համարելով ճանաչողության միակ ճշմարիտ կառույց (Амирова; Ольховиков; Рождественский, 1975): Ամեն մի լեզու, ըստ Հումբոլդտի, պարփակում է որոշակի աշխարհայացք, ընդ որում՝ լեզուն կապող օղակ է մարդու և շրջակա աշխարհի միջև: Մեր քննվող նյութի տեսանկյունից հետաքրքիր են նաև Հումբոլդտի տիպաբանական-ընդհանրական գաղափարները: Բոլոր լեզուների ձևերը, ըստ նրա, կարող են հանգել մի ընդհանուր ձևի, եթե նկատի առնենք նրանց առավել ընդհանուր գծերը: Ըստ Հումբոլդտի՝ «-Լեզվի անհատական բնույթը, եթե այն դիտարկենք սովորական իմաստով, դա հարաբերական անհատականություն է՝ միայն այլ լեզուների հետ համեմատությամբ» (Амирова; Ольховиков; Рождественский, 1975:348): Արդյո՞ք մենք լեզուն կուսումնասիրենք ընդհանրապես, թե կքննենք գոյություն ունեցող լեզուները, միշտ այնտեղ, ըստ նրա, կգտ-

[1] Մոնադիզմը ծագում է Լայբնիցի փիլիսոփայությունից, որտեղ մոնադները անտարածական և անտրոհելի գոյացություններ են, որոնցից կազմված է տիեզերքը:

նենք մեկը մյուսից տարբեր սկիզբ՝ հնչյունական ձևը և նրա օգտագործումը առարկաները անվանելու և մտքերը կապակցելու համար: Այդ գործածությունը հիմնվում է մտածողության պահանջների վրա, որը հիմք է բոլոր լեզուներում առկա ընդհանուր օրենքների համար: Մտածողության պահանջները և լեզվի ընդհանուր օրենքները կախում չունեն ժողովուրդների և ազգությունների տարբերություններից: Իսկ ազգային առանձնահատկություններից են կախված, թե ինչպես են կոնկրետ լեզուներում իրացվում մտածողության այդ պահանջները և լեզվի ընդհանուր օրենքները: Կարելի է եզրակացնել, որ գործածման անհատականությունը հիմնվում է ելակետային սկզբունքների ընդհանրության վրա:

Ըստ Հումբոլդտի՝ լեզուն ոչ միայն ժողովրդի ստեղծագործության, այլ նաև առանձին անձանց ստեղծագործության արդյունք է, քանի որ լեզուն վերարտադրվում է և գոյատևում առանձին անձանց շնորհիվ: Սրանում դրսևորվում է լեզվում կոլեկտիվի (համընդհանուրի) և անհատականի անտինոմիան (հակադրությունը): Լեզուն միշտ ունի ազգային ձև և տվյալ ազգի խոսքային գործունեության արդյունքն է: Լեզվական ավանդույթի հետ մեկտեղ յուրաքանչյուր ոք և յուրաքանչյուր սերունդ իր անհատական և կոլեկտիվ լեզվական-ստեղծագործական գործընթացում ազդում է լեզվի վրա և ներմուծում նոր տարրեր: Սրանում դրսևորվում է մի այլ փոխադարձ կապ՝ անհրաժեշտության և ազատության անտինոմիան լեզվում, այլ կերպ ասած՝ անհատական լեզվական-ստեղծագործական գործընթացը սահմանափակող լեզվական ավանդույթը և լեզվի կրողի ազդեցությունը տվյալ հասարակության լեզվական կյանքի վրա: Նշված անտինոմիայի հետ սերտորեն հարաբերակցվում է նաև Հումբոլդտի կողմից առաջադրված մի այլ՝ լեզվում կայունության և շարժման անտինոմիան: Խոսելով լեզվի ձևի մասին՝ Հումբոլդտը առանձնացնում է ներքին ձևը՝ ի տարբերություն արտաքին ձևի, այսինքն՝ հնչյունական կազմության, ձևաբանական կառուցվածքի և իմաստի: Ներքին ձևը լեզվում մտածողության առարկայացման միջոցն է, «ժողովրդի ոգու» արտահայտությունը: Ժողովրդի ոգու և լեզվի նույնականության գաղափարը Հումբոլդտի լեզվաբանական ուսմունքի

առանցքային հասկացություններից է. լեզուն տվյալ ժողովրդի շուրջ շրջանակ է կազմում, որից կարելի է դուրս գալ միայն մտնելով մեկ այլ լեզվի շրջանակ:

Հումբոլդտի գաղափարները ընդհանուր առմամբ «մոնադիստական» են, և նա լեզվաբանական հարաբերականության՝ ռելատիվիզմի կողմնակից է, թեև նրա տեսության մեջ ակներև է նաև «համընդհանրական միտումը» (Steiner, 1980:107): Հումբոլդտը, որը Սեպիր-Ուորֆի վարկածի նախահայրն է համարվում, դիմում է թարգմանությանը՝ հաստատելու այն գաղափարը, որ ամեն մի լեզու ինչքան էլ «հասարակ» լինի, կարող է արտահայտել ցանկացած միտք կամ գաղափար առավել կամ նվազ դժվարությամբ:

Հյուսիսամերիկյան լեզվաբանության մեջ ռելատիվիզմը հիմնվում է ինչպես Հումբոլդտի ժառանգության, այնպես էլ տարբեր մարդաբանների աշխատանքների վրա:

Ամերիկյան բնիկների մշակույթի ուսումնասիրությունը հաստատում է Հումբոլդտի վարկածը լեզվական դետերմինիզմի, ինչպես նաև Տրիերի «իմաստային դաշտերի» հայեցակետի վերաբերյալ:

Սեպիրը առաջ է քաշում լեզվաբանական հարաբերականության գաղափարը, որի դրույթներն արմատավորվում են Ուորֆի աշխատություններում: Նա խոսում է արմատապես տարբեր աշխարհի պատկերների, մտածողության տարբեր ձևերի մասին, որոնք մի «միկրոտիեզերք» են, որ յուրաքանչյուր ոք կրում է իր մեջ և որի միջոցով գնահատում և հասկանում է «մակրոտիեզերքը»: Մարդկային գիտակցության համար գոյություն չունի «համընդհանուր օբյեկտիվ՝ ֆիզիկական իրականություն», «մենք մասնատում ենք իրականությունը՝ ելնելով այն ուղենիշներից, որ թելադրում է մեր մայրենի լեզուն»: Իր «Լեզու, մտածողություն և իրականություն» գրքում Ուորֆը նշում է, որ մտածելը ծայր աստիճան խորհրդավոր մի բան է, և այդ գործունեությունը լուսաբանելու ակունքները գալիս են լեզվի ուսումնասիրություններից: Այդ ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ տվյալ անձի մտածողության ձևերը վերահսկվում են կաղապարների անխուսափելի օրենքներով, որոնք նա չի գիտակցում (Whorf, 1956: 283):

Եթե, ինչպես պնդում են Հումբոլդտը, Սեպիր-Ուորֆը, լեզուները ստեղծում են իրականության էապես տարբեր «աշխարհներ», ապա ինչպե՞ս է կատարվում հաղորդակցությունը տարբեր լեզուներով խոսող անձանց միջև, ինչպե՞ս են մարդիկ յուրացնում օտար լեզուներ կամ կատարում թարգմանություններ:

Այն էմպիրիկ համոզմունքը, որ միտքը հաղորդակցվում է՝ հաղթահարելով լեզվական պատնեշներ, համարվում է լեզվի համընդհանուր տեսության առանցքը: Լեզուների տարբերությունների հետևում առկա են միասնության, համաձայնության, ձևական կառուցվածքների համընդհանրության սկզբունքները, որոնք բնութագրում են մարդկային լեզվի էությունը: Մեր օրերում համընդհանուր քերականության վարկածը ընդունվում է գրեթե բոլոր լեզվաբանների կողմից, թեև խնդիրը այլ ձևով է առաջադրվում. լեզվի կառուցվածքի ո՞ր մակարդակում պետք է փնտրել և նկարագրել լեզվական ընդհանրույթները:

Համընդհանուր՝ «հիմնարար» քերականության փնտրտուքը մարդկության վերլուծական մտածողության պատմության ամենահետաքրքրքիր էջերից մեկն է: Իր համընդհանուր քերականության տեսության մեջ Չոմսկին առաջադրում է այն միտքը, որ մարդկային բոլոր լեզուները հիմնվում են ընդհանուր կառուցվածքային հենքի վրա, իսկ երեխաները ունեն լեզուները յուրացնելու ի ծնե տրված ունակություններ: Չոմսկու գաղափարները մեծ ազդեցություն են թողել նաև արդի թարգմանաբանության վրա:

Յու. Նայդան և Չ. Տաբերը, հիմնվելով փոխակերպական քերականության գաղափարների վրա՝ առաջադրել են թարգմանության փոխակերպական կաղապարը (Nida, 1986): Այս կաղապարի լեզվական նախադրյալն այն դրույթն է, որ ամեն մի լեզվի հիմքում ընկած է շարահյուսական պարզագույն տիպի նախադասությունների՝ միջուկային կառույցների սահմանափակ բազմություն, և որ տարբեր լեզուներ իրար նման են ավելի շատ պարզագույն, քան բարդ կառույցներով: Ելնելով այդ դրույթից՝ թարգմանության փոխակերպական կաղապարի հեղինակները ելակետային տեքստի բարդ կառույցներն ըմբռնելիս կամ

նրանց համապատասխանությունները թարգմանող լեզվում որոնելիս դժվարությունների հանդիպող թարգմանչին խորհուրդ են տալիս դրանք «սեղմելով վերածել» պարզագույն, միջուկային կառույցների, այնուհետև միայն դրանց համապատասխանությունները փնտրել թարգմանող լեզվի պարզ կառույցների մակարդակում: Ընդ որում՝ թարգմանության գործընթացում առանձնացվում են երեք փուլ՝ վերլուծություն, փոխանցում և վերականգնում:

Իհարկե, փոխակերպական կաղապարի դերն անվիճելի է այն դեպքերում, երբ թարգմանիչը դժվարությունների է հանդիպում ելակետային տեքստի նախադասությունների իմաստն ըմբռնելիս և/կամ թարգմանող լեզվում դրանց համապատասխանությունները որոնելիս: Մյուս դեպքերում նման աշխատատար գործողություններ կատարելու անհրաժեշտություն չի առաջանում: Բացի այդ, այս կաղապարը բազմակողմանիորեն չի արտացոլում թարգմանության գործընթացը, քանի որ սահմանափակվում է սոսկ լեզվական իմաստների մակարդակով: Ինչպես արդարացիորեն նշում է Զ. Դ. Լվովսկայան, «փոխակերպական կաղապարը որոշ դեպքերում կարող է շատ օգտակար լինել, սակայն ավելի շուտ որպես թարգմանչական հնար, քան տեսություն» (Львовская, 1985:49):

Այսպիսով, ընդհանուր տրամաբանական-հասկացական բազան, լեզվական ընդհանրույթների ամբողջությունը կազմում է լեզվի բովանդակային կառուցվածքի միջուկը: Այն մարդկային մտածողության անքակտելի բաղադրիչն է, կախում չունի լեզուների և մշակույթների առանձնահատկություններից, ունի համընդհանուր բնույթ և հնարավոր է դարձնում մարդկանց միջև փոխըմբռնումն ու հաղորդակցությունը, ինչպես նաև մի լեզվից մի այլ լեզու կատարվող թարգմանությունները: Սակայն այս համընդհանուր տրամաբանական-հասկացական նշակարգի զարգացումը, տեղայնացումն ու դրսևորումները յուրաքանչյուր լեզվամշակութային համայնքում կատարվում է յուրովի՝ մասնակիորեն բարդացնելով թարգմանության գործընթացը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Амирова Т. А.; Ольховиков Б. А.; Рождественский Ю. В.** (1975), Очерки по истории лингвистики. Москва: Наука.
2. **Львовская З. Д.** (1985), Теоретические проблемы перевода (на материале испанского языка). Москва: Высшая школа.
3. **Nida, E., Taber, Ch.** (1986), La traducción: teoría y práctica. Madrid: Ediciones Cristiandad.
4. **Steiner, G.** (1980), Después de Babel: Aspectos del lenguaje y la traducción (traducción de Adolfo Castañon). México: Fondo de Cultura económica.
5. **Whorf, B.** (1956), Lenguaje, pensamiento y realidad. Barcelona: Barral.

Բեքարյան Ն.
Երևանի պետական համալսարան

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԻ ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՈՒՄ

ABSTRACT
PRINCIPLES AND STRATEGIES OF ORGANIZING ANALYTICAL READING OF A LITERARY TEXT FOR FUTURE LINGUISTS

Analytical reading is aimed at revealing the basic meaning of the text. At the initial stage, the students analyze grammar, vocabulary, stylistic devices, cultural and other phenomena in the original text. At the next stage, they analyze linguistic, content and structural features of the text.

Analytical reading helps to achieve academic success and ensures social engagement. It consists of two key skills: definition of basic and secondary ideas, evaluation of the reliability of information contained in the text.

Analytical reading of the literary text forms analytical skills and reader competence of students, as well as their critical thinking.

***Key words**: literary text, analytical reading, principle, strategy, critical reading, original, background, cognitive, motiviation, need, information gap*

РЕЗЮМЕ
ПРИНЦИПЫ И СТРАТЕГИИ ОРГАНИЗАЦИИ АНАЛИТИЧЕСКОГО ЧТЕНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ СУДЕНТОВ ЯЗЫКОВЫХ ФАКУЛЬТЕТОВ

Аналитическое чтение направлено на выявление основного смысла текста. На начальном этапе учащиеся анализируют грамматику, лексику, стилистические приемы, культурные и другие особенности аутентичного

текста. На следующем этапе они выявляют лингвистические, контентные и структурные особенности текста.

Аналитическое чтение направлено на достижение академического успеха и обеспечение социального участия студентов. Оно состоит из двух ключевых навыков:

а) определения основных и второстепенных идей; б) оценки достоверности информации, содержащейся в тексте.

Аналитическое чтение художественного текста формирует как читательскую компетентность учащихся, так и их критическое мышление.

Ключевые слова: *художественный текст, аналитическое чтение, принцип, стратегия, критическое чтение, оригинал, фон, когнитивный, мотивация, потребность, информационный пробел*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Հոդվածում ներկայացվում են գեղարվեստական տեքստի վերլուծական ընթերցանության կազմակերպման սկզբունքները և ռազմավարություններն անգլերենի մասնագիտական դասընթացում, բացահայտվում են դրանց բովանդակային ու գործառական կապը, ինչպես նաև քննադատական և վերլուծական ընթերցանության ընդհանրություններն ու տարբերությունները՝ ըստ ընթերցանության նպատակի, կազմակերպման փուլերի և կիրառվող ռազմավարությունների:

Բանալի բառեր՝ *գեղարվեստական տեքստ, վերլուծական ընթերցանություն, սկզբունք, ռազմավարություն, քննադատական ընթերցանություն, բնագիր, հանրամշակութային ֆոն, ճանաչողական դրդապատճառ, պահանջմունք, տեղեկատվական բաց*

Օտար լեզուների ուսուցման գործընթացում մեծ տեղ է հատկացվում ընթերցանությանը, քանի որ ընթերցման ունակություններն ավելի արագ են ձևավորվում՝ ի տարբերություն խոսելու, գրելու և ունկնդրելու կարողությունների: Անգլերենի մասնագիտական դասընթացում ուսանողն իրականացնում է գեղարվեստական տեքստի վերլուծական ընթերցանություն՝ հենվելով ոչ միայն իր մայրենի, այլև օտար լեզվով գեղարվեստական տեքստերի ընթերցանության վրա:

Հնարավոր չէ հստակեցնել գեղարվեստական բնագրերի ընթերցանության սկզբունքները՝ առանց որոշելու ընթերցանության ռազմավարությունները, որոնք նախորդ դարի 50-ականներից ենթարկվել են էական փոփոխությունների: Ըստ լեզվի ուսուցման մեթոդիկայի՝ ընթերցելիս հիմնականում կիրառում են երեք ռազմավարություն՝ հասկանալ թե՛ ընթերցածն ամբողջությամբ, թե՛ հիմնական բովանդակությունը և թե՛ տեքստի որոշ հատվածներ՝ ընտրությամբ:

Անգլերենի մասնագիտական դասընթացում վերլուծական ընթերցանության ծրագրերում խնդիր է դրվում ուսումնասիրել գործառական տարբեր ոճի տեքստեր՝ գործաբանական, գիտահրապարակախոսական, տեղեկատվական, գեղարվեստական և այլն: Նշված տեքստերի ներմուծման, ինչպես նաև դրանց յուրացման վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ գեղարվեստական բնագրերը նպատակահարմար է ընթերցել ուսուցման բոլոր փուլերում՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ դրանք հետաքրքիր են, հարուստ՝ բառապաշարով, կարող են բավարարել ուսանողների ճանաչողական պահանջները: Կարևոր է նաև այն, որ դրանք բնագրային են և ի, տարբերություն ուսումնական տեքստերի, համապատասխան կրճատման, պարզեցման կամ հարմարման չեն ենթարկված: Ինչպես հայտնի է, ընդունված սկզբունքներով ցանկացած տեքստի դիդակտիկական մշակումը կարող է խախտել դրա կառուցվածքը, կազմը, արժանահավատությունը, ճշմարտացիությունը: Բնագրային գեղարվեստական տեքստը կամ բնագիրը պահպանում է իրական կոլորիտը, հանրամշակութային ֆոնը (Кучеренко 2009: 18-23):

Ակնհայտ է, որ գեղարվեստական բնագրերն ընթերցելիս թե՛ դասախոսները, թե՛ ուսանողները հաղթահարում են լեզվաբանական, հոգեբանական, մշակութային և այլ բնույթի բազում դժվարություններ: Դրանք նվազագույնի հասցնելու համար անհրաժեշտ է նախօրոք ընտրել այնպիսի բնագրեր, որոնք հետաքրքիր են, համապատասխանում են ուսանողների լեզվական մակարդակին, հաշվի են առնում նրանց ճանաչողական դրդապատճառներն ու հետաքրքրությունների շրջանակը: Մեթոդական մակարդակում խնդիր է դրվում նկատի ունենալ բնագրե-

րի ծավալը, դրանց ընթերցանությանը հատկացվող ժամանակը, մշակութային տեղեկատվության բովանդակությունը, պատմամշակութային հենքը: Եթե բնագիրը պարունակում է մշակութային, լեզվական մեծ քանակությամբ իրողություններ, ապա տեղեկատվական բացը (information gap) լրացնելու գործընթացն էլ ավելի է դժվարանում մտածելակերպի բացի (mind gap) հաղթահարմամբ (Collie and Slater 1990: 3):

Այսպիսով, խնդիր է դրվում վերլուծական ընթերցանության ուսուցման գործընթացում հստակեցնել գեղարվեստական տեքստի տեսակը, որը կարող է լինել դիդակտիկ, կիսաբնագրային, բնագրային և այլն: Բարիշնիկովը նկատում է, որ «անգլերենի մասնագիտական դասընթացում նախընտրելի են գեղարվեստական բնագրերը կամ բնագրային տեքստերը, քանի որ դրանք ստեղծված են լեզվակիրների կողմից լեզվակիրների համար» (Баришников 2003: 63): Ասվածից հետևում է, որ դրանք թեև իրականում չեն հետապնդում ուսուցողական նպատակներ, այնուամենայնիվ դրանց կիրառումն ուսուցման գործընթացը դարձնում են առավել հետաքրքիր, լեցուն և արդյունավետ:

Վերլուծական ընթերցանությունն ընթերցանության այն տեսակն է, որը միտված է տեքստի իմաստային բովանդակության բացահայտմանը: Այդ ընթացքում սովորողները փորձում են լեզվական ձևերի վերլուծությամբ ընկալել տեքստը՝ իր բոլոր մանրամասներով: Այս հանգամանքը հնարավորություն է ընձեռում ոչ միայն գիտակցել խոսքի մշակութային բաղադրիչները, այլ նաև բացահայտել դրանց կառուցվածքային-իմաստաբանական ու գործառական համապատասխանությունները և յուրացնել դրանք (Лесохина 2016: 67-78):

Ըստ վերոհիշյալ հեղինակի՝ վերլուծական ընթերցանությունը տեղի է ունենում երկու փուլով: Առաջինում սովորողները վերլուծում են բնագրում առկա քերականական նյութը, բառապաշարը, ոճական առանձնահատկությունները, մշակութային և այլ փաստերը, իսկ հաջորդում ուսումնասիրում են լեզվաբանական, բովանդակային տեղեկատվությունն ու կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Ըստ այդմ՝ լեզվական բուհում ուսանողների վերլուծական և մեկնողական

գործունեության գործընթացում ընթերցանությունն ու, մասնավորապես վերլուծական ընթերցանությունը միտված են բացահայտելու գեղարվեստական բնագրի բուն իմաստը (*Мирошниченко* 2012: 314):

Դաֆը և Մալին առաջարկում են նաև գեղարվեստական բնագիրն ուսուցողական նպատակներով կիրառելու հստակ սկզբունքներ: Ըստ նրանց մոտեցման՝ ուսուցողական նպատակներով ընթերցվող գեղարվեստական բնագիրը պետք է հետաքրքրի ուսանողներին, համապատասխանի նրանց լեզվական մակարդակին: Նաև կարևորվում են ընթերցանությանը հատկացվող ճիշտ ժամաքանակը, ընտրությունը, ինչպես նաև այն, թե ուսանողները մշակութային կամ գրականագիտական հենքային ինչ գիտելիք ունեն (Duff and Maley 2007):

Վերլուծական ընթերցանության կազմակերպման կարևոր սկզբունք է նախաընթերցանական փուլի ճիշտ և հստակ կազմակերպումը: Դասավանդող ուսուցիչը կամ դասախոսը պետք է հստակորեն գիտակցի, թե ինչ ընթացակարգով է հարկավոր ներմուծել առաջադրվող թեման, տեքստը, բառապաշարը՝ զանց չառնելով ուսանողների առկա ֆոնային գիտելիքը, տարիքային առանձնահատկություններն ու հետաքրքրությունները: Տեղին է նշել, որ Փուլվերնեսը ևս կարևորում է ընթերցանությանը հատկացվող ժամաքանակի հստակեցումն ուսուցման բոլոր փուլերում (Pulverness 2003):

Գեղարվեստական բնագրերն օգնում են ուսանողին վերարտադրելու, մոդելավորելու լեզվակրին բնորոշ իրական հաղորդակցական իրադրություններ, քանի որ դրանք պարունակում են միջմշակութային բովանդակության կամ ուղղվածության տեղեկատվություն: Խնդիրն այն է, թե ինչպես ուսումնական, ուսումնախոսքային կամ ակադեմիական միջավայրում մի դասի կամ դասընթացի շրջանակներում, սահմանափակ ժամաքանակի պայմաններում ընտրել գեղարվեստական տեքստեր, որոնք, լինելով բնագրային, կնպաստեն հիմնախնդրային–իրական, խոսքային-հաղորդակցական տարբեր իրավիճակներ, իրադրություններ մոդելավորելուն՝ հաշվի առնելով անգլերենի ուսուցման նախնական, միջին և ավարտական փուլերը: Գեղարվեստական տեքստերը

բազմագործառույթ են: Դրանք ներկայացնում են լեզվակիրների աշխարհայացքը, արժեքային համակարգը, սեփական և թիրախային մշակույթների նկատմամբ վերաբերմունքը: «Բնագրային տեքստերը,- գրում է Վորոնկովան,- բազմազան խնդիրների քննարկման ժամանակ նպաստում են ոչ միայն ուսումնասիրվող լեզվի ու մշակույթի, այլև սեփական մշակույթի ինքնատիպությունը հասկանալուն և բացահայտելուն» (Воронкова 2004: 37-41):

Միքուլեքին ընթերցանության հիմնախնդիրը փորձում է լուծել ճանաչողական լեզվաբանության տեսանկյունից՝ նշելով, որ տեքստը հասկանալու համար սոսկ լեզվաբանական գիտելիքը բավարար չէ: Ընթերցողի սեփական լեզվական սխեմատան (ուրվագիծ-նմուշը - Schemata) ձևավորում են մշակույթը և անձնական փորձը, որն էլ ազդում է անգլերեն ընթերցվող տեքստերը կամ պարբերությունները հասկանալու և մեկնաբանելու համար (Mikulecky 2008): Սխեմայի տեսության համաձայն՝ տեքստի հասկանալը տեղի է ունենում ընթերցողների անցյալ փորձով ձեռք բերած անհատական սխեմատաների (Personal Schemata) ակտիվացման շնորհիվ: Ռ. Ս. Անդերսոնի կարծիքով՝ «նոր, ավելի զարգացած սխեմատան կազմավորվում է հին և նոր տեղեկատվությունների ինտեգրման արդյունքում» (Anderson, Pearson 1984): Յուրաքանչյուր մշակույթ ձևավորում է իր ուրույն սխեմատան, որը հիմնվում է մշակութային տարբեր պատկերացումների և հավատալիքների վրա: Ընթերցանությունը կարող է փոխել ընթերցողի սխեմատան, դրա արժեքներն ու ճանաչողական մոդուլը:

Վերլուծական ընթերցանության սկզբունքները և ռազմավարությունները դասակարգելիս անհրաժեշտ է հստակ սահմանել «քննադատական ընթերցանություն» (critical reading) հասկացությունը, քանի որ այն ենթադրում է ընթերցվող պարբերություններում արտահայտվող փաստարկների հավաստիության քննադատություն (Walz 2001): Քննադատաբար տեքստն ընթերցողը կարդում է տողերի արանքում և ձեռնարկում է վերլուծություն, որպեսզի ընկալի տեքստի լրիվ իմաստը: «Քննադատական ընթերցանություն» եզրույթը բազմիմաստ է և սահ-

մանվում է որպես ընթերցանություն, որը միտված է ակադեմիական հաջողության հասնելուն և, որպես ընթերցանություն, կոչված է սոցիալական ներգրավվածություն ապահովելուն» (Manarin, Carey, Rathburn, and Ryland 2015: 4):

Ըստ Մանարինի, Քըրեյի, Ռաթբըրնի և Ռայլանդի՝ «ակադեմիական հաջողության կամ ուսումնական նվաճումների համար նախատեսված քննադատական ընթերցանությունը բաղկացած է երկու առանցքային հմտությունից՝ 1. տարբերակել գլխավոր և երկրորդական գաղափարները, 2. գնահատել տեքստում առկա տեղեկատվության արժանահավատությունը» (Manarin, Carey, Rathburn, and Ryland 2015: 4):

Ընդհանուր առմամբ ընթերցանության ռազմավարությունների վերլուծությունը կարող է բացահայտել քննադատական և վերլուծական ընթերցանության հիմնական տարբերությունները: Սարիգը սահմանում է անգլերենը որպես երկրորդ օտար լեզվի ընթերցանության ռազմավարությունների հետևյալ տեղաշարժերը.

- տեխնիկական գործիքակազմը (թռուցիկ և մանրազնին ընթերցանություն),
- պարզեցում և կոնկրետացում (օրինակ՝ շրջասում և հոմանիշներ),
- համաձայնեցում (օրինակ՝ օգտագործել բովանդակությունը և ձևական սխեմատան),
- մշտադիտարկում (օրինակ՝ գիտակցաբար պլանավորում, ինքնագնահատում) (Sarig 1987: 110):

Վերլուծական ընթերցանության կազմակերպման գործընթացում առանձնանում են Սարիգի, Բլոքի և այլոց կողմից ընդունված քննադատական ընթերցման հետևյալ ռազմավարությունները.

- բնորոշել տեքստի կառուցվածքը,
- անցկացնել տեղեկատվական հարցում տեքստի շուրջ,
- մեկնաբանել տեքստը,
- օգնել ուսանողներին կիրառելու իրենց ընդհանուր գիտելիքները և կատարելու զուգորդումներ,

- մեկնաբանել գործող անձանց վարքագիծն ու գործողությունները,
- հետևել կամ ուղղորդել ընկալման գործընթացը,
- ընթերցել տեքստը:

Նշված ռազմավարությունները միտված են հեղինակի գաղափարները հասկանալուն: Բլոքն առանձնացնում է քննադատական ընթերցանության էքստենսիվ (հեղինակի գաղափարները հասկանալը) և ռեֆլեքսիվ (այդ գաղափարներին անձնապես արձագանքելը) մակարդակները (Block 1986): Ընթերցանության էքստենսիվ և ռեֆլեքսիվ եղանակները կարևոր են տեքստի առանցքային հասկացույթները ընկալելու, սեփական մեկնաբանությունն անդրադարձելու, ինչպես նաև որոշելու համար, թե ինչպես պետք է կիրառվի տեքստը:

Տարբերակելով տեքստի քննադատական ընթերցանության և տեքստը զուտ հասկանալու նպատակ հետապնդող ընթերցանության ռազմավարությունները մեթոդիստները՝ Բլոքը, Լարկինգը, Ուալլանսը, Ուոլցը և այլք (Block 1986, Larking 2015, Wallace 2003, Walz 2001 and others) հստակեցնում են վերլուծական ընթերցանության սկզբունքները: Համապատասխան համեմատությունը ցույց է տալիս, որ առաջինները վերաբերում են բնագրի հիմնական գաղափարները գնահատելուն, հասկանալուն, բացահայտելուն: Կարելի է առանձնացնել քննադատական ընթերցանության հետևյալ ռազմավարությունները.

1. տարբերակել գլխավոր և երկրորդական կամ հիմնավորող գաղափարները,
2. գնահատել պահանջների արժանահավատությունը,
3. տեքստի վերաբերյալ գալ համապատասխան եզրահանգումների,
4. տեքստի հիմնավորման առիթով հայտնել սեփական կարծիքը,
5. ներկայացնել հեղինակի հարցադրումները,
6. որոշել՝ ինչպես կարելի է տեքստը կիրառել սեփական ուսումնասիրություններում,
7. ճանաչել ոճական հնարները,

8. ներկայացնել միջանձնային հարաբերությունները,
9. գնահատել տեքստի որակը,
10. տարբերակել փաստը կարծիքից:

Գեղարվեստական բնագրի վերլուծական ընթերցանության ընթացկարգերը մշակելիս առաջին պլան են մղվում հասկանալու վրա հիմնված ընթերցողական ռազմավարությունները, որոնք Մ. Լարքինգը հիմնականում այսպես է ձևակերպում.

1. տալ նախնական տեղեկատվություն տեքստի մասին,
2. թռուցիկ ընթերցել տեքստը՝ ամբողջական գաղափարը հասկանալու համար,
3. բնորոշել տեքստի հիմնական և հարակից թեմաները,
4. տեղադրել տեքստերը՝ ըստ առաջադրված թեմաների,
5. կռահել անծանոթ բառերը ենթատեքստից,
6. մանրազնին ընթերցել տեքստը հատուկ տեղեկատվություն ստանալու նպատակով,
7. ինքնուրույն շրջասել տեքստի համապատասխան բաժինները,
8. արագ ընթերցել արտահայտություններն ու դարձվածքները, ոչ թե բառերը,
9. վերընթերցել տեքստը՝ այն ավելի լավ ըմբռնելու և յուրացնելու համար,
10. հասկանալ տեքստում առկա գաղափարների կապը՝ ներկայացնելով տեքստի կառուցվածքը (Larking 2017: 60):

Նշված ռազմավարությունները մշակելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն, որ գեղարվեստական բնագրի վերլուծական ընթերցանությունը հետապնդում է տարբեր նպատակներ, քանի որ այն ընկած է ոչ միայն տվյալ տեքստի տեղեկատվությունը հասկանալու, այլև այն թարգմանելու, մեկնաբանելու և, իհարկե, վերատադրելու հիմքում:

Գեղարվեստական տեքստի վերլուծական ընթերցանություն իրականացնելու համար ուսանողը պետք է կարողանա որոշել դրա գործառական ոճը, բացահայտել այնտեղ առկա խոսքային և ոճական հնարնե-

րը, բանադարձումներն ու դարձույթները (figures of speech and tropes), դարձվածքային միավորները:

Գեղարվեստական տեքստի վերլուծական ընթերցանություն կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել դրա կառուցվածքային և իմաստային բնութագրերը: Այդպիսի մոտեցումը հնարավորություն է ընձեռում նախ և առաջ բնորոշելու ու ընկալելու հեղինակի մտահղացումը, բացահայտել տեքստի բաղադրիչների տրամաբանական և գործառական կապը, ինչպես նաև դրանց դերն ու նշանակությունը տեքստի ընդհանուր մտահղացումը իրականացնելու գործընթացում:

Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ վերլուծական ընթերցանությունը միտված է տեքստի իմաստային բովանդակության բացահայտմանը: Նախնական փուլում սովորողները վերլուծում են բնագրում առկա քերականական նյութը, բառապաշարը, ոճական երևույթները, մշակութային և այլ փաստերը, իսկ հաջորդ փուլում՝ լեզվաբանական, բովանդակային տեղեկատվությունն ու կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Ընդհանուր առմամբ գեղարվեստական բնագրերի ընտրությունը կատարելիս սկզբունքային նշանակություն ունեն հետևյալ սկզբունքները.

- գեղարվեստական բնագիրը պետք է համապատասխանի ընթերցողի հաղորդակցական համապատասխանության մակարդակին, ինչպես նաև հետաքրքրություններին, ճանաչողական և մասնագիտական պահանջներին,
- գեղարվեստական բնագիրը պետք է կատարի կրթական, դաստիարակչական, ընդհանուր զարգացնող և, անտարակույս, գեղագիտական բավականություն պատճառող գործառույթներ,
- այն հնարավորինս ամբողջական, համապարփակ պետք է կարողանա ներկայացնել անգլալեզու երկրներում ապրող մարդկանց կենսակերպը, կենսաոճը տարբեր ժամանակներում, ինչպես նաև նրանց հանրամշակութային և հանրալեզվաբանական բնույթի իրողությունները հասկանալու, ներկայացնելու կարողությունները, ընդհանուր առմամբ՝ հենքային գիտելիքները:

Վերլուծական ընթերցանության կազմակերպման կարևոր սկզբունք է նախաընթերցման փուլի ճիշտ կազմակերպումը: Քննադատական ընթերցանությունը միտված է ակադեմիական հաջողության հասնելուն և սոցիալական ներգրավվածություն ապահովելուն: Այն բաղկացած է երկու առանցքային հմտությունից՝ 1. տարբերակել գլխավոր և երկրորդական գաղափարները, 2. գնահատել տեքստում առկա տեղեկատվության արժանահավատությունը:

Կարելի է պնդել, որ գեղարվեստական բնագրի վերլուծական ընթերցանությունը ներառում է քննադատական ընթերցանության կազմակերպման սկզբունքներն ու ռազմավարությունները: Մի կողմից՝ այն ձևավորում է նրանց վերլուծական-ընթերցանական համապատասխանությունը, մյուս կողմից՝ զարգացնում է նրանց ռեֆլեքսիվ-քննադատական մտածողությունը: Նրանք սովորում են վերլուծություն իրականացնել ձևաբանական, շարահյուսական, իմաստաբանական, գործաբանական մակարդակներում: Ուսանողների լեզվաբանական համապատասխանության կարևոր պայման է տեքստի ոճական հնարների վերլուծության հմտությունների ձևավորումը, որն օգնում է նրանց հնարավորինս ճիշտ հասկանալու ներկայացվող թիրախային տեքստը, բացահայտելու հեղինակի մտահղացումը, առանձնացնելու այն ոճական հնարները, որոնք նպաստում են հոգեբանական առումով լարված մթնոլորտի ստեղծմանը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Барышников Н. В.** (2003), Методика обучения второму иностранному языку в школе. М.: Просвещение, 159 с.
2. **Воронкова К. Е.** (2004), Работа с аутентичными текстами, содержащими интеркульутрный компонент//Иностранные языки в школе. №7. – С.37-41
3. **Кучеренко Н. Л.** (2009), Особенности обучения чтению публицистических текстов в старших классах общеобразоватльной школы//Иностранные языки в школе. №2. – С. 18-23.

4. **Лесохина А. М.** (2016), Культуроведческий аспект филологического и аналитического чтения при обучении иностранным языкам// Ученые записки. Электронный научный журнал Курского государственного университета. с. 67-78.
5. **Мирошниченко С.А.** (2012), Классификации и использования навыков аналитического чтения поэзии на французском языке // Текущие вопросы языка и методики преподавания иностранных языков: материалы третьей междунар. науч. конф. СПб., т. 1. с. 314–317.
6. **Anderson R. C., Pearson P.D.** (1984), A Schemata-Theoretic View of Basic Processes in Reading Comrehension//Handbook of Reading Research/Ed. By P.D. Pearson. – New York, 52-62.
7. **Block, E.** (1986). The comprehension strategies of second language readers. *TESOL Quarterly, 20*(3), 463-494.
8. **Collie, J. and S. Slater.** (1990), Literature in the Language Classroom: A Resource Book of Ideas and Activities. Cambridge: CUP. there are four main reasons which lead a language teacher to use literature in the classroom.
9. **Duff, A. & Maley, A.** (2007), Literature (Resource Books for Teachers), Oxford University Press.
10. **Malcolm Larking** (2017), Critical Reading Strategies in the Advanced English Classroom//APU Journal of Language Research Vol.2, 60
11. **Maley, A**. (2001), 'Literature in the language classroom' in The Cambridge Guide to Teaching ESOL, Cambridge University Press.
12. **Manarin, K., Carey, M., Rathburn, M., & Ryland, G.** (2015), *Critical reading in higher education: Academic goals and social engagement*. Bloomington, IN: Indiana University Press.
13. **Mikulecky, B. S.** (2008), *Teaching reading in a second language*. Retrieved from http://www.longmanhomeusa.com/content/FINAL-LO%20RES-Mikulecky-Reading%20Monograph%20.pdf.
14. **Sarig, G.** (1987), High-level reading in the first and in the foreign language: Some comparative process data. In J.
15. **Wallace, C.** (2003), *Critical reading in language education*. New York: Palgrave Macmillan.
16. **Walz, J.** (2001), Critical reading and the Internet. *The French Review, 74*(4), 1193-1205.

Aghajanyan N.
Armenian State Pedagogical University

TEACHING ESP TO FUTURE PSYCHOLOGISTS

ABSTRACT

Nowadays the comprehension and a good command of the English language play a huge role in the professional growth of specialists in different spheres of science and technologies. In this respect, teaching ESP at university level becomes of great importance. A skillful combination of teaching methods, technology capabilities incorporated with excerpts from professional literature and fiction help to create an atmosphere that enhances the students' motivation specializing in psychology.

Key words: *comprehension, specific purposes, methods of teaching, technologies, psychology*

РЕЗЮМЕ
ПРЕПОДАВАНИИ ESP БУДУЩИМ ПСИХОЛОГАМ

В настоящее время владение английским языком играет огромную роль в профессиональном росте широкого спектра специалистов. В этом отношении обучение английского языка для профессиональных целей в университетах приобретает большое значение. Искусное сочетание современных методов, технологических возможностей, специальной и художественной литературы помогает создать атмосферу, которая усиливает мотивацию студентов, специализирующихся в психологии.

Ключевые слова*: понимание, конкретные цели, методы обучения, технологии, психология*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՀՈԳԵԲԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ներկայումս անգլերենի իմացությունը մեծ դեր ունի մասնագիտական աճի մեջ: Այս առումով մասնագիտական նպատակներով անգլերենի դասա-

վանդումը բուհերում առավել մեծ նշանակություն ունի: Ժամանակակից մեթոդների, նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը, մասնագիտական և գեղարվեստական գրականության հմուտ օգտագործումը ստեղծում են այնպիսի մթնոլորտ, որոնց նպաստում են հոգեբանության մեջ մասնագիտացող ուսանողների մոտիվացման խթանմանը:

Բանալի բառեր՝ ըմբռնում, կոնկրետ նպատակներ, ուսուցման մեթոդներ, տեխնոլոգիաներ, հոգեբանություն

For the last decades, ESP as a special aspect of language teaching has developed significantly and has taken a leading position in teaching English for professional purposes (Basturkmen, 2008). International integration, the constant flow of new ideas combined with traditional methods of training made ESP as the main trend in teaching professionally oriented language at University level in Armenia. Nowadays it is mandatory to know English no matter what field of knowledge you belong to. It is simply impossible to become a qualified specialist without English, as it has become an integral part of the professional training for all specialists. Here comes forward the important role of ESP teachers who are responsible for the development of special training programs and curricula (Carver, 1983). Today, when new tasks are set in the interpretation of the goals of language education, certain changes have been made in the process of educational interaction between the teacher and the student. The teacher needs to picture more visibly what is required of him at teaching a foreign language. The main tasks of the ESP teacher are the selection and organization of training materials, the development of effective curricula and calendar plans aimed at obtaining the desired results of training. Meanwhile, the teacher should support the motivation of students, their efforts, and diligence. Also, an important element of working in the ESP groups is providing student's feedback to the teacher. The response on behalf of the students is especially valued, so the teacher could control the learning process and if necessary provide help and support to students. There are a large number of new methods and approaches used by ESP teachers depending on the objectives of the courses (Dudley-Evans 1998). When developing a program in a foreign language, one should also take into account the background knowledge and language skills of students, as well as the motivation of students to learn more. The content of lessons should

include theoretical provisions. When the ESP teacher enters the classroom, he, first of all, should eliminate the tension within the audience; it helps to create favorable conditions for learning, a friendly atmosphere of mutual understanding and mutual assistance. The setting of the purpose of the lesson affects to a greater extent the choice of educational and methodological material. If the goal of the lesson is to strengthen communication skills, the teacher should include various exercises that simulate the practice of communication in the language: dialogues, reports, presentations, and discussions. The estimation criterion is the ability of the students to report independently, discuss and find answers to questions that arise in the process of communication in a foreign language. Students acquire stable communication skills only when they have the opportunity to use them in communication with others. To achieve better results the teacher must develop and use effective methods for developing communication skills, as well as attracting other resources of the Internet.

It is very important to have adequate linguistic control if the teacher tries to segment into separate grammatical units text fragments, the lesson might become boring, the language environment becomes distorted and the students might lose motivation for the further use of their knowledge. So, the more the teachers are forced to focus their attention on the purely linguistic, grammatical aspects of the language, which seems difficult to them, the less willing they become to attend classes of English. To intensify students' motivation teachers have to stimulate communication outside the classroom. The students learn a foreign language easily when they are highly motivated and have the opportunity to use their knowledge and skills in a language environment, which they understand and are interested in. To motivate the students ESP teachers often use interactive whiteboards, projectors, videos and movies in the classroom. In this respect, it is very important for ESP teachers to have regular support and guidance on the use of new technologies. Another source of motivation both for the teacher and students is the use of debates during the lessons of English. Even at the stage of preparation for the debate, students have to focus their attention on the key issues and mobilize all their knowledge to demonstrate both linguistic and professional competence. It is noteworthy that the teacher should provide the choice of those materials that students find interesting and relevant, and which they can use in their professional activities or further research. ESP students are mostly predisposed to concentrate on the material closely related to their specialization (Hutchinson, 1987). We would like to present the topics for debates that are of

great importance for the students specializing in psychology: Perception and telepathy; Consciousness versus Unconsciousness; Dreams and Reality; Effectiveness and Rewarding; Sweet Memories and Heartbreaking Moments; Body Language and Emotions; Nature or nurture?

During the debates it advisable to use some authentic video materials in order to familiarize the students with specific ways of using professional language to that they would be able to apply it correctly in the debate.

The problems that are in the sphere of the professional competence of psychologists are raised on the pages of not only special literature but also in fiction. Of particular interest is “Alice in Wonderland” by L. Carroll, one of the world's most loved fairy tales. “Alice in Wonderland” is full of magic: magical cakes and sweets, secret doors, widely smiling Cheshire cats, unimaginable creatures, places, and events. Throughout one and a half centuries of existence, the fairy tale has become a source of inspiration for films, cartoons, computer games, illustrations, and paintings. There are attempts to explain the magic of Wonderland not as a children's fairy tale, but a complex, intricate allegory about sex, politics and drug addiction. Once Charles Dodgson a Professor of Mathematics was telling a story of Alice's adventures to Alice Liddell and her sisters, daughters of the Dean of one of the Oxford colleges. The girls liked the story so much that they persuaded Dodgson to write it down and publish it. Taking the well-known pseudonym Lewis Carroll, Charles Dodgson listened to their advice and published his famous work. Wonderland is full of characters joined and linked together through Alice’s adventures. Scientists claim that dreams consolidate memories, reality and unreality merge, forming a kind of new controversial entity. Psychologically Alice is facing emotional state of isolation. Isolation goes hand in hand with the puberty, with the abandonment of childhood, Alice experiences psychological fear of growth. The incident with the Reindeer in the looking-glass is the best example of it. While walking through the forest Alice discovers the deer, who exclaims, “I’m a Deer, that’s it. And you are a human child!” and runs away. According to the author these are two separate creatures living in isolation. This idea symbolizes Carroll’s own isolation within the Victorian society. His relationship with young Alice Liddell was just a specific type of partnership between the deer and the human child. Almost every character that Alice faces is crazy and lonely. Her dream that leads her through different adventures is almost a stream of consciousness. In the process of exploration, her adventures are always waiting for her. This is the

nature of the logic of sleep. She is the objective observer in this insane and upside-down world, the meaning of which she is trying to comprehend.

Another psychological issue in this novel is the notion of criticism. Criticism is a kind of psychological defense for the human being who likes to criticize; it's a form of ego defense. It can be destructive in relationship; it can cause resentment and frustration. In this novel Humpty-Dumpty is engaged in self-praise, he is very much pleased with himself; he sits on the wall and criticizes others and this is how he justifies himself. Though he considers himself to be the best of all, he can't stay upright, he falls down, and here Carroll ridicules him for his self-praise and high self-esteem.

Madness and lack of logic – this is the thread that connects Alice with the characters of the novel. Madness breeds many things with good and bad results. Alice always welcomes these insane creatures, sometimes she wants to find logic in their deeds but she is never bothered by their insanity. The quote "Everyone in Wonderland is mad, otherwise they wouldn't be down here" said by the Cheshire cat, can be interpreted this way: those who like to dream and escape from reality are mostly mad.

Summing up the topics of psychological relevance in "Alice in Wonderland» are the following ones: game and its rules, reality versus unreality, meaning and lack of meaning, logic and its absence, order and absence of order, visual illusions, dreams and their psychological interpretations. The analysis of the novel in the classroom is very useful because it gives students who are just beginning to get acquainted with psychology, an excellent opportunity to learn how to discuss professional problems in English.

The formation of psychoanalysis as a separate new and very promising method started at the beginning of 20th century. Traditionally, the history of psychoanalysis is associated with the names of Z. Freud and C. Jung. The contribution of these scientists to the development of the method was of fundamental importance. The main idea of this method is the return to consciousness through repressed psychic senses. Since then psychoanalysis has been widely used in literary criticism.

In two novels Franny and Zooey written by J. Salinger the method of psychoanalysis has found its representation. For the students majoring in psychology, these stories can be viewed not only as a model of English prose in the mid-20th century but also as an expression of the author's attitude to this method of solving psychic problems. In order to understand this attitude,

students need to have an idea about the time of creation of these stories about the author's personality and his philosophical background, about the historical and cultural context in which psychoanalysis appeared. But in this novel psychoanalysis gets a frankly doubtful assessment, sounding in Zooey's remarks. Here are some quotes from the novel:

"You just call in some analyst who's experienced in adjusting people to the joys of television, and Life magazine every Wednesday, and European travel, and the H-Bomb, and Presidential elections, and the front page of the Times, and the responsibilities of the Westport and Oyster Bay Parent-Teacher Association, and God knows what else that's gloriously normal – you just do that, and I swear to you, in not more than a year Franny'll either be in a nut ward or she'll be wandering off into some goddam desert with a burning cross in her hands." (Zooey.5.71)

Skeptical approach of Salinger to psychoanalysts can be seen in this passage too.

"For a psychoanalyst to be any good with Franny at all, he'd have to be a pretty peculiar type. I don't know. He'd have to believe that it was through the grace of God that he'd been inspired to study psychoanalysis in the first place. He'd have to believe that it was through the grace of God that he wasn't run over by a goddam truck before he ever got his license to practice. He'd have to believe that it's through the grace of God that he has the native intelligence to be able to help his goddam patients at all. I don't know any good analysts who think along those lines. But that's the only kind of psychoanalyst who might be able to do Franny any good at all. If she got somebody terribly Freudian, or terribly eclectic, or just terribly run-of-the-mill - somebody who didn't even have any crazy, mysterious gratitude for his insight and intelligence - she'd come out of analysis in even worse shape."

This novel is especially interesting for the students majoring in psychology as it is about Franny Glass's spiritual breakdown. It is wonderful to see how brother helps his sister overcome stress and depression. The problem of psychological isolation brought Franny to a nervous breakdown, and as a result, she is unhappy both with herself and others. She hates conformity in which everyone was engaged. But with the help of her brother, she finds refuge in harmony and admits that only love could help all humanity.

Nowadays the ESP training is developing faster and faster, and it is absolutely clear that it is not possible to cover all current trends. To make ESP

education more productive it is necessary to include new technologies. The problems that are in the sphere of the professional competence of psychologists are raised on the pages of not only special literature but also fiction. Therefore, the use of excerpts from fiction in English classes will help to comprehend the problems that have been the subject of professional interest of psychologists.

REFERENCES

1. **Basturkmen H.** (2008), Ideas and Options in English for Specific Purposes, – Taylor and Francis e-library. www.eBookstore.tandf.co.uk
2. **Carver D.** (1983), Some Propositions about ESP / D. Carver // The ESP Journal, – N. 2. – 131-137pp.
3. **Dudley-Evans T.** (1998), Developments in English for Specific Purposes. – Cambridge University Press.
4. **Hutchinson T.** (1987), English for Specific Purposes. – Cambridge University Press.

Beschikjan T.
STAATLICHE UNIVERSITÄT JEREWAN

GRAMMATIK IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT

ABSTRACT
GRAMMAR IN THE TEACHING PROCESS OF FOREIGN LANUAGE

The present paper discusses the role and the relevance of grammar in the process of teaching a foreign language in higher educational establishments. The author analyzes new approaches to the given problem, relying on the principles of descriptive and contrastive linguistics. Revealing some features of grammatical analysis of linguistic material, the paper proposes some new principles and approaches to teaching grammatical phenomena in a foreign language.

Key words: *descriptive principle, contrastive linguistics, grammatical analysis, linguistic material, comparative approach, grammatical phenomena, linguistic feature.*

РЕЗЮМЕ
ГРАММАТИКА В УРОКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В данной статье обсуждается роль и значение грамматики в преподавании иностранного языка в вузах. Автором рассматриваются новые подходы к решению данной проблемы на основе принципов дескриптивной и контрастивной лингвистики. В данной статье выявляются некоторые особенности грамматического анализа языкового материала и предлагаются новые принципы преподавания грамматических явлений в иностранном языке.

Ключевые слова: *дескриптивный принцип, контрастивная лингвистика, грамматический анализ, языковой материал, грамматическое явление, сопоставительный подход, языковая особенность.*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ՕՏԱՐ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԻՆ

Սույն հոդվածում անդրադարձ է կատարվում բուհերում օտար լեզվի դասավանդման գործընթացում քերականության դերին ու նշանակությանը: Հեղինակն այստեղ քննարկում է նշված խնդրի վերաբերյալ նոր մոտեցումներ՝ ելնելով արդի նկարագրական, ինչպես նաև զուգադրական լեզվաբանության սկզբունքներից: Ընդ որում՝ վեր են հանվում լեզվական նյութի քերականական վերլուծության որոշ յուրահատկություններ, և առաջարկվում են մեզանում օտար լեզվի քերականական երևույթների դասավանդման նոր դրույթներ ու մեթոդներ:

Բանալի բառեր՝ *նկարագրական սկզբունք, զուգադրական լեզվաբանություն, քերականական վերլուծություն, լեզվական նյութ, համադրական մոտեցում, քերականական երևույթ, լեզվական յուրահատկություն:*

Als Ausgangspunkt für die Beantwortung der Frage nach der Bedeutung (und Notwendigkeit) der Grammatik für den Fremdsprachenunterricht diente uns eine Differenzierung dessen, was man unter „Grammatik“ verstanden hat und versteht:

1) eine **Grammatik A:** das dem Objekt Sprache selbst innewohnende Regelsystem, unabhängig von dessen Erkenntnis oder Beschreibung durch die Linguistik;
2) eine **Grammatik B:** die wissenschaftlich – linguistische Beschreibung des der Sprache innewohnende Regelsystems, die Abbildung der Grammatik **A** durch die Linguistik;
3) eine **Grammatik C:** das dem Sprecher und Hörer interne Regelsystem, das sich im Kopf des Lernenden beim Spracherwerb herausbildet, auf Grund dessen dieser die betreffende Sprache beherrscht, d.h. korrekte Sätze und Texte bilden, verstehen und in der Kommunikation verwenden kann.[1]

In allen drei Fällen handelt es sich um reguläre und vermittelte Zuordnungsbeziehungen zwischen Lauten und Bedeutungen, zwischen Formen und Inhalten; aber diese Zuordnungsbeziehungen sind unterschiedlich lokalisiert: bei Grammatik A im Objekt Sprache, bei Grammatik B im linguistischen Abbild

des Objekts Sprache, bei Grammatik C psychologisch im Bewußtsein des Sprechenden. Gewiß decken sich – bei voller Sprachbeherrschung – die Grammatik A und die Grammatik C; aber unter folgenden Aspekten unterscheiden sie sich:

a) Die Grammatik A tritt **exteriorisiert** in sprachlichen Texten in Erscheinung, die Grammatik C ist im Sprecher **interiorisiert**.
b) Die Grammatik A ist **überindividuell** (kollektiv), die Grammatik C dagegen muss bei der Sprachaneignung von jedem Sprecher **individuell** erworben werden.

Es besteht heute Klarheit darüber, dass die linguistische Beschreibung einer Sprache für die praktischen Zwecke des Fremdsprachenunterrichts (im Sinne einer Grammatik B) sich von den linguistischen Beschreibungen des gleichen Objekts (der gleichen Sprache) für andere Praxisbereiche (etwa den Muttersprachunterricht) unterscheidet und unterscheiden muss – schon deshalb, weil jede wissenschaftliche Abbildung eines Objektsbereichs nicht nur von den Objekten und unserem Kenntnisstand über diesen Objektsbereich, sondern zugleich vom gesellschaftlichen Zweck dieser Abbildung determiniert ist. Auf Grund dieses verschiedenen Zwecks und Verwendungsbereichs muss man innerhalb der Grammatik B unterscheiden etwa zwischen einer Grammatik für den Muttersprachunterricht und einer solchen für den Fremdsprachunterricht.

Dennoch ist eine Grammatik B noch kein direktes Lehrmaterial, sondern eher die (genauer: e i n e) Voraussetzung für ein solches Lehrmaterial. Einer Grammatik B entsprechen gewöhnlich mehrere **direkte** Lehrmaterialien. Das direkte Lehrmaterial stellt somit den unmittelbaren Übergang von der Grammatik B zur Grammatik C dar; es ist eine notwendige Übergangsphase, damit aus der Grammatik B im Kopf des Lernenden eine Grammatik C entstehen kann. Deshalb kann man weiterhin zwischen einer Grammatik B1 und einer Grammatik B2 differenzieren; die Grammatik B1 wäre eine „linguistische“ Grammatik, d.h. die möglichst vollständige und explizite Abbildung der Grammatik A durch den Linguisten; die Grammatik B2 ist dagegen eine „didaktische“ Grammatik, d.h. eine didaktisch-methodische Umformung und Adaption der Grammatik B1, eine Auswahl aus der Grammatik B1, die in den direkten Lehrmaterialien enthalten ist.[2]

Eine Grammatik B1 und B2 sind keineswegs identisch; vielmehr spielen bei dieser Differenzierung, Spezifizierung und Adaption der Grammatik B1 und ihrer didaktischen Umformung in eine Grammatik B2 mindestens folgende

Faktoren eine Rolle, die ein komplexes, gesellschaftlich determiniertes Bedingungsgefüge darstellen und den konkreten Rahmen für den jeweiligen Fremdsprachenunterricht abstecken: die Zielkonzeption des Unterrichts und die davon abhängigen, im Fremdsprachenunterricht angestrebten Zielfähigkeiten; weitere linguistische Faktoren (vor allem qualitativ-kontrastiver und quantitativ-statistischer Art); die Lernpsychologie und weitere physologische sowie psychologische Faktoren (einschließlich Lebensalter u.a.); der technische Entwicklungsstand.

Auf Grund dieser Faktoren leitet die **Methodik** die Auswahl, Anordnung und Reihenfolge sowie die Art der Darstellung des zu vermittelnden und zu festigenden Sprachstoffes ab und setzt damit die linguistische Grammatik B1 in die didaktische Grammatik B2, d.h. in ein System von unmittelbaren Lehrmaterialien um. Auf diese Weise sind die methodischen Aufgaben im engeren Sinne gefaßt, was die Vermittlung von Grammatik im Fremdsprachenunterricht **betrifft**:[3] Die Methodik hat zu entscheiden, **was** vom Sprachstoff**, wie**, **wann** und **in welchem Grade** dieses Was zu vermitteln und zu festigen ist. Bei der Beantwortung dieser vier Fragen nach dem Was, dem Wann, dem Wie und dem Grad ist gewiß zu beachten, dass diese Fragen nicht unabhängig voneinander sind, sondern in einem Hierarchieverhältnis untereinander stehen, dass z.B. das Was primär gegenüber dem Wie ist, dass auch das Wann einen bestimmten Einfluß auf das Wie hat, dass die Frage nach dem Grad sowohl den Grad des zu vermittelnden grammatischen Wissens (des Was) als auch den Bewußtseinsgrad bei der Vermittlung (das Wie) einschließt.

Von den genannten Faktoren, die bei der Umwandlung der Grammatik B1 in verschiedene Grammatiken B2 eine Rolle spielen, soll noch etwas näher auf die Lerntheorie und die konfrontative Grammatik eingegangen werden, da sie unmittelbar unseren Zusammenhang von Grammatik und Fremdsprachenunterricht betreffen.

Von der **Lerntheorie** hängt in hohem Maße nicht nur die Einschätzung des Verhältnisses von Bewußtheit und Automatisierung ab, sondern auch die Einschätzung der Bedeutung und Rolle der Grammatik (sowohl der Grammatik B1 als auch der Grammatik B2) für den Fremdsprachenunterricht. Es sind – grob zusammengefaßt – drei lerntheoretische Konzepte zu unterscheiden, die natürlich ihrerseits ihre Wurzeln in der gesellschaftlichen Praxis, vor allem in den konkreten Forderungen der Praxis an den Fremdsprachenunterricht haben:[4]

a) die Annahme, dass sich beim Spracherlernungsprozeß im Kopf des Sprachträgers eine Art Abdruck des grammatischen und lexikalischen Systems bildet – vergleichbar etwa mit den Prinzipien von grammatischen Tabellen in Lehrbüchern - , dass man die Sprache beherrsche, wenn man die entsprechenden Regeln kenne;
b) die Annahme, dass der Spracherlernungsprozeß im wesentlichen in der Aneignung mechanischer Fertigkeiten durch Nachahmung und Drill bestehe;
c) die Annahme, dass sich beim Spracherlernungsprozeß im Kopf des Lernenden durch aktives, schöpferisches Verhalten, durch **Tätigkeit** eine Grammatik C herausbildet, die letztlich das Kriterium für die Beherrschung einer Sprache ist.

Bei Konzept (a) handelt es sich um das lerntheoretische Konzept der grammatikalisierenden Übersetzungsmethoden, beim alternativen Konzept (b) um das Konzept der direkten Methoden und einiger behavioristischer Varianten. Das adäquateste Konzept ist das Konzept (c), das der Auffassung vieler sowjetischer Psychologen (z.B. Vygotskij, Leont'ev)[5] entspricht, wo die automatisierte Sprachbeherrschung (als Ziel) das Bewußtmachen des grammatischen Regelapparats nicht aus-, sondern einschließt.

Es ist offensichtlich, dass der Spracherlernungsprozeß nicht durch bloße Nachahmung erklärt werden kann, dass aktive Tätigkeit dabei eine aktive Rolle spielt. Wenn z.B. Kinder (im Alter von 2-3 Jahren) solche Formen bilden wie *ich musse* oder *ich kanne* (wie *ich finde*), Formen wie *ich schwimmte* oder *ich laufte* (wie *ich legte*), so ist dies ein Zeichen dafür, dass es sich um keine passive Nachahmung handelt (solche Formen werden sie von ihren Eltern nie gehört haben), dass sie vielmehr durch aktive, abstrahierende Tätigkeit eine Grammatik C herausbilden, die freilich zunächst noch völlig unvollständig und unspezifiziert ist und im Laufe des Spracherwerbs weiter spezifiziert und modifiziert wird.

Diskutiert wird freilich unter den Vertretern des Fremdsprachenunterrichts die Frage, ob die Auffassung der Sprache als Redetätigkeit nicht in der Praxiß des Sprachunterrichts zu den überwunden geglaubten grammatikalisierenden Übersetzungsmethoden zurückführen könne. Diese Frage beantworten einige Autoren mit **ja** (vor allem solche, die nur zwei verschiedene Methoden im Fremdsprachenunterricht anerkennen, die man bald grammatikalisierend /metasprachlich und direkt, bald – in neuem Gewand – kognitiv und habituell nennt), andere Autoren mit **nein**. Uns scheint, dass im ersten Falle eine

Unterschätzung der Tätigkeitsauffassung erkennbar ist, wie sie in der Psychologie und Linguistik entwickelt worden ist (z.B. von Galperin, Leont'ev), dass von einer Rückkehr zu den grammatikalisierenden Methoden mindestens aus zwei Gründen nicht gesprochen werden kann:

1) Die grammatikalisierenden Methoden unterscheiden nicht zwischen dem gegenständlichen Inhalt der Handlung und der geistigen Handlung selbst, nehmen folglich stillschweigend, aber fälschlicherweise an, dass der gegenständliche Inhalt der Handlung, das System des Gegenstandes (in unserem Falle: der Sprache) das System der **Aneignung** dieses Gegenstandes determiniert. So ist es unbestreitbar – um es an einem Beispiel zu zeigen -, dass in der Grammatik B1 (die rein linguistischen Gesichtspunkten folgt, also vom Gegenstand her determiniert ist) Vorgangs- und Zustandspassiv zusammen dargestellt werden, dass aber – aus didaktisch-methodischen Gründen – in der Grammatik B2 keine zusammenhängende Darstellung beider Erscheinungen, manchmal sogar eine Vermittlung des Zustandspassivs vor dem Vorgangspassiv empfohlen wird.
2) In der Galperinschen Lerntheorie steht am Ende als **Ziel** die Automatisierung und die Entwicklung des Sprachgefühls – in Übereinstimmung mit den direkten, aber im Gegensatz zu den grammatikalisierenden Methoden. Aber dieses Ziel wird – im Gegensatz zu den direkten Methoden – mit anderen **Mitteln**, auf dem Wege über eine theoretische Verallgemeinerung und solide Orientierungsbasis erreicht. Auf diese Weise gibt es keine undialektische Alternative zwischen Wissen oder Können, sondern in der aktiven Tätigkeit eine Einheit in der Entwicklung von Kenntnissen, Fähigkeiten, Fertigkeiten usw., von fremdsprachlichem Wissen und fremdsprachigem Können.

Wenn dagegen der dialektische Zusammenhang der verschiedenen Komponenten des Könnens innerhalb des Tätigkeitscharakters des Lernens im Fremdsprachenunterricht in Frage gestellt wird, wenn die Kenntnisse (und damit auch die Rolle der Grammatik) geleugnet werden unter Hinweis auf die Ablehnung jeden expliziten Wissens im Fremdsprachenunterricht und auf die Notwendigkeit einer **areflexiven Beherrschung** als **Ziel** des Unterrichts – in ungerechtfertigter Weise auf eine **areflexive Aneignung** der Fremdsprache – als **Mittel** – geschlossen. Wenn schon die nur areflexive Beherrschung als Ziel des

Fremdsprachenunterrichts angesehen wird, so sind dem jedoch verschiedene Mittel in der Aneignung (keineswegs nur areflexive Mittel) zu- und untergeordnet.

Wir hatten angedeutet, dass bei der Umwandlung und Didaktisierung einer Grammatik B1 zu einer Grammatik B2 weitere linguistische Faktoren eine Rolle spielen. Dazu rechnen z.B. die von der statistischen Linguistik zu ermittelnden Häufigkeitsverhältnisse, die auf die Auswahl des Sprachstoffes Einfluß haben. Dazu rechnen aber auch – und darauf soll hier besonders hingewiesen warden – Faktoren, die sich aus dem Vergleich von Mutter- und Fremdsprache ergeben und von der **konfrontativen Linguistik** zu ermitteln sind. Um den Tatbestand sogleich auf die Grammatik einzuschränken: Ausgehend von der Tatsache, das seine Fremdsprache immer auf der Basis einer schon vorhandenen Muttersprache erworben wird (dadurch unterscheiden sich Muttersprach- und Fremdsprachunterricht grundsätzlich), arbeitet die konfrontative Grammatik gemeinsame und verschiedene Elemente von Fremdsprache und Muttersprache heraus und determiniert auf diese Weise Auswahl und Anordnung des Sprachstoffes in den Lehrbüchern, um auf diese Weise negative Interferenzerscheinungen auf ein Mindestmaß zu reduzieren. Es ist allerdings zu beachten, dass eine solche Konfrontation immer die genaue Beschreibung der zu konfrontierenden Sprachen auf dem Boden der gleichen Sprachtheorie, mit Hilfe der gleichen Methoden und Termini voraussetzt – nach dem alten Postulat „Beschreiben vor Vergleichen“, weil sonst eine Vergleichbarkeit (Komparabilität) überhaupt nicht gesichert ist.

Schließlich gehören in diesen Zusammenhang die Probleme der **linguistischen** und **sprachmethodischen Regeln**. Dazu sind insofern einige Bemerkungen nötig, als es Versuche gibt, die Regeln ausschließlich als (praktische) Handlungsanleitungen zu verstehen und damit primär der Sprachmethodik zuzuordnen. Nach dem Gesagten dürfte jedoch deutlich geworden sein, dass es Regeln in genauer Entsprechung zu den getroffenen Unterscheidungen der Grammatik gibt:

a) Regeln in der Grammatik A, objektiv in der Sprache selbst enthaltene Regeln;
b) Regeln in der Grammatik B1, Abbildung der in der Sprache enthaltenen Regeln in der linguistischen Beschreibung, linguistische Regeln;

c) Regeln in der Grammatik B2, didaktische Auswahl, Adaption und Umformulierung der Regeln aus der Grammatik B1, sprachmethodische Regeln;
d) Regeln in der Grammatik C, die sich – in der Zuordnung von Laut und Bedeutung (Zuordnung hier mehr als nomen actionis denn als nomen acti verstanden, als Prozeß mehr denn als Resultat) – beim Sprechenden und Lernenden herausbilden.

Zwischen diesen verschiedenen Typen von Regeln existieren bestimmte Beziehungen. Die in der Sprache selbst existierenden Regeln werden von der Linguistik stufenweise erkannt und abgebildet. Dabei gilt manches heute noch als „Ausnahme", was im Laufe des fortschreitenden Erkenntnisprozesses – im Sinne der Dialektik von relativer und absoluter Wahrheit – später als spezielle Regel erkannt und formuliert werden kann, die ihrerseits auf eine kleine Klasse von Objekten bezogen wird u.U. auch in der Lage ist, eine vorher erkannte allgemeinere Regel zu modifizieren oder einzuschränken. Die sprachmethodischen Regeln unterscheiden sich von den linguistischen Regeln nicht so sehr durch den Bezug auf eine unendliche Klasse (bei der linguistischen Regel) oder eine endliche Klasse von Objekten (bei der methodischen Regel) – es gibt auch spezielle linguistische Regeln, die sich auf nahezu singuläre Erscheinungen beziehen -, vielmehr stellen sie z.B. nach dem Grad der Verallgemeinerung gegenüber den linguistischen Regeln eine Auswahl, Umformulierung und Adaption dar: So ist z.B. eine Regel „Jede Präposition verlangt einen bestimmten Kasus" für die meisten Bedingungsgefüge und der daraus resultierenden Grammatik B2 zu stark verallgemeinert, eine Regel wie „Das Substantiv *Bedingung* ist ein Femininum" umgekehrt zu wenig verallgemeinert. Wie sich die Regeln der Grammatik C im Prozeß des spontanen Erwerbs der Muttersprache stufenweise hinausbilden, wurde anhand der Beispiele *ich musse* und *ich schwimmte* angedeutet. Für den Fremdsprachenunterricht kommt es darauf an, den Aneignungsprozeß in optimaler und rationeller Weise zu steuern, wobei die Regeln der Grammatik B1 und ihre Umformulierung in den Grammatiken B2 effektiv eingesetzt werden müssen.

Damit ist auch deutlich ausgesprochen, dass die Grammatik nur einen Teilaspekt des Fremdsprachenunterrichts darstellt, zugleich ein Mittel und eine Voraussetzung für die kommunikative Tätigkeit ist und folglich dieser bestimmenden Zielsetzung untergeordnet ist. Überhaupt dürfen in diesem

Zusammenhang – zumindest für den Fremdsprachenunterricht in sozialistischen Ländern – folgende Annahmen (die auch durch unsere bisherigen Bemerkungen hinreichend deutlich geworden sein dürften) als geklärt gelten:

1) Der Fremdsprachenunterricht hat eine kommunikative Zielsetzung. In ihm wird letzlich die areflexive Beherrschung der Fremdsprache zum Zwecke der Teilnahme an der fremdsprachigen Kommunikation angestrebt. Aus diesem Grunde wird im Fremdsprachenunterricht die Sprache, nicht die Sprachwissenschaft (auch nicht die Grammatik B1) vermittelt.
2) Sprachwissenschaft und Fremdsprachenunterricht stehen folglich nicht in einem direkt-mechanischen Abhängigkeitsverhältnis. Vielmehr müssen für den Fremdsprachenunterricht mehrere Grundlagen- oder Mutterwissenschaften (z.B. Pädagogik, Psychologie, Didaktik, Lerntheorie, Sprachwissenschaft) angenommen werden, eine Tatsache, die es erklärt, dass sprachwissenschaftliche (d.h. auch grammatische) Erkenntnisse nicht unvermittelt in den Fremdsprachenunterricht eingehen (können).

REFERENCES

1. Helbig G. (1992), Zum Verhältnis Grammatik und Fremdsprachenunterricht, Deutsch als Fremdsprache, 1.
2. Neumann W., (1999), Über die Dialektik sprachlicher Strukturen, Zeitschrift für Philosophie, 2.
3. Helbig G., Buscha J. (1997), Deutsche Grammatik, Leipzig.
4. Hellmich H. (1989), Lerntheorie und Applikation linguistischer Theorien im Fremdsprachenunterricht, Deutsch als Fremdsprache, 5.
5. Леонтьев А.А. (1999), Язык, речь, речевая деятельность, М.

Karapetyan R.
Yerevan State University

THE DYNAMIC (FUNCTIONAL)-EQUIVALENCE THEORY OF TRANSLATION AND CHOMSKY'S GENERATIVE GRAMMAR

ABSTRACT

The given paper seeks to demonstrate and generalize the fundamental approaches and principles underlying the well-known trend in the history of Translation Studies of the 20th century, namely the Dynamic–Functional Equivalence theory, elaborated by Eugene Nida. The framework suggested by this theory would permit to convey the message of any translation to the reader by creating an adequate response on the part of the reader, equivalent to the reader of the source text. Proceeding from its axial tenet to prioritize effect of the translation over its form, it is assumed that the Dynamic–Functional Equivalence theory is to be viewed from the pragmatic perspective.

An observation is made which draws parallels between the transformational rules of the Generative Grammar of Chomsky and the translation principles elaborated by Eugene Nida. Specifically, it is shown that Nida's model 'back-transforms' Chomsky's transformational generative grammar and presents a three-phased model of translation.

Key words*: dynamic-equivalence translation, source-text, target-text, locutionary and perlocutionary effect, transformational-generative grammar, deep and surface structures, three phased translation*

РЕЗЮМЕ
ТЕОРИЯ ДИНАМИЧЕСКОЙ (ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ) ЭКВИВАЛЕНТНОСТИ ПЕРЕВОДА И ГЕНЕРАТИВНАЯ ГРАММАТИКА ХОМСКОГО

В данной статье предпринята попытка выявить и обобщить фундаменентальный подход и принципы, которые лежат в основе известного направления в истории переводоведения 20 века, а именно теории динамической эквивалентности перевода, разработанной Юджином Найдой. Эта теория

направлена на передачу смысла текста оригинала на язык перевода с сохранением на читающего того же перлокутивного воздействия и такой же реакции, как и на читающего оригинальный текст. Исходя из этой осевой предпосылки данной теории ставить во главу угла не форму, а воздействие на читающего, предлагается рассматривать теорию динамической эквивалентности перевода с точки зрения прагматики.

Также в статье проводится параллель между принципами трансформационной генеративной грамматикой Н. Хомского и принципами перевода, разработанными Нидой. В частности, предпринимается попытка показать, что модель Ниды является “обратной трансформацией” принципов генеративной грамматики Хомского и представляет собой трехфазовую модель перевода.

Ключевые слова: *динамический (эквивалентный) перевод, язык оригинал, язык перевода, локутивный и перлокутивный эффект, трансформационная-генеративная грамматика, поверхностные и глубинные структуры трехфазовый перевод*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԻՆԱՄԻԿ (ԳՈՐԾԱՌԱԿԱՆ) ՀԱՄԱՐԺԵՔՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՉՈՄՍԿՈՒ ԳԵՆԵՐԱՏԻՎ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Տվյալ հոդվածում փորձ է կատարվում երևան բերել և ընդհանրացնել XX դարի թարգմանչական տեսության հիմնական ուղղություններից մեկի, այն է՝ դինամիկ-գործառական համարժեքության տեսության, հիմնարար մոտեցումները և սկզբունքները: Այս տեսությունը մշակել է հայտնի ամերիկացի թարգմանիչ-տեսաբան Նայդան, որի նպատակն էր ստեղծել այնպիսի տեսական հայեցակարգ, որը թույլ կտար թարգմանել աղբյուրի նյութը՝ միաժամանակ ապահովելով կարդացողի մոտ նույն արձագանքը, ինչ սկզբնաղբյուրը: Հաշվի առնելով դինամիկ-գործառական համարժեքության տեսության այս սկզբունը՝ արդյունավետ է դիտարկվում այս տեսության ուսումնասիրությունը գործաբանական տեսակետից:

Հոդվածում զուգահեռներ են անցկացվում դինամիկ-գործառական համարժեքության տեսության և Չոմսկու գեներատիվ քերականության փոխակերպման օրենքների միջև: Հատկապես, ցույց է տրվում, որ Նայդայի մոդելը

հանդիսանում է Չոմսկու գեներատիվ քերականության փոխակերպման օրենքների հետադարձը որպես եռափուլ թարգմանություն:

Բանալի բառեր՝ *դինամիկ-գործառական թարգմանություն, սկզբնաղբյուր, թարգմանության լեզու, լոկուտիվ և պերլոկուտիվ արդյունք, գեներատիվ փոխակերպման քերականության, մակերեսային և խորը կառույցներ, եռափուլ թարգմանություն*

One of the most advanced approaches of Translation theory, emphasizing the interrelation and, perhaps, the interdependence between the interlocutor and the utterance, was elaborated by Eugene Nida and published in *"Toward a Science of Translating. With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating"* in 1964. Being a graduate in Greek and Latin at the University of California at Los Angeles and later on an executive secretary for Translations of the American Bible Society, Nida purported the goal of making the Bible, its meaning and message, accessible to common people via the appropriate translation of the Holy Book. To this end, he considered the accurate transfer of form and content from the Source Language (SL) to the Target Language (TL) as inferior to the felicitous convey of the image and to the achievement of the adequate (equivalent) response of the TL reader. In the pragmatic sense of the word, dynamic-equivalence translation prioritizes the perlocutionary speech act, i.e. the external effect and the function performed by the utterance, over the locutionary (what is stated) and the illocutionary (what is meant) speech acts. The so-called "neglect" for the form and content of the source text in favour of the desirable response on the part of the reader resulted in the creation of the Dynamic–Functional Equivalence theory. Considering the novelty and originality of the approach a question arises: what is the essence of the dynamic (functional)-equivalence theory of translation and where does Nida derive the appropriate linguistic apparatus from to implement his theoretical considerations? Below an attempt is made to consider this question and provide an insight, which would to a certain extent elucidate which linguistic method and theory has influenced and channeled Nida in his work.

In "*The Theory and Practice of Translation. With Special Reference to Bible Translating"* the concept of the Dynamic-(Functional) equivalence is defined as: "quality of a translation in which the message of the original text has been so transported into the receptor language that the *response* of the *receptor* is

essentially like that of the original receptors" (Nida, Eugene A., and Charles R. Taber, 1969:22). Thus in contrast to the traditional theories of translation Nida's concept of translating shifts from the form of the message to the response of the receptor. So, within the scope of dynamic-functional equivalence theory the metaphysical goal of the translation is to create a mirror reflection of the text-receptor interaction in the source and target languages. This type of translation should sound as natural as possible for the TL receptors, almost with no traces of the foreign. So dynamic-equivalence translation strives to be receptor-oriented and to find the closest natural equivalent to the source-language message. As is mentioned by Shakernia Sh. "…dynamic equivalence is an approach to translation in which the original language is translated "thought for thought" rather than "word for word" as in formal equivalence. Dynamic equivalence involves taking each sentence (or thought) from the original text and rendering it into a sentence in the target language that conveys the same meaning, but does not necessarily use the exact phrasing or idioms of the original. The idea is to improve readability by rephrasing constructions that could be confusing when literally translated, but retain some faithfulness to the original text rather than creating a complete paraphrase." (Shakernia, 2014: 002). Hence the grammar and lexicon, two powerful pillars supporting the overall textual structure, need to be altered and adapted to the rules of the TL.

In the following the area of grammar is in the scope of investigation. It is well known that it is not merely the vocabulary that makes languages different, but rather numerous patterns of syntagmatic structures and relations specific to various languages. In the 1950s a prominent American linguist Noam Chomsky developed an influential theory of generative grammar and published it in 1957 entitled as "Syntactic Structures". According to this theory the whole myriad of peculiar syntagmatic relations which are so diverse and odd in different languages, are just the top of the iceberg, whereas the core meaning and essence lie deep beneath in the so-called deep structures. According to Chomsky all people are born with the innate linguistic capabilities, inherent to all humans and universal to all languages. These structures are referred to as deep structures and allow to generate an infinite number of more sophisticated structures referred to as surface structures determining the differences in languages (Chomsky, 1957). So the process of speech (both oral and written) goes as follows: the kernel (deep) structures embedded in the human mind, universal and common to all human beings stimulate the rules of the generative grammar which produce

surface structures uttered and communicated. The role of this theory in the second half of the 20th century was enormous, because it transformed Linguistics from descriptive into an explanatory discipline. Eugene Nida, like many other linguists, was also strongly influenced by this theory and in his work on translation he rested upon this interaction of thought and language as presented by deep and surface structures.

Now let us address the question of how this model of speech production and communication can be adequately transferred into the field of translation. As has been clear from the above-mentioned the deep structures are quite simple, limited in number and common to all languages. In other words, these are the essence of communication wrapped up in the verbal clothing specific to this or that language. Thus to sound natural (the primary goal of the dynamic-equivalence translation) it is the task of the translator to peel away all the surface layers of the utterance with the aim of arriving at the essence; and then formulate it again proceeding from the rules of generative grammar specific to the target language. As stated by Dohun Kim: "Nida removed translation from the purely mental sphere and put it in a solid frame that enables scientific observation…Nida's model (1969) 'back-transforms' Chomsky's transformational generative grammar to present a three-phased model of translation." (Dohun Kim, 2015:66). Nida also put an emphasis on arriving at the kernels in the Chomskyan sense because "they are basic structural elements out of which the language builds its elaborate surface structure" (Nida, 1969:39). This procedure of back-transformation proceeds in a reverse order: complex structures in the source language are simplified and reduced to the kernels, which are already subject to semantic and structural adjustment in the target language. In a sense this type of translation permits the translator to grasp the gist and transfer it to the target audience in a most acceptable form, thereby creating the appropriate response. In his works Nida suggests that this model be used as a practical handbook and facilitate the task of the translator as a very rigid scientific framework.

REFERENCES

1. **Nida E.** (1964), *Toward A Science of Translating.* Leiden:E.J.Brill
2. **Nida E.** (1969), *The Theory and Practice of Translation.* Leiden:E.J.Brill

3. **Duhun K.** (2015), *Dynamic Equivalence:Nida's Perspective and Beyond.* In SKASE Journal of Translation and Interpretation [online]. http://www.skase.sk/Volumes/JTI09/pdf_doc/03.pdf
4. **Chomsky N.** (1957), *Syntactic Structures.* Walter de Gruyter.
5. **Shakernia Sh.** (*2014*), *Study of Nida's (formal and dynamic equivalence) and Newmark's (semantic and communicative translation) translating theories on two short stories. // Merit Research Journals, [online] http://www.meritresearchjournals.org/er/content/2014/January/Shabnam.pdf*

Ter-Sargsyan L.
Armenian State University of Economics

PRINCIPLES OF LANGUAGE ECONOMY IN E-DISCOURSE

ABSTRACT

The paper explores the basic features of e-discourse which is used to communicate across time and geographical borders and is used for communication in virtual space. The main characteristic of e-discourse is the principle of language economy realized on different levels (phonetic, syntactic, lexical, etc.) This principle plays a great role in electronic communication as its application significantly eases understanding between internet users. Thus, dwelling on the language economy principle in e-discourse in the language classroom will significantly help develop the learners' communication skills across time and space boundaries.

***Key words**: e-discourse, e-communication, computer mediated communication, language economy*

РЕЗЮМЕ
ПРИНЦИПЫ ЯЗЫКОВОЙ ЭКОНОМИИ В ЭЛЕКТРОННОМ ДИСКУРСЕ

В статье рассматриваются основные характеристики электронного дискурса, который используется при компьютерно-опосредованном общении. Одним из важных признаков электронного дискурса является принцип языковой экономии, знание видов которых значительно упростит коммуникацию в электронной среде. Языковая экономия реализуется на разных уровнях языка, в том числе фонетическом, синтаксическом и лексическом. Таким образом, изучение основных принципов языковой экономии при обучении английскому языку способствует развитию коммуникативных навыков студентов в компьютерно-опосредованной среде.

***Ключевые слова:** электронный дискурс, электронная коммуникация, компьютерно-опосредованная коммуникация, языковая экономия*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ
ԼԵԶՎԻ ՏՆՏԵՍՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԴԻՍԿՈՒՐՍՈՒՄ

Հոդվածում ներկայացվում են էլեկտրոնային հաղորդակցման նպատակով կիրառվող դիսկուրսին բնորոշ առանձնահատկությունները, որոնցից թերևս ամենակարևորը կարելի է համարել լեզվի տնտեսման սկզբունքները: Վերջիններս մեծ դեր ունեն հաղորդակցման գործընթացում, քանի որ լեզվի տնտեսման տեսակների և ձևերի իմացությունը նշանակալիորեն դյուրին է դարձնում հաղորդակցումը էլեկտրոնային հարթակում: Լեզվի տնտեսումն իրագործվում է տարբեր մակարդակներում, այդ թվում՝ հնչյունաբանական, շարահյուսական և բառային: Լեզվի տնտեսման սկզբունքների ուսումնասիրությունը անգլերենի դասավանդման գործընթացում կնպաստի համացանցում ուսանողների հաղորդակցման հմտությունների կատարելագործմանը:

Բանալի բառեր՝ *էլեկտրոնային դիսկուրս, էլեկտրոնային հաղորդակցում, համակարգչային հաղորդակցում, լեզվի տնտեսում*

The interaction via computer or e-communication is considered to be a relatively new phenomenon and is represented by a variety of forms as e-mail, chat, forums and blogs. Tornow describes the written interaction that occurs in electronic mail and online courses as a kind of 'written talk' (Tornow, 1997: 1). Davis and Brewer use the term 'electronic discourse' to refer to written talk – 'writing that stands in place of voices'. It is interesting to note that electronic discourse or computer-mediated communication (CMC) has its own linguistic and extralinguistic peculiarities. On the one hand, it is similar to an ordinary conversation as it involves repetition and direct address. However, because 'turn-taking occurs differently in CMC, the interruptions so characteristic of conversation do not occur' (Davis, Brewer, 1997: 3). There is also an absence of fillers (e.g., uh, er, mmm) so often met in oral conversations (Brown, Yule, 1983).

Sims points out that electronic mail is deliberate in that the writer has the opportunity to plan and organize the discourse. Yet, it has some of the spontaneity of oral discourse as most of the users report spending little time planning and revising electronic mail messages. This spontaneity may in its turn

lead to misspellings and the use of unconventional punctuation and capitalization in electronic discourse (Sims, 1996). Chafe and Danielewicz claim that speakers, in contrast to writers, produce language "on the fly" and therefore tend to use the first words that occur to them. As a result, the vocabulary of spoken language is more limited in variety and range. At the same time, the language of CMC shares more similarities with written language in terms of its "lexical density" (Chafe, Danielewicz, 1987:88).

The functions expressed by voice quality, intonation and pauses in speech have traditionally been performed by such graphical means as capitalization, punctuation, italicization, and paragraphing in written language (Brown, Yule, 1983: 10-11). In e-discourse, participants convey their feelings with the help of the so-called *emoticons* (Hightower, Sayeed, 1996: 463; Jacobson, 1996: 467). The latter are small icons created from various combinations of keyboard characters. They express various attitudes and facial expressions and therefore enable quite detailed and emotional discussions. The most frequently used emoticons are those for a smile and a frown, usually represented as :) or :-) and as :(or :-(.

The tone of an e-mail message can be made clear in more ways than by the use of emoticons and explicit statements. Many users apply lower-case letters to mark the speech-like nature of the medium and the casual tone of messages. Furthermore, the use of lower-case letters increases the "economy of writing" (Goodman, Graddol, 1996:120). The process of typing becomes easier and faster, thus approaching the rapidity of spoken discourse.

The economy of language is an inextricable feature of everyday communication. As it is known, this implies spontaneous unprepared speech with a quite frequent exchange of sentences and word combinations which, in its turn, results in the application of simple short syntactic structures, unprepared phonetic articulation as well as negligible vocabulary choice with the consequent avoidance of complex long words and the use of short ones, including abbreviations, graphical signs, etc.

The concept of economy implies "the principle of least effort", which consists in tending towards the minimum amount of effort that is necessary to achieve the maximum result. This principle is at the very core of linguistic evolution. The concept of economy can be interpreted at all linguistic levels, including phonetics, morphology, syntax, lexis, discourse.

Martinet describes a primary mechanism of language change as coming from the interaction of two factors: first, the requirements of communication, the need for the speaker to convey his message, and second, the principle of least effort, which makes him restrict his output of energy, both mental and physical, to the minimum compatible with achieving his ends. (Martinet, 1995: 79).

In his study of linguistic evolution, Leopold discovers that there are two contradictory tendencies in any linguistic systems. Linguistic development follows not one tendency, but two opposing ones: towards distinctness and towards economy. Either of these poles prevails, but both are present and alternately preponderant (Leopold 1930:102). The tendency to distinctness stems from the fact that any speaker has 'the predominant intention of being understood'; tendency to economize on words is 'the innate tendency of man, wisely given him by nature, not to spend more energy on any effort than necessary' (Leopold 1930:102). In some languages, one of the two factors usually prevails on the other, generating different balances depending on the social or professional level.

Valter Tauli assumes that linguistic evolution is determined by five active driving forces: (1) tendency towards clarity, (2) tendency towards ease or economy of effort, (3) emotional impulses, (4) aesthetic tendencies, (5) social impulses (Tauli, 1958:50).

Zipf tried to investigate speech as a natural phenomenon and discovered that an inclination to economy is a criterion regulating any aspect of human behavior, which is governed by this 'principle of least effort', operating within linguistic evolution as well. In such a dynamic process as linguistic change, words are constantly being shortened, eliminated, borrowed and altered in meaning, but, thanks to 'the principle of least effort', balance with a maximum of economy is always preserved (Zipf, 1949). By studying large samples of written text, Zipf noted the intrinsic statistical interdependence between the length of a specific word (in number of phonemes) and its rank order in the language (its position in order of its frequency of occurrence in texts of all kinds). The higher the rank order of a word or expression (the more frequent its usage in parole), the higher was the probability for it to be 'shorter' (made up of fewer phonemes). For example, he found that articles *(the)*, conjunctions *(and, or)*, and other function words *(to, it)*, which have a high rank order in English, are typically monosyllabic, consisting of 1–3 phonemes. He also saw that this compression force in language does not stop at the level of function words. It can be met in a

wide range of cases, such as the abbreviation and acronymy of commonly used phrases, (*ad, photo, aka, DNA, IQ, VIP*, *etc.*). Zipf concluded that the more frequent or necessary a form is for communicative purposes, the more likely it is to be rendered 'compressed' or 'economical' in physical structure. The reason for this seems to be an innate psychobiological tendency in human species to expend the least effort possible in speech.

In virtual communication, language compression can be realized at various levels. First of all, this is the phonetic level, where characters of the words are reduced to minimum as to convey the meaning of the utterance. For instance, it often happens that we see in e-communication texts such letter combinations where single characters come to substitute whole words. For example, *y* for *why*, *b* for *be*, *u* for *you* etc.

There are cases when we can observe vowel and vowel group reduction. For example, *sqre* for *square, prdn* for *pardon, crcle* for *circle, wtr* for *water.*

However, this is not the case with the linguistic units where vowels are in the initial position. Here the leading vowels remain unchanged whereas the rest of them are reduced. For example, *eqlty* for equality, *undrstng* for understanding, *intlgnt* for intelligent, etc.

When speaking about letter group substitution it is worth mentioning the role of numerical forms which are widely used in these terms:

1drfl – wonderful, 2mrrw – tomorrow, 2sdy – Tuesday, 4 – for, 2 – to or too, b4 – before, etc.

At the grammatical level, language compression avoids the application of any tense forms provided there are other time indicators, as in the following cases:

m wrk *tmrw* = I'm working tomorrow.

m wrk *now* = I'm working now

Jane wrk *ystrdy* = Jane worked yesterday

I red tis *recently* =I have read this recently

Language economy at the syntactic level in e-discourse is also achieved by ellipsis. Buzarov defines ellipsis as the result of contraction determined by the tendency of language towards economy. It is an implicit sign which can be inferred either by preceding or succeeding context. The main reason for ellipsis is that through the omission of items attention is focused on what is new. A response said by the second speaker may contain different types of ellipsis in order to avoid the repetition of the whole or the part of what has been said by

different speakers. On the basis of the present elements in the preceding context we are informed about what has been omitted (Buzarov, 1992:57). In traditional lingusitics ellipsis is defined as a process which excludes only structurally important elements in the sentence (Shakhmatov, 1991: 115). It is most likely to occur in dialogues and plays an important role in the connection between sentences said by different speakers.

At the syntactic level language compression tends to the ellipsis of various sentence members. Here we can observe:

The omission of the subject (especially when expressed by pronoun):

m busy now (*I* is omitted)

couldn't say better (*I* is omitted)

was nice to chat with you. (*It* is omitted)

The omission of the predicate:

- Did u *go* to the party?

- Yeah, I *did*. (the verb go is substituted by the auxiliary verb *do*)

As it can be seen, ellipsis in the verbal group is carried out by means of the verb *do*, which can substitute for any verb provided it is active not passive, except *be* or in some cases *have.*

It is of importance to note here that it is not always possible for the substituting part to coincide with the ellipted one in tense. In the above-adduced example the verb 'go' is substituted with the past form 'did' to denote that the person applied the action was true in the past.

The omission of the subject and the whole predicate:

- Where are u going?

- (I am going) Germany.

- When are u leaving?

- (I am leaving) Early tomorrow morning.

The omission of the object of the sentence:

- Have u bought *those red shoes*?

- No, preferred the blue *ones*.

- Did u do *exercises*?

- The shortest *one.* (the nominal substitute *one* (plural *ones*) can substitute for any noun)

The omission of the whole sentence:

- Have *u finished your homework*?

- *Not yet*.

- Are *u coming to the cinema*?
- Think *so*.

Thus, at the syntactic level, various types of ellipsis can be found in e-discourse. The element omitted can be the subject expressed by personal pronouns, the predicate, the subject and the whole predicate, the object of the sentence, the omission of the whole clause. It should be mentioned, that elliptical sentences are grammatically incomplete but can be easily understood from the context of the sentence.

As we can see, the principle of language economy is one of the main characteristics of e-discourse, which functions at all linguistic levels. This principle initially originated with the purpose of saving keystrokes caused by the general tendency of not spending more effort than necessary. The knowledge of the basic means of language economy will greatly contribute to the development of students' communication skills at the level of virtual world.

REFERENCES

1. **Brown, G.** (1983), Yule, G. Discourse analysis. New York: Cambridge University Press.
2. **Buzarov, V.** (1986), Essentials of Conversational English Syntax, Moscow.
3. **Chafe, W., Danielewicz, J.** (1987), Properties of spoken and written language. Berkeley, CA: University of California Pittsburgh, PA.
4. **Davis, B.H., Brewer, J. P.** (1997), Electronic discourse: linguistic individuals in virtual space. Albany, NY: State University of New York Press.
5. **Goodman ,S., Graddol, D.** (1996), Redesigning English - New Texts, New Identities. New York, USA.
6. **Hightower, R., Sayeed, L.** (1996), Effects of Communication Mode and Pre-discussion Information: Distribution Characteristics on Information Exchange in Groups, USA.
7. **Jacobson, D.** (1996), Context and Cues in Cyberspace: The Pragmatics of Naming in Text-Based Virtual Realities, USA.
8. **Leopold, W.** (1930), Polarity in Language, Baltimore, Waverly Press.
9. **Martinet, A.** (1995), Économie des Changements Phonétiques: Maisonneuve & Larose, Paris, France.
10. **Sims, B.R.** (1996), Electronic mail in two corporate workplaces. In P. Sullivan and J. Dautermann (Eds.), Electronic literacies in the workplace: Technologies of writing. pp. 41-64. Urbana, IL: NCTE.

11. **Tauli, V.** (1958), The Structural Tendencies of Languages, Helsinki.
12. **Tornow, J.** (1997), Link/age: Composing in the on-line classroom. Logan, UT: Utah State University Press.
13. **Zipf, G.K.** (1949), Human Behavior and the Principle of Least Effort, Boston, USA.

Ter-Sargsyan L.
Armenian State University of Economics
Grigoryan H.
Yerevan State University

CASE STUDY AS AN EFFECTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS OF ECONOMICS AND BUSINESS

ABSTRACT

The paper discusses the use of case study method in teaching a foreign language to the majors in economics. Case study is an innovative method which develops students' critical and analytical thinking. The study of diverse business scenarios extends students an opportunity to learn general business practices, and to develop their skills for voicing their opinions, expressing their ideas and sharing them in discussion. In this respect, case study method contributes to the development of both receptive and productive skills of a foreign language.

Key words*: case study method, case studies based on economic situations, the advantages of case study method, developing foreign language skills through case study method*

РЕЗЮМЕ
МЕТОД ТЕМАТИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ КАК ИНОСТРАННОМУ СТУДЕНТОВ-ЭКОНОМИСТОВ

В статье рассматривается использование технологии тематического исследования (case-study) при обучении английскому языку студентов-экономистов. Данный метод, являясь инновационным, позволяет внести разнообразие в проведение уроков и способствует развитию как критического, так и аналитического мышления студентов. Наряду с этим, изучение ситуаций, отражающих разные виды профессиональной деятельности, способствует развитию соответственного лексического запаса студентов-экономистов, а также выработке умений по представлению презентаций и, соответственно, свободному выражению своих мнений и т.д. Таким образом,

метод тематического исследования способствует развитию как рецептивных, так и продуктивных навыков при обучении иностранному языку.

Ключевые слова: *метод тематического исследования, изучение ситуаций экономического характера, преимущества метода тематического исследования, развитие навыков иностранной речи посредством метода тематического исследования (case-study)*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴԸ ՏՆՏԵՍԱԳԵՏ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Հոդվածում ներկայացվում է մասնագիտական իրադրությունների ուսումնասիրման մեթոդի կիրառումը տնտեսագետ ուսանողներին անգլերենի դասավանդման գործընթացում: Մասնագիտական իրադրությունների վերլուծությունը խթանում է ուսանողների ստեղծագործական և վերլուծական մտածողությունը: Բացի այդ, մասնագիտական գործունեության տարբեր իրավիճակների և իրադրությունների ուսումնասիրությունը նպաստում է տնտեսագետ ուսանողների մասնագիտական բառապաշարի հարստացմանը, ինչպես նաև օտար լեզվով մտքերի արտահայտմանը ու բանավոր խոսքի զարգացմանը: Մասնագիտական իրադրությունների ուսումնասիրման մեթոդը զարգացնում է օտար լեզվի ընկալման և վերարտադրման հմտությունները:

Բանալի բառեր՝ *մասնագիտական իրադրությունների ուսումնասիրման մեթոդ, տնտեսական բնույթի իրադրությունների վերլուծություն, մասնագիտական իրադրությունների ուսումնասիրման մեթոդի առավելությունները, մասնագիտական իրադրությունների ուսումնասիրման մեթոդի միջոցով օտար լեզվի հմտությունների զարգացում*

Case-study method is an innovative and productive technique which implies the study of a certain real-life situation, taking place in the professional environment, and posing some problems that students should find solutions to.

Researchers classify case study methods into different types which are widely used in foreign language teaching process: case-study-method, case-problem-method, case-incident-method and stated-problem-method.

Let us analyze each of these methods:

1. Case-Study-Method is a case without any mentioned problem, which, besides describing a certain case, provides a great amount of information relevant to it. The discussion of this type of case aims at analyzing the problem and providing a solution to it.
2. Case-Problem-Method is a case with a posed problem which simultaneously provides a case and problems related to it. In this case, its goal is developing, finding and discussing various solutions to it.
3. Case-Incident-Method is a case with exercises which is described incompletely and aims at finding and recovering the necessary information for the problem solution.
4. Stated-Problem-Method is a case with a solved problem which provides ready made solutions. Here students are assigned a task of learning the structure of decision making process, assessing the solutions and discussing the most adequate ones (Парамонова et al., 2009).

It follows that case study method can be productively used in the classroom to meet diverse teaching aims. Being one of the interactive methods of foreign language teaching, case study method has proved to be extremely effective and popular among students of economics who perceive it as a chance to feel free and independent in various professional situations to demonstrate their professional knowledge and skills in English.

Silverman claims the following two factors to be important in case study teaching because the teacher has less control over the lesson with case discussion than in other forms of teaching.

Clarify objectives:

- What do you want the students to learn from the discussion of the case?
- What do they know already that applies to the case?
- What are the issues (central and peripheral) that may be raised in discussion?
- Can the case "carry" the discussion?

Plan and prepare:

- how the case and discussion will be introduced
- preparation expected of students (written, submitted, papers)

- the opening question(s)
- how much time is needed for the issues to be discussed
- concepts to be applied and/or extracted in discussion
- concluding the discussion
- evaluating the discussion (students', your own)
- evaluating the participants (grades for participation) (Silverman, 1997)

The teacher's role is supervising and controlling the whole process, managing the time, posing questions, assessing answers, supporting the ongoing discussion and so on. Within the framework of case study method, the students can be assessed according to the skills regarding their critical and analytical thinking, decision making, communication and writing skills.

What refers to students, it should be mentioned that case study requires their active involvement in the process. Christensen points out that students' involvement develops on at least three distinct levels. On the first level, students explore a problem by sorting out relevant facts, developing logical conclusions, and presenting them to fellow students and the teacher. The students discuss someone else's problem. Their role is that of the commentator-observer in a traditional academic sense. At the second level, students can be assigned roles in the case and take on perspectives that require them to argue for specific actions from a character's point of view, given their interests and knowledge. Finally, on the third level, students will take the initiative to become fully involved, so that topics are no longer treated as abstract ideas, but become central to the student's sense of self - of what they would choose to do in a specific real world situation (Christensen, 1987: 35).

Case study method is pervasively used for foreign language teaching to students majoring in many spheres including medicine, information technologies, engineering, law, etc. It proves to be especially popular with students of business domain. However, m**y** experience of teaching students majoring in economics shows that case study method proves to be more effective with advanced learners rather than with intermediate or pre-intermediate learners enhancing their receptive and productive skills. For example, cases described in Market Leader, a five-level English course for students of business, address variety of topics ranging from business communication, international marketing, building relationships, job satisfaction, business risk to e-commerce, team building, raising finance, etc. The discussion of all these topics encourages students to learn more about the key issues relevant to business.

Each unit introduces the learners to topical business issues and builds the required professional language and communication skills, which students practice through discussions, debates, and role plays.

For example, one of the units in the course book features a case study related to a company wanting to go global. The learners first build their professional vocabulary through specially-designed activities and exercises then produce the target vocabulary in the discussion with their peers. Afterwards, the teacher introduces the students to a case study about Zumo, a product manufactured by Zumospa, a food and drinks company based in Spain. In its recent financial period, Zumo contributed 30 million Euros to Zumospa's annual sales revenue, accounting for 20% of the company's total turnover. It is, in fact, Zumospa's cash cow, generating more revenue than any other of its products. At present, Zumo is sold only in Europe. However, the sports drink market is the most rapidly growing segment of the world beverage market. Thus, Zumospa is now looking outside Spain for markets and would like to make Zumo a global brand.

This information is followed by a listening excerpt from a radio programme discussing Zumospa's plans to globalize. Students can accordingly start and develop the discussion of the scenario based on these two types of input.

Afterwards, students learn about the main marketing strategies of the company according to which Zumo is distributed mainly through grocery stores, convenience stores, supermarkets, and sports clubs. Additionally, sales are generated through contracts with professional leagues, such as football, golf and tennis associations. Press, TV and radio advertising is backed up by endorsement contracts with famous European footballers and tennis stars. Zumo is offered in four flavors and is priced in the medium range. Zumospa needs to reposition it for the global market. Initial research suggests that Zumo is perceived as a Spanish drink, and its close identification with Spain may not be suitable when developing a global brand. Zumospa would like to launch a global campaign focusing first on South America, Mexico, the Southern states of the US and Japan, where they have regional offices.

Accordingly, students are given a task to brainstorm ideas for Zumospa's global marketing strategy. During the brainstorming session, they come up with many interesting ideas and suggestions, such as re-naming the drink, stretching the brand by introducing new Zumo varieties for different market segments (for example, diet Zumo), redesigning the bottle of the drink, creating a new slogan,

reconsidering the price of the drink, the ways of competing with other famous brands, sponsoring world championships, etc. (Cotton et al., 2009)

As we can see, the task encourages the learners to analyze information relevant to their professional domain, express their ideas, debate a variety of solutions and, finally, reach an optimal conclusion. Moreover, this method increases the range of their professional language encouraging them to apply the target language to the context.

Case studies can also include writing tasks instructing the students to write a letter, a report, an agenda, etc. For example, in the aforementioned case study, the task is given to write an e-mail on behalf of the company's marketing manager to the directors of the company advising them on the key ideas which came out of the brainstorming session. During this task, my students, for instance, analyzed and summarized the presented information, reporting it in proper standards of business writing style.

From the above-discussed we can state that case study is an effective teaching method, the advantages of which are as follows:

- The use of case studies introduces creativity into the classroom.
- Case studies are an effective tool for developing students' extensive reading skills in this way enabling them to employ the studied material based on the professional knowledge and adapt to real or imaginary professional situations.
- Students develop their communication skills through listening to others, evaluating their opinions and expressing their own views.
- Students learn to analyze information related to their professional sphere and make quick and effective decisions.
- Students are encouraged to think in a foreign language in the context of making presentations, expressing ideas, giving impromptu speeches, debating, thus enhancing their speaking skills.
- Students build team-working and brainstorming skills when looking for the most appropriate solution to the given problem.
- Students improve their writing skills as they learn to compose various types of business letters, reports, agendas etc.
- Case studies promote the learning of professional language and encourage the learners to apply it to real-life situations.

To conclude, case study method proves to be productive in English language teaching process, as it not only tends to enhance students' language

skills, but also develops their critical and analytical thinking. Such activities as providing and presenting information, participating in meetings, speaking publicly, negotiating with clients, composing business letters are considered to be an inseparable part of professional competence in the field of business. Case study method really addresses these skills and contributes to their development and improvement.

REFERENCES

1. **Cotton, D. et al.** (2009), *Market Leader*, Pearson.
2. **Christensen, C.** (1987), Roland *Teaching and the Case Method*. Harvard Business School Press.
3. **Silverman, W.** (1997), *An Introduction to Cases*. Pace University Center for Case Studies, Retrieved from http://fbe.unimelb.edu.au/data/assets/pdffile/ 0020/722315/CTResourcePack.pdf on 16.05.2017.
4. **Парамонова Т.Н., Блинов А.О., Шереметьева Е.Н., Погодина Г.В.** (2009), *Маркетинг: активные методы обучения.* М.: КНОРУС.

BOŽENA DŽUGANOVÁ
Jessenius Faculty of Medicine
Comenius University (Slovakia)

SOME ASPECTS OF MEDICAL ENGLISH TERMINOLOGY

ABSTRACT

Terminology is a linguistic discipline which studies, analyses and describes a specialised area of the lexicon. Medical terminology is one of the oldest specialized terminologies in the world. As it is closely connected with the global spread of science and technology, it is very wide. The language of medicine thus offers remarkable challenges to medical historians, linguists, translators, and interpreters.

In medical terminology generally, two completely different phenomena can be observed: (1) a precisely worked-out and internationally standardised anatomical nomenclature and (2) a quickly developing non-standardised terminology of individual clinical branches, characterized by a certain terminological chaos. The internationally standardized medical terminology is transformed into a vast number of national terminologies. Each national terminology is fully dependent on Greek-Latin terminology.

In our paper we will briefly analyse English medical terms and consider their historical, etymological, semantic, and didactic aspects.

Key words: *English medical terminology, sources of medical terminology, synonymy, polysemy*

INTRODUCTION

"There is no recognized discipline called medical linguistics, but perhaps there ought to be one. The language of medicine offers intriguing challenges both to medical historians and to linguists" (Wulff 2004: 187).

The roots of written medical language can be traced back to the 5th century BC (Dirckx 2005); the spoken language of medicine has naturally existed ever since the establishment of the medical profession itself. Medical English or English for Medical Purposes (EMP) as a university teaching and an academic field of research can only be traced back to very recent times, however (Grego

2014: 18). The first attempts to codify English for Specific Purposes (ESP) started in the 1970s

> … when lexicon, as the specialized languages' most evident distinguishing feature, had been the main focus of research, and it remained so until the advent of genre and discourse analysis widened linguistic perspective to include syntactical, textually and eventually discursive patterns as objective descriptors of specialized languages (Grego 2014: 18).

English for Medical Purposes is one of the main branches of ESP, i.e. to English for Academic Purposes (EAP) as well as of English for Occupational Purposes (EOP) or English for Professional Purposes because it refers mainly to the academic needs of students and future professionals who will seek a career in the academic environment and to the actual needs of professionals at work (Ypsilandis and Kantaridou (2007:69 in: Mićić 2013: 218). EAP and ESP are now referred to as International Scientific English (ISE).

The common feature of members of this discourse community is the effective use of English in writing science, their primary goal being research, not language. Medical English belongs to ISE and involves many different areas and fields of scientific interest and research. It is designed to serve a large range of users starting with physicians of all professions, postgraduate and undergraduate students of medicine, linguists, translators, interpreters specializing in medical issues, etc.

Although EMP shares many common traits with other ESP varieties, it has its own specific features created by the given professional community for communicative purposes within its specific field of work (Grego 2014: 18). Due to its specific features, it is usually determined for adult learners at the upper-intermediate or advanced level. Further division or sub-categorization of EMP, with overlapping in certain areas, is also possible and often occurs, e.g. English for Nurses, English for Paramedics, English for Medical Practitioners, English for Dentists, English for Healthcare Purposes, etc.

Thanks to the fact that all the greatest medical discoveries have been published in English (95% of medical papers come from English-speaking countries (Pilegaard 2000: 7)), English has become the *lingua franca* of medicine and science and is expected to remain so in the future. Native Anglophone professionals who have received training in English-speaking countries

frequently practice, run research and communicate internationally. There is no surprise then that the didactic purpose has the leading role in EMP studies[1] (Grego 2014: 19).

On the other hand two seemingly opposed trends may be observed in English today – it is no longer the exclusive preserve of the original English-speaking countries, but has become a global possession. In other words, there are only a few English-speaking countries within an increasingly English-speaking world (Canziani; Grego; Iamartino 2014: 11).

Today, all the most influential medical journals are written in English, and English has become the language of international conferences and congresses. We have entered the era of medical English, which resembles the era of medical Latin when physicians used a single language for international communication. Whereas in former times new medical terms were derived from classical Greek or Latin roots, now they are often, partly or wholly, composed of words borrowed from ordinary English – e. g. *bypass operation, clearance, screening, scanning* – and doctors from non-English-speaking countries now have the choice between borrowing these English terms directly and translating them into their own language (Wulff 2004: 188). Hence the huge impact of medical English on national medical terminologies.

In our paper we will try to analyse English medical terms with regard to their historical, etymological, semantic, and didactic aspects.

1. Progress of medicine requires new terms

In the past century, epochal discoveries were made in natural sciences, particularly in medicine. Discovery of blood groups made transfusions possible. Thanks to new drugs (such as penicillin, tetracycline) and vaccination, many diseases could be successfully treated or even eradicated. *Clinical medicine* developed into many new branches. *Internal medicine* for example split up into *endocrinology, gastroenterology, haematology, nephrology, oncology, pulmonology, rheumatolo*gy, etc. All this could happen thanks to the great development of science and technology. New diagnostic devices and methods were invented, e.g. *computer tomography, sonograph, mammograph,*

[1] According to The QS University Ranking (2017) among the world's top "Life Sciences and Medicine Faculties" the first 19 positions (except position No 7 taken by the Swedish Karolinska Institutet) are firmly held by educational institutions of English-speaking countries.

laparoscope, endoscope, colonoscope, magnetic resonance image (MRI), etc. New diseases appeared such as *BSE (Bovine spongiform encephalopathy* or so-called *mad cow disease*), *avian flu (virus H5N1), swine flu (virus H1N1), ebola,* etc. All these new things and phenomena had to be named, documented and propagated among scientists as well as common people. New words – medical terms – had to be formed.

According to Goumovskaya (2007), 98% of all English medical terms have Latin or Greek roots. New medical words, which arise every month, are coined using these same roots. Although it seems that the number of new terms is enormous, Jammal (1988) comments on Julien Green's observation on pace disproportion between thought and words with the statement "while science flies, its terminology walks – typically at a pace that lags far behind scientific advances" (Jammal 1988 in: Fleischman 2008: 473).

2. Medical terminology

The most conspicuous differences between ESP and General English are related to vocabulary. Medical English vocabulary for Academic Purposes is usually considered to be more difficult to learn and use in practice (Sinadinović 2013: 275). In order to be able to function in any of the areas EMP covers, students need to gain knowledge of specific *technical* and *non-technical* words (Harding 2007 in: Sinadinović 2013: 275), to store them in their long-term memory and use them productively.

Terminology, as a specific feature of ESP, is a linguistic discipline which studies, analyses and describes a specialised area of the lexicon, i.e. *terms*. The aim of terminological studies is standardisation of terms so that they are used uniformly.

The unique position of terminology among other linguistic studies is connected with the fact that it is based on the knowledge of linguistics as well as knowledge of different non-linguistic disciplines, mainly lexicology, lexicography and morphology. The linguist who deals with a concrete area of terminology needs to understand its structure and meaning from the linguistic point of view and to have at least basic background knowledge of the studied discipline (Dávidová 2011: 9).

In medical terminology, two completely different phenomena can be observed: (1) a very precisely worked-out, internationally standardized

anatomical terminology and (2) a quickly developing clinical terminology of all medical branches, characterized by a certain terminological chaos. Attempts to unify clinical medical terminology on an international level have mostly been unsuccessful till now. According to Šimon (1989) the first attempt to create a unified international classification of diseases was done in the 19th century. This classification had no united rules and similarly as today's *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (2010)* it is only a technical tool used for statistical purposes (Šimon 1989: 52).

English medical terms (anatomical and clinical ones) have a restricted, specific meaning, are mostly of Greek or Latin origin and can be studied from various aspects e.g. etymological, semantic, and lexical (in both diachronic and synchronic ways).

2.1. Main features of medical terms

The term as a basic unit of terminology names a concept which exists in the system of concepts of a scientific or technical discipline. There are some typical features of the *term* which distinguish it from the *non-term*. They include unambiguousness, exactness, stability, word-formation potential and lack of emotionality (Hauser 1980; Peprník 2006). As Hauser (1980: 34) mentions, these features of the term are perceived as ideal since not all of them are always present in all terms. Overlapping in features and meanings between terms leads to various relationships among them, e.g. synonymy, polysemy, hypernyms, hyponymy, etc., the former two of which will be discussed later.

As the main function of the term is to name the concept objectively, the presence of emotionality would be redundant and undesirable. Therefore, the term should be deprived of any emotional expressivity, and subjective evaluation. This is why diminutives are not suitable for formation of terms. Regardless of this fact, there exist some diminutives in English and Latin medical terminology, i.e. L/E. *cerebellum* (small brain), L. *bronchiolus,* E. *bronchiole* (small bronchus), L. *clavicula,* E. *clavicle* (small key), etc. These words are still used in medical terminology as they have a long tradition, and because their original expressive feature is no longer perceived (Hauser 1980: 35).

2.2. The main sources of medical terminology

The fall of the Roman Empire did not mean the end of Roman-Greek culture. In the 7th century A.D. the expansion of Arabs to Europe and Asia started, resulting in the formation of a large Arabic empire extending from Spain to Asia Minor. The Arabic language was used in this region, competing with Latin in the west. Arab physicians studied Greek medicine and enriched it. The greatest Arab physician was Ibn Sina, or Avicena (10th – 11th century) as he was called in Latin. His most famous work is *The Canon of Medicine*, a medical encyclopaedia which became a standard medical text at many medieval universities and remained in use as late as 1650 (Encyclopaedia Britannica; Bujalková, Jurečková 2013: 6). The Arabic influence on English medical terminology (EMT) can be traced in expressions such as *alcohol, alchemy, alkali, nitrate*, which got into English through Latin and French. Similarly the terms *dura mater* and *pia mater* are calques (translations) from Arabic into Latin (Andrews 1947).

In EMT there are, however, also terms of other different origins, e.g. taken from French, such as *jaundice*, *ague*, *cannula, poison, faint, grand mal, petit mal, massage, passage, plaque, pipette*, or from Italian, e.g. *belladonna, influenza,* and *varicella*. French played a far more important role as a medium for penetration of Latin words into English. These are, for example, words such as *superior, inferior, male, female, face, gout, migraine, odour, ointment, pain, venom* (Andrews 1947).

Current medical terminology may be divided into two main parts: anatomical (based on Latin) and clinical (based on Greek). EMT is so dependent on the Greek-Latin that a good acquisition of EMT requires at least a basic knowledge of Greek-Latin terminology.

2.2.1. Greek in medical terminology

It is estimated that about three-quarters of medical terminology is of Greek origin. The main reason for this is that the Greeks were the founders of rational medicine in the golden age of Greek civilization in the 5th century B.C. The Hippocratic School and, later on, Galen of Pergamum (a Greek from Asia Minor who lived in Rome in the 2nd century A.D.) formulated the theories which dominated medicine up to the beginning of the 18th century. Hippocrates and his

disciples were the first to describe diseases based on observation, and the names given by them to many conditions are still used today, for example, *arthritis, catarrh, diarrhoea, dyspnoea, nephritis, pleuritis (pleurisy*) (Répás 2013: 5; Wulff 2004: 187).

At the beginning of the first century AD, when Greek was still the language of medicine in the Roman world, an important development took place. At that time Aulus Cornelius Celsus wrote *De Medicina*, which was an encyclopaedic overview of medical knowledge based on Greek sources. Celsus faced the problem that most Greek terms had no Latin equivalents. He therefore either imported Greek terms directly into Latin, e.g. *pyloros* (now *pylorus*), even preserving their Greek grammatical endings or he Latinized Greek words, writing them with Latin letters and replacing Greek endings by Latin ones, e.g. *stomachus* and *brachium* (Wulff 2004: 187).

A third reason for the large number of Greek medical terms is that the Greek language is suitable for the building of compound words. When new terms have been needed with the rapid expansion of medical science during the last few centuries, Greek words or Greek words with Latin endings have been used to name new conditions, diseases, instruments, or devices. The new words follow the older models so closely that it is impossible to distinguish the two by their forms. Such recent words as *appendicitis, cystoscope, streptococcus,* and many others do not appear different from the classical terms. A lot of simple Greek root words are used in everyday English without our realizing their origin. To quote just a few: *acne, basis, chaos, character, criterion, dogma, horizon, stigma, thema,* etc. (Répás 2013: 5).

The fact is that about one-half of our medical terminology is less than a century old. A fourth reason for using the classical roots is that they form an international language (Répás, 2013: 5).

Although there are few Greek terms that have preserved their 'pure' Greek form, e.g. *asthma, trauma*, most Greek medical terms came into English in a Latinized form, i.e. with a Latin ending or spelling, e.g.

bacterium from Gr. *bakterion*	*bronchus* from Gr. *bronchos*
carcinoma from Gr. *karkinōma*	*coma* from Gr. *koma*
embolus from Gr. *embolus*	*pericardium* from Gr. *pericardion*
spasmus from Gr. *spasmos*	*thrombus* from Gr. *thrombos.*

Many Greek terms resisted assimilation for a very long time and were anglicised only partially, either as adjectives or names of diseases (never as a denomination of a part of the human body). At the beginning the process of Anglicisation was very slow or in a very changed form, e.g.:

Gr. *diafragma* → Engl. *diaphragm* Gr. *opthalmos* → Engl. *ophthalmia*

Gr. *paralysis* → Engl. *palsy* Gr. *pleuritis* → Engl. *pleurisy*

Gr. *rhachitis* → Engl. *rickets* Gr. *therapia* → Engl. *therapy.*

Here are several examples of Greek adjective and names of diseases referring to organs or parts of the body commonly used in colloquial language such as *arm, skin, liver, heart, kidney, bone, head, hip, mouth, wrist,* thus body parts which have kept their original English denominations:

Organ in Greek	Organ in English	Adjective / Disease
brachion	arm	*brachial / -*
derma	skin	*dermal / dermatitis*
hepar	liver	*hepatic / hepatitis*
kardia	heart	*cardiac / carditis*
nephros	kidney	*nephric / nephrosis*
osteon	bone	*osteal / osteoma*

After the decline of the Roman Empire, Greek as a scientific language disappeared completely. The rebirth of Greek as a tool suitable for scientific purpose did not occur until the period of Humanism.

2.2.2 Latin in medical terminology

Romans took over the medical knowledge of the Greeks, translating and re-writing the Greek medical books. The greatest Roman medical writer, Celsus, was considered to be the founder of Latin medical terminology. The Latin language lacked names for many medical concepts, especially terms for pathological conditions, and that is why Celsus and others had to borrow the Greek terms into Latin. This was the way Latin medical terminology based on two languages - Latin and Greek - was founded.

There is a historical paradox that Latin, as the second major source of medical vocabulary, had to vanish first as a living language before it became a means of doctor's communication for long centuries during the Middle Ages. Latin terms penetrated into English terminology in various forms:

(a) Terms preserved in original Latin form

From a number of preserved English medical terms of Latin origin, we have chosen the following ones: *abdomen, appendix, aorta, nucleus, tonsillitis, virus,* etc. These terms have preserved their original Latin form up to now with some modification of their pronunciation according to the phonetic rules of English.

(b) Latin terms assimilated into English

Another similarly numerous group is of anglicized Latin terms. Terms such as *mandible, muscle, oil, pulp, pulse, vein, nerve, pulse, puncture, ventricle,* and *crown* are obvious to everybody and do not need any definition.

Similarly, as is the case with Greek terms, some Latin terms assimilated only as specialized denominations of organs or diseases, the organs being commonly named by English words, e.g.

Organ in Latin	Organ in English	Adjective
pulmo	lungs	*pulmonary*
os (oris)	mouth	*oral*
cutis	skin	*cutaneous*
ren	kidney	*renal*
umbilicus	navel	*umbilical*
cor	heart	*cordial*
dens (dentis)	tooth	*dental*

(c) Terms that experienced a multiple assimilation

A few medical terms experienced a multiple assimilation – from Greek into Latin, from Latin into Old French, from Old French into English. Compare:

Greek	Latin	French	English
diaita	*diaeta*	*diete*	*diet*
rheumatikos	*rheumaticus*	*reumatique*	*rheumatic*
spasmos	*spasmus*	*spasme*	*spasm*
chirurgos	*chirurgus*	*chirurgien*	*surgeon*

(d) Neologisms formed from Latin elements

In the 16th century many neologisms from Latin elements entered the language for a scientific purpose, e. g. *delirium, cadaver, cornea, vertigo, albumen, sinus, appendix, abdomen, digit, ligament, saliva.*

Humanism created not only humanistic Latin but also conditions for its successive replacement by living languages. Since the time of Humanism and the Renaissance, the history of international medical terminology has overlapped with the history of national terminologies. They influence each other and cannot be separated (Šimon 1989).

Latin had a tendency to replace Greek nouns describing the parts of the human body and their relative adjectives with its own terms and used Greek stems for the formation of compound words suitable for denomination of pathological changes. A similar process can be observed in English, which also prefers its own terms for the denomination of organs while all other terms are taken from Latin together with the tendency mentioned above. See:

Organ (Engl.)	Organ (Lat.)	Disease (Gr.)	Adjective (L. / Gr.)
breast	*mamma*	*mastitis*	*mammary*
kidney	*ren*	*nephritis*	*renal*
marrow	*medulla*	*myelitis*	*medullary*
skin	*cutis*	*dermatitis*	*cutaneous*
eye	*oculus*	*ophthalmia*	*ocular / optic*

"Latin and Greek remained languages of medicine up to the 19th century when national medical languages started to gain in importance" (Dobrić 2013: 496).

2.2.3 Remnants of Classical Grammar

Certain grammatical patterns and rules characteristic of the classical languages are retained and observed with classical words and phrases that have been adopted into medical English. Greek and Latin are more highly inflected languages than English. That is, they make more extensive and more varied use of changes in the endings of words to signal shifts of meaning and to show syntactic relations among the words of a phrase or sentence (Dirckx 2005: APP 9).

The most preserved remnants of classical grammar can be observed in cases of irregular plural and grammatical concord. Terms that retain their Latin form are usually, but not always, pluralized as in their original language. Whereas English forms the plural of a noun by adding *-s* or *-es* (with a few exceptions such as *foot x feet; woman x women* and *sheep*), the plural of a Latin noun may be formed in various ways depending on the class or declension to which the noun belongs; thus, *arteria x arteriae; bacillus x bacilli; diverticulum x diverticula; ductus x ductus; femur x femora; nucleus x nuclei; species x species*. Greek words that have not been fully Latinized form their plurals according to Greek patterns: *ankylosis* x *ankyloses*; *arthritis x arthritides; condyloma x condylomata, sarcoma x sarcomata; criterion x criteria* (Dorland's Illustrated Medical Dictionary 1996; Dirckx 2005: APP 9).

There is a natural tendency to make all nouns conform to the regular rules for the pronunciation and spelling of English plurals. The more commonly a noun is used, the more likely this is to happen. Some native English speakers avoid foreign plurals in everyday speech and use them only in scientific and technical contexts (Longman English Grammar 1988: 48).

Commonly we can find foreign as well as assimilated plurals of these foreign words: *apex -apices/apexes; apparatus – apparatus / apparatuses; enema – enemata / enemas; focus – foci / focuses; fungus – fungi / funguses; hernia – hernia / hernias; larva – larvae / larvas; sarcoma – sarcomata / sarcomas; vertebra – vertebrae / vertebras*.

Grammatical Concord. In Latin any adjectives modifying a noun must 'agree' with it in number, gender and case. For example, in the compound nouns *linea alba* 'white line'; *aqua destillata* 'distilled water', *vertebra thoracica* 'thoracic vertebra' both noun and adjective are feminine singular, whereas in *spiritus dilutus* 'diluted alcohol' and *dens caninus* 'canine tooth', both noun and adjective are masculine singular. In *nervi thoracici* 'thoracic nerves', both words are masculine plural. Sometimes, as in these examples, grammatical concord results in a phonetic match or rhyme but this is mere coincidence. In many Latin noun-adjective phrases, no such rhyming occurs: *asthma bronchiale, foramen magnum, labium majus, lichen planus, lobus renalis, processus muscularis, etc.* (Dirckx 2005: APP 9; Bujalková, Jurečková 2013).

3. Polysemy and synonymy of medical terms

Despite the fact that lexical variability manifested by numerous synonymous words and expressions is an important character of cultivated, refined language, synonymy is often disadvantageous for terminology because it makes exact communication more complicated (Horecký 1968 in: Polackova 2001: 174). Too many synonymic terms for one concept are an unwanted phenomenon in scientific language that contributes to misunderstanding and complicates efforts to systemize medical terminology.

Although polysemy, homonymy and synonymy are unwanted phenomena in medical terminology, however, their occurrence is relatively abundant and no branch of medicine can avoid them. While synonyms quantitatively enlarge the vocabulary, homonyms are rather rare within one branch of medicine.

3.1. Polysemy

Polysemy is the process in linguistics according to which one word can have two or more meanings. In fact, the application of already existing terms in order to express another meaning is much more popular practice than creating complex and sophisticated names for each separate meaning, which is necessary to express. This phenomenon is in practice in specialized terminologies as well, and the sphere of medical care is not an exception.

Since medical terminology requires being specific in order to avoid serious mistakes, there is a grave necessity to make sure that medical terms are used in their appropriate meaning, e.g. *suture* can mean: 1. a type of fibrous joint in which the opposed surfaces are closely united, as in the skull; see sutura. 2. material used in closing a surgical or traumatic wound with stitches. 3. a stitch or series of stitches made to secure apposition of the edges of a surgical or accidental wound; used also as a verb to indicate the application of such stitches. 4. the act or process of uniting a wound by stitches. The medical term *surgery* can mean: 1. that branch of medicine which treats diseases, injuries, and deformities by manual or operative methods. 2. the place in a hospital or doctor's or dentist's office where surgery is performed. 3. in Great Britain, a room or office where a doctor sees and treats patients. 4. the work performed by a surgeon (Dorland's Illustrated Medical Dictionary: 1612 and 1614).

3.2. Synonymy

Synonyms are defined as words with similar or very close meanings. Synonymy is very closely connected with calques and borrowings (loanwords).

The emergence of synonyms in medical lexicon can also be stimulated by ethical reasons. The blunt words *cancer* and *tumour* have often been considered by physicians to be too unbearable to be pronounced in front of their patients. There are compassionate reasons for employing euphemisms in the practice of medicine. Years ago, a doctor could have used the word *carcinoma* and been reasonably sure most patients would not have known this synonym for cancer. That is not true today, when public awareness of the major disease and the vocabulary used to describe it has grown. And medical language provides a long list of euphemistic alternatives. Doctors can and do refer to cancer as *'a neoplasm'*, *'a growth'*, or '*a neoplastic figure*'. Such obscure technical jargon is sometimes necessary during doctor-patient interchanges (Goumovskaya 2007).

Synonymy can appear in several levels:

(1) Along with an international Greek/Latin term, another synonym formed from foreign Greek/ Latin) elements has developed at the same time, e.g. *erythrocyte x normocyte; haematopoiesis x sanguinification,* etc. Such synonyms arise due to the different motivation of word-formation of individual terms. For example in the term *erythrocyte,* the red colour is emphasized. In its synonymic term *normocyte* the normal development of the cell is emphasized.

(2) An international Greek/Latin term has been translated into English, e.g. *cranium x* skull; *femur x* thighbone; *cerebrum x* brain; *sternum x* breastbone; *erythrocyte x* red blood cell (RBC); *leukocyte x* white blood cell (WBC); *thrombocyte x* blood platelet; *coagulation x* blood clotting. Calques of Greek/Latin terms into English have different stylistic value and validity. While the international terms *erythrocytes, leukocytes, thrombocytes* and *coagulation* serve for specialists, their English equivalents *red blood cells, white blood cells, blood platelets* and *blood clotting* are used in articles or speech determined for the common reader or listener.

(3) Sometimes along with a borrowed term, several variants of a translation occur and enter mutually into synonymic relations, e.g. *erythrocyte – red (blood) cell x red (blood) corpuscle; phagocyte – phagocytic cell x defensive cell*, or the colloquial expression *scavenger cell.*

Since the 18th century, there has been a call for systematic order and a certain regularity in the English language that has still not been completely fulfilled. For instance, besides terms with Greek-Latin spelling there are:

a) terms with English spelling: *haemostasia x haemostasis; polyglobulia x polyglobulism; thrombopathia x thrombopathy; thrombopenia x thrombopeny*;

b) different affixes are used in words with the same meaning, e.g. we have found in English texts the following terms used as synonyms: *embolia x embolus x embolism; coagulum x coagulate x coagulant.*

4. Didactic aspects

An important goal of teaching medical vocabulary is to teach the tools of word analysis that will enable understanding of complex terminology. "Medical terms are very much like individual jigsaw puzzles. They are constructed of small pieces that make each word unique, but the pieces can be used in different combinations in other words as well" (Chabner 1996: 1).

Mastering basic medical terminology in English is one of the first steps towards achieving access to the very latest information. To make the study of English medical terminology easier and more effective, it is important to become familiar with some basic rules of word analysis and to master the meaning of individual prefixes and suffixes instead of memorising individual items from the whole medical dictionary. The teaching and learning of new terms can be accelerated by arranging them into logical groups, e.g. terms describing body substances, or body fluids or denoting some colours.

Body substances	Body fluids	Colours
adip(o)/lip(o) - *fat*	chol(e) - *bile*	erythr(o) - *red*
calc(i) - *calcium*	haem(a/o) - *blood*	leuk(o) - *white*
glyc(o) - *sugar*	hydr(o) - *water*	alb(o)/albin(o) - *white*
lith(o) - *stone*	hidr(o) - *sweat*	chlor(o) - *green*
thromb(o) - *clot*	py(o) - *pus*	cyan(o) - *blue*

Another useful method is applying various visual stimuli such as flashcards during the teaching and learning process (Barnau 2014/2015; Barnau 2015).

5. Advantages of Latin and Greek

It is important to remember that Latin and Classical Greek are used in medical English not merely because of tradition. Those so-called 'dead' languages form the basis for scientific and technical terms for the following reasons:

(1) There is no ambiguity in them because Latin and classical Greek as 'dead' languages do not undergo any changes. The meaning of a word does not change but is consistent. In a living language, words acquire new meanings. For example, *'acid'* originated from Latin *acidus* – meant a chemical such as the *acetic acid* in vinegar. In modern English, there are thousands of named acids, among the more familiar being *amino acids, binary, carboxylic, fatty, folic, nitric, organic, sulfric, ternary, tannic* and *ribonucleic acids* (Dorland's Illustrated Medical Dictionary 1996: 15). Nowadays it has acquired another meaning and is used in English slang for *LSD* (*lysergic acid diethylamide)* a dangerous hallucinogenic drug (Goumovskaya 2007).

(2) The precise meaning and precise use of words is of crucial importance in all forms of medical communication. The essential property of precision in the words of 'dead' languages helps to make new medical terms from Latin and Greek roots whose meanings do not alter over time (Goumovskaya 2007).

(3) Another reason Latin and Greek roots are used to form medical words is that they result in terms that are shorter and more convenient than long descriptions in English. Consider the English definition of *mononucleosis* (*monos* one + *nucleus* centre of a cell + *osis* diseased condition): an acute infectious disease triggered by the Epstein-Barr virus. Hematic symptoms include excess of monocytes with one nucleus (Goumovskaya 2007).

(4) Greek-Latin terminology is primarily used by a relatively small circle of people – specialists – and is used as a peripheral part of the lexical system of Modern English even today (Vachek 1974).

(5) It provides continuity between the past and the present as well as the continuity in space – Latin terminology is used predominantly in Western (so called scientific) medicine (Bujalková; Džuganová 2015).

(6) It serves as a secret language among doctors. Their patients do not usually understand it and are thus not forced to immediately confront the full nature of their diagnosis.

Conclusion

Anatomical terminology contains, according to the latest edition of *Terminologia Anatomica*, International Anatomical Terminology (1998), about 5,800 Latin terms (4/5 of them are Latin, 1/5 are Greek). Clinical terminology elaborates statistical classifications of diseases. The names of diseases have been formed empirically in various times and places, that is why clinical terminology is not so uniform. Besides, clinical subjects are developing continuously and knowledge of them must be constantly revised and updated

English is a language historically and culturally linked with Latin. Emphasis of differences can serve to evoke interest in medical students and enable them to remember things better. Medical terms derived from classical languages present another 'foreign' language (specifically its vocabulary and grammar rules because syntax is not addressed in terminology studies). In medical language, a high number of English medical terms are equivalents of Latin ones in terms of their semantic, historical and morphological aspects.

In our paper, we have briefly discussed the position of EMP within ESP and ISE, paying attention to the huge progress in medical research and the need to coin new terms for new concepts. We have mentioned the disproportion between anatomical and clinical terminology, and analysed the main sources of English terminology, structure of medical terms, and relationships between terms from the viewpoint of polysemy, homonymy, and synonymy. We have also emphasized several advantages of the medical terms originating from Greek and Latin terminologies.

REFERENCES

1. **Andrews, E.** (1947). *A History of Scientific English. The story of its evolution based on a study of biomedical terminology*. New York: Richard R. Smith.
2. **Barnau, A.** (2014/2015). Vizuálna podpora ako motivačný faktor vo výučbe angličtiny u študentov ošetrovateľstva. In: *Cizí jazyky*. vol. 58, issue 5 (2014/2015), pp. 25-37.
3. **Barnau, A.** (2015). Effective communication and visual aids in teaching ESP – a process and outcome evaluation. In: *Proceedings: Trendy v jazykovém vzdělávání v terciární sféře v jazykových centrech na FF v ČR a SR 2 : testování a měření jazykových kompetencí*. Electronic version available at:

https://www.kal.upol.cz/fileadmin/kal/dokumenty/veda-vyzkum/trendy-v-jazykovem-vzdelavani-ii/BARNAU_EDIT_FINAL.pdf
4. **Bujalková, M., Jurečková, A.** (2013). *Terminologia Medica. Greco-Latin Medical Terminology.* Bratislava: Univerzita Komenského.
5. **Bujalková, M.; Džuganová, B.** (2015). English and Latin Corpora of Medical Terms – A Comparative Study. In: *International Journal of Humanities Social Sciences and Education* (IJHSSE). vol. 2, issue 12, pp. 82-91.
6. **Canziani, T., Grego, K., Iamartino, G.** (2014). *Perspectives in medical English*. Monza: Polimetrica International Scientific Publisher.
7. **Chabner, D.-E.** (1996). *The Language of Medicine.* Philadelphia: W.B. Saunders Company.
8. **Dávidová, E.** (2011). *Analysis of English Medical Terminology from the Field of Digestive System*. Electronic version available at: http://is.muni.cz/th/104783/pedf_b/
9. **Dirckx, J. H.** (2005). *Greek and Latin medical terminology.* Electronic version available at: http://stedmansonline.com/webFiles/Dict-Stedmans28/APP04.pdf
10. **Dobrić, K.** (2013). Creating medical terminology: from Latin and Greek influence to the influence of English as the current lingua franca of medical communication. In: *JAHR*; vol. 4 (7), pp. 493-501.
11. **Dorland's Illustrated Medical Dictionary.** (1996). 28th edition. Philadelphia: W.B. Saunders Company.
12. **Encyclopaedia Britannica.** Electronic version available at: https://www.britannica.com/biography/Avicenna
13. **Fleischman, S.** (2008). Language and Medicine. In: Schiffrin, D; Tannen, D; Hamilton, H. E. *The Handbook of Discourse Analysis.* Electronic version available at: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9780470753460.ch25/summary
14. **Goumovskaya, G.** (2017). *English for Medical Studies.* Electronic version available at: http://eng.1september.ru/article.php?ID=200702407
15. **Grego, K.** (2014). Medical English as a research field: results, trends, and perspectives. In: Canziani; Grego; Iamartino*. Perspectives in medical English.* Monza: Polimetrica International Scientific Publisher.
16. **Hauser, P.** (1980). *Nauka o slovní zásobě.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
17. **ICD-10 (2010). International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems.** 10th Revision. Geneva: World Health Organisation. Electronic version available at: http://www.who.int/classifications/icd/ICD10Volume2_en_2010.pdf
18. **Mićić, S.** (2013). Language of medicine – present and future." In: *JAHR*, vol. 4 (7), pp. 217-233.

19. **Peprník, J.** (2006). *English Lexicology.* Olomouc: Univerzita Palackého.
20. **Pilegaard, M.** (2000). Introduction. In: *Hermes-Journal of Language and Communication Studies, Thematic Sections-Medical LSP*. vol. 25, pp. 7-9.
21. **Polackova, G.** (2001). Synonymy of medical terminology from the point of view of comparative linguistics. In: *Bratisl Lek Listy.* vol. 103 (3), pp. 174-177.
22. **Répás, L.** (2013). *Basics of medical terminology. Latin and Greek origins.* Debrecen: Litográfia, Nyomda.
23. **Sinadinović, D.** (2013). The importance of strategies in learning and acquiring medical English vocabulary. In: *JAHR*. vol. 4 (7), pp. 273-291.
24. **Šimon, F.** (1989). O historickom výskume medzinárodnej lekárskej terminológie. In: *Bratisl Lek Listy* 1989; 90 (1): 48 – 55.
25. **Terminologia Anatomica. International Anatomical Terminology** (1998). Stuttgart – New York.
26. **Wulff, H. R.** (2004). The language of medicine. In: *Journal of the Royal Society of Medicine*. vol. 97. pp. 187-188.

Zhang Luping and Liu Lu
China University of Political Science and Law

A STUDY ON THE ENGLISH TRANSLATION OF MARRIAGE LAW FROM THE PERSPECTIVE COMPARATIVE LAW

ABSTRACT

This paper，by means of comparing with the English translation provided by the website “lawinfochina. com” and consulting the dictionary and parallel text, analyzes the English version of China’s marriage law published by Law Press China, on the lexical aspect, the syntactic aspect, clarity and concision, and modal verbs, according to the requests selected and concluded from plain English, suggestions of *The Translator’s Guide to Chinglish* by Joan Pinkham and the principles of legal translation. This paper aims at improving the level of the legal translation of China and contributing to the progress of China’s legal translation.

Key words: *Marriage Law; legal translation; revision; parallel text*

I. INTRODUCTION

1.1 Research background

In this thesis, two English versions of *Marriage Law of the People’s Republic of China* are discussed, one is published by Law Press China (hereinafter referred to as “LP version”)，the other is by the website “lawinfochina. com” (hereinafter referred to as “LI version”). However, many problems about English translation of China’s marriage law have been found during the process of practice, but only few attentions have been attached to them. The modification of *Marriage Law* is very necessary. Firstly, in recent years, plain English was advocated in many counties, such as: American, Britain, Australia, New Zealand, and Canada. Plain English is a clear writing which uses straightforward, concrete, common used words to organize information, in this way, the intended readers can understand on the first time they read it. So it’s very necessary to apply the writing and translating skills of plain English to the

translation of the legal documents. Secondly, *The Translator's Guide to Chinglish* (hereinafter referred to as *Guide to Chinglish*) by Joan Pinkham and the principles of legal translation are also important in legal translation. Therefore, this thesis aims at the modification of English version of China's marriage law published by Law Press China.

1.2 Research methodology

Marriage Law and its English official version are the data for analysis in this thesis. Firstly, this thesis analyzes the original version of marriage law of china in aspects of words, sentences and style. Then, the writing and translating methods of plain English, advice of *Guide to Chinglish* and the principles of legal translation are applied to analyze the English version of marriage law of china. The analysis of the English version is followed by modification of the English version in lexical, syntactic and stylistic aspect. In the process of modification, this thesis compares two different English versions of China's marriage law, and finds their respective merits and demerits. Besides, Parallel texts, such as American and Hong Kong's law concerning marriage and family relations are analyzed to find the best translation for China's marriage law, especially for professional terms. *The Collins Dictionary Online* is used to decide the correct words and their collocation. At last, this thesis concludes some advice for English legal translation from the analysis and modification.

1.3 Purpose and importance

The purpose of this study is to modify the English translation of *Marriage Law*. A second goal is to make some advice from the analysis of the translation and modification for English Legal translation.

This study identifies as being of importance to English translation of China's marriage law. Firstly, the accuracy of English translation of *Marriage Law* is vitally important to the clear understanding and the application in the marriage, family relation, dissolution, disposition of property and child support, etc. Secondly, as China is open to the world, more and more foreigners will marry with Chinese, the correct translation of marriage law of China is urgent and necessary for the foreigners to observe it. What's more, this thesis aimes at improving the level of the legal translation of China and contributing to the progress of China's legal translation.

1.4 Organization of the thesis

Chapter one is the brief introduction of the background, methodology, purpose and literature review. In chapter two, the research theories are discussed respectively. The first one is plain English, then, *Guide to Chinglish* and the last, the principles of legal translation. Chapter three is about analysis and modification of English translation of *Marriage Law*, including the lexical and the syntactic aspects, clarity and concision, consistency and identity, modal verbs. In chapter four, the findings of this thesis are concluded. Then, based on these findings, some advice for legal translation is made. At the end, the last chapter is conclusion.

1.5 Literature review

Marriage Law of the People's Republic of China was adopted on September 10, 1980, and amended on April 28, 2001. So far, this law has two important English translations. One is the version of Law Press China; the other is of the website "lawinfochina. com", and the version of Law Press China is the official version. Up to now, many researches have been made about the official version from different aspects. On the one hand, many scholars successfully explored the cultural differences of china and western countries through analyzing the Chinese-English Versions, such as, the paper *A Contrastive Analysis on the Chinese-English Versions of Marriage Law of the People's Republic of China and Their Marital Cultural Reflections* by Xiao Wei(2007), and *On Chinese and Western Marital Concepts from the Perspective of Interpersonal Function—Based on C-E Text Analysis of Chapter Ⅱ, Marriage Law of the People's Republic of China* by Xiao Wei(2010) and Wu Jiaojun(2010). On the other hand, from the aspect of interpersonal meaning in systemic functional grammar, Cao Yuxia(2009) analyzed Marriage law of China and its English translation in *Marriage Law of China and its English Translation: An Interpersonal Analysis*. However, only few scholars researched the English translation of China's marriage law. The paper《<婚姻法>两种英译之比较》by Chen Zhongcheng(1992) and Wu Juan(1992) was the only paper focused on the English translation of China's marriage law. This paper pointed out some error of the English version and provided modification. Professor Li Changshuan in his book 《非文学翻译理论与实践》, chapter 19 made some suggestions for legal translation, and he took several articles of *Marriage Law of the People's Republic of China* for examples and revised them. Because only a few studies

have been done from the perspective of English translation, an analysis and modification on the English version of China's marriage law are very necessary.

II. THEORETICAL FRAMEWORK

This thesis includes three theories to guide the legal translation: plain English, *Guide to Chinglish* and principles of legal translation. These three theories comprise many similar points and all these points are very helpful in legal translating. Therefore, in this thesis, some advice of these three theories are selected and concluded into one new theory of legal translation, and this theory is the guide to the revision of LP version.

First, translating is writing, so the principles of writing should also be applied to translating. *Presidential Memorandum on Plain Language: Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies* advocated by American president William Clinton in 1998 claimed:

> "We are determined to make the government more responsive, accessible, and understandable in its communications with the public. The Federal Government's writing must be in plain language. By using plain language, we send a clear message about what the Government is doing, what it requires, and what services it offers… Plain language documents have logical organization, easy-to-read design features, and use: common, everyday words, except for necessary technical terms; "you" and other pronouns; the active voice; and short sentences" (qtd. in Li Changshuan, 159-160).

This memorandum extended the requirements of plain English to the political field. In recent years, plain English has covered many aspects of people's life, including law, finance, commerce, technique and medical techniques, almost all practical documents. In a word, plain English has been a trend of writing, so its principles must be applied to legal translation.

Plain English Campaign, U. K. defines plain English as: "We define plain English as something that the intended audience can read, understand and act upon the first time they read it. Plain English takes into account design and layout as well as language" (qtd. in Li Changshuan, 162).

Second, *Guide to Chinglish* is addressed primarily to Chinese translators. The author defined Chinglish as below: "Chinglish, of course, is that misshapen,

hybrid language that is neither English nor Chinglish but that might be described as 'English with Chinese characteristics'" (1). The purpose of the book is as follows:

> "to show translators—and, by extension, others who are writing directly in English—how to recognize elements of Chinglish in a first draft and how to revise it so as to eliminate those elements. In other words, this book is intended to help them turn their work into real English such as might have been written by an educated native speaker of the language" (1).

The book is divided into two parts. Part one is "Unnecessary Words", the other is "Sentence Structure". These two parts cover almost all the common mistakes Chinese writers and translators may make.

Third, apart from the principles of plain English and advice of *Guide to Chinglish*, the principles of legal translation should also be applied to the modification of LP version. The principles of legal translation comprise accuracy, consistency and identity, clarity and professionalism.

All these theories are instructions of legal translation, so the thesis makes full use of them to analyze and revise LP version. The guiding principles concluded from these theories are as follows.

First, accuracy is vitally important to legal translation because any error or vagueness of translation in aspects of sentence structure or choice of words could lead to serious legal consequence. Henry Weihofen clarified the requirements of precision in legal translation and its importance:

> "The lawyer must be more precise in his writing than almost anyone else. Most writers can expect their work to be read in good faith, that is, with an honest desire to understand what was meant. But the lawyer must write in constant fear of what we might call the reader in bad faith, the man looking for loopholes in the contract so as to avoid liability for his failure to perform…" (qtd. in Li Kexing & Zhang Xinhong, 201-202).

Therefore, to avoid different understandings of legal text, every word, as well as punctuation must be thoroughly considered.

Second, professionalism demands the use of professional term, the commonly used sentence structure and idiom of legal text. Therefore, legal

translators must have a good grasp of law and the basic terms, otherwise their translation could be unprofessional to the legal worker, or even worse, their translation may leave legal loopholes to the law.

Third, don't use gender-specific terminology when the antecedent could be male or female. Such as, "Firefighter" instead of "Fireman", "Supervisor" instead of "Forman".

Fourth, use the active voice. The active voice requests the writer to mention the actor in the sentence, which reduces confusion and roundabout structure of the passive voice.

Fifth, write positively. Try to avoid several negatives in a sentence, because negative is less understandable than positives. And even a negative should be expressed in positive form, such as, "dishonest" instead of "not honest", "ignore" instead of "do not pay attention to".

Sixth, write with parallel structure. This is the expression of matching ideas in matching form. It can achieve order and balance, and stress the connection between opinions. But the writer must be careful when use parallelism because the elements linked by the coordinating conjunctions belong to different grammatical categories. If a sentence contains wrong parallel structure, the disparate elements must be changed to conform to the other.

Seventh, use action verbs. Action verbs are short and direct. For example, "give consideration to" can be directly replaced by the verb "consider". Nouns with verbs inside make sentences longer and more roundabout.

Eighth, write in a clear and concise form. The writer should delete useless words, avoid redundancies and noun sandwiches, and use concrete words.

Ninth, do not use "shall". "'Shall' imposes an obligation to act, but may be confused with prediction of future action...To impose a legal obligation, use 'must'. To predict future action, use 'will'" (Drafting Legal Documents, 3). "Use 'must' for obligation, 'may' for permission, and 'should' for preference. Use 'must not' to convey prohibitions. Avoid the ambiguous 'shall'" (Writing Reader-Friendly Documents, 4).

In conclusion, legal translation must be conformed with the principles of plain English, advice of *Guide to Chinglish* and principles of legal translation. In another word, a perfect translation of legal text must be clear, easy to be understood, clean of Chinglish, and adhere to the style of legal document. So, this thesis applied these theories to analyze and revise the translation of *Marriage Law* to produce a better version.

III. ANALYSIS AND MODIFICATION OF ENGLISH TRANSLATION OF *MARRIAGE LAW*

In the previous chapter, the theories of legal translation have been discussed. In this chapter, the English version of *Marriage Law* will be analyzed in detail.

3.1 The lexical aspect

In English, a single word may have many different meanings. In order to avoid obscurity and error caused by polysemy, the precise language is a priority.

3.1.1 The correct words and collocation

The correct words and collocation mean the chosen words must express the same idea as the words of source text; otherwise the translation could be misleading. This requirement is also emphasized by one of the legal principle—accuracy. The following list contains many examples from LP version.

Example 1:

“第三条

．．．．．．．禁止**借**婚姻索取财**物**。．．．．．．．禁止家庭成员间的虐待**和遗弃**”(中华人民共和国继承法、收养法、婚姻法，78)。

*“Article 3: ...The exaction of money or **gifts** **in connection with** marriage... Maltreatment **and** **desertion** of **one** family member”* (LP version, 79).

A gift usually means something you give someone as a present, but in the Chinese version, “物”does not refer to present, but something valuable, so the choice of word “gift” is wrong.

LI version provides the translation as follows:

*“Any exaction of **money or property** **by means of** marriage shall be prohibited”* (LI version, 2).

Property is all the things that belong to someone or something that belongs to him or her. So “property” is the right translation of “物”.

By referring to parallel texts, the right translation of “财物”is found.

“第七条

．．．．．．．而该笔金钱或其他财产已不再由其丈夫管有或控制”（香港《已婚者地位条例》，2）。

*“Section 7 ...and that either that **money or other property** has ceased to be in his possession or under his control”* (*Married Persons Status Ordinance, 2*).

Because property includes money, so the correct translation of "财物"should be "money or other property".

Then, "借"means "in a way" or "by means of", but the phrase "in connection with" does not express the same meaning as "借", and not all money in connection with marriage is illegal. So "借婚姻"should be translated to "by means of marriage".

The translation of"遗弃"is also needed to be discussed. The verb "desert" and "abandon" both means someone leave a place, thing, or person permanently or for a very long time, especially when the one should not do so. But the word "abandon" is more frequently used than "desert". Besides, in article 32, article44, article45, and article 46 of LP version, every "遗弃"is translated to "abandon".

Legal translation must keep the principle of consistency and identity, so "desertion" of article 3 should be replaced by "abandonment".

Either maltreatment or desertion is prohibited, so "maltreatment and desertion" should be revised to "maltreatment or desertion". And a family member may abandon one or more family members, so the phrase of "desertion of one family member by another" should be revised to "desertion of any family member". This is because "by another" is redundant and self-evident.

Accordingly, the revised translation is:

Article 3: …The exaction of money or ***other property*** ***by means of*** *marriage is prohibited.*

Maltreatment ***or*** ***abandonment*** *of* ***any*** *family member is prohibited.*

Example 2:

"第十四条 夫妻双方都有各用自己姓名的权利"（82）。

"Article 14 ... have the right to ***use*** *his or her own* ***surname and given name****"* (LP version, 83).

Firstly,"用"does not mean "use", but "have", so "have" is the correct word for "用". Secondly, the name of a person or a thing is the word or words used to identify them. Therefore, "name" is enough to "姓名", hence the phrase "surname and given name" is unnecessary.

The revised translation is:

Article 14 Both husband and wife have the right to ***have*** *his or her own* ***name****.*

Example 3:

"第十七条．．．．．．（三）**知识产权**的收益"（82）。

"*Article 17 (3) incomes of **intellectual property rights***"(LP version, 83).

"Intellectual property (IP) is a legal term that refers to creations of the mind" (Cited from Wikipedia). However, intellectual property rights are the exclusive rights given to its owners. The owner can make profits by making use of his or her own intellectual property, while intellectual property right can be used to protect the intellectual property.

So, the right expression is "incomes of intellectual property".

Example 4:

"第三十条 子女应当尊重父母的婚姻权利"（90）。

"*Article 30 Children shall respect their parents' **right of marriage***" (LP version, 91).

"父母的婚姻权利" here refer to the parents' right to remarry. However, "right of marriage" is obtained from a marriage, so it does not mean that the parents have right to remarry.

In LI version, the translation is as follows:

"*Article 30 Children shall respect **the matrimonial rights** of their parents"*(LI version, 9).

"Matrimonial right" means right obtained through marriage, so it is also inappropriate.

Referring to the electronic corpus "WebCorp", the author found the right collocation is "right to marriage".

Accordingly, the right translation is:

*Children must respect **the right to marriage** of their parents.*

Example 5:

"第五十一条

．．．．．．１９５０年５月１日颁行的《中华人民共和国婚姻法》"（102）。

"*Article 51 The Marriage Law of the People's Republic of China **promulgated** on May 1, 1950*"(LP version, 103).

"颁行"means "颁布"and "施行", but "promulgate" only means that a law is publicly approved or made official, and it may not come into effect.

So, the revision is:

*Article 5 The Marriage Law ... **promulgated and come into force** on May 1, 1950...*

3.1.2 Professional terms

Professional terms of legal text have definite and specific legal meaning. They can express the complex legal idea clearly and exactly and cannot be replaced by other words. They are familiar to legal workers, but difficult to layman, because they are limited in the field of law. Therefore, translators who do not have a good grasp of the science of law cannot produce a professional translation of legal text. To illustrate the professional terms, the following part will discuss the examples selected from LP version in detail.

Example 1:

"第二条 实行**婚姻自由**、一夫一妻、男女平等的婚姻制度"（76）。

"*Article 2 A marriage system based on* ***the free choice of partners***"(LP version, 77, 79).

"第三条 禁止包办、买卖婚姻和其他干涉**婚姻自由**的行为"（78）。

"*Article 3 ...and any other acts of interference in* ***the freedom of marriage*** *shall be prohibited*"(LP version, 79).

"婚姻自由"is not limited to the freedom to choose a spouse, but includes many other aspects. So "the free choice of partners" is incomplete. Furthermore, in article 3, the translation of "婚姻自由"is "the freedom of marriage", so it is not identical with article 2. Obviously, the different translation of the same terms is not allowed by a principle of legal translation — consistency and identity. Then, through analysis of example sentences from "WebCorp", the correct translation of "婚姻自由"is "the freedom of marriage".

Example 2:

"第三条 禁止**包办**、买卖婚姻和其他干涉婚姻自由的行为"（78）。

"*Article 3* ***Marriage upon arbitrary decision by any third party***" (LP version, 79).

"Marriage upon arbitrary decision by any third party" is not the professional expression of legal text, and the correct one is "arranged marriage". "Arranged marriage is a type of marital union where the bride and groom are selected by a third party rather than by each other" (Cited from Wikipedia). Therefore, the translation of

"包办婚姻"in LP version should be revised.

Example 3:

"第五条 结婚必须男女双方**完全自愿**"（78）．．．．．．

"*Article 5 Marriage must be based upon **the complete willingness** of both man and women*" (LP version, 79).

At first, "the complete willingness" is redundant, because no willingness is incomplete, and incomplete willingness is clearly unwillingness. Besides, by referring to "*Uniform Marriage and Divorce Act*" of America, the author found the correct expression of "完全自愿". Here are articles selected from the act:

"§ 201. Marriage is a personal relationship between a man and a woman arising out of a civil contract to which **the consent of the parties** is essential.

§ 202. … (b) The [Secretary of State, Commissioner of Public Health] shall prescribe the forms for the marriage license, the marriage certificate, and **the consent to marriage**" (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 5-7).

Accordingly, the translation of "完全自愿"is "the consent of the parties".

Example 4:

"第十二条

．．．．．．由人民法院根据照顾**无过错方**的原则判决"（80）。

"*Article 12 ...giving consideration to **the unerring party***" (LP version, 83).

At first, "unerring" does not mean "having no fault". Because if someone's judgment or ability is unerring, which means they are always correct and never mistaken.

A citation from "*Uniform Marriage and Divorce Act*" has the correct expression:

"...divorce is a remedy granted to **an innocent spouse**, based on the marital fault of the other spouse which has not been connived at, colluded in, or condoned by **the innocent spouse**" (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 2).

Accordingly, "the unerring party" should be revised to the innocent party.

Example 5:

"第十九条

．．．．．．**没有约定**或约定不明确的"（84）．．．．．．

"*Article 19 Where **such an agreement is lacking***" (LP version, 85).

"Such an agreement is lacking" is not wrong in meaning, but it should be replaced by professional term of English legal text. Here is a citation from "*Uniform Marriage and Divorce Act*": "**In the absence of such an agreement** or provision in the decree, this section terminates the obligation of a parent to support a child" (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 45).

Therefore, the correct translation of “没有约定” is “in the absence of such an agreement”.

Example 6:

“第二十五条

非婚生子女享有与**婚生子女**同等的权利”（88）．．．．．．

“*Article 25* ***Children born out of wedlock*** *shall enjoy the same rights as* ***children born in wedlock****”* (LP version, 89).

Although the underlined part of translation above is correct in meaning, the same idea is expressed in legal English more concisely. In “*Uniform Marriage and Divorce Act*”, the author found professional term of “非婚生子女”is “illegitimate children”, and the term“婚生子女”is “legitimate children”.

Example 7:

“第三十二条

男女一方要求离婚的，可由有关部门进行**调解**．．．．．．

人民法院审理离婚案件，应当进行**调解**；如**感情确已破裂**，**调解**无效，应准予离婚”（90）。

“*Article 32 If one party alone desires a divorce, the organization concerned may carry out* ***mediation*** *...*

...the People’s Court shall carry out ***mediation****; divorce shall be granted if* ***mediation*** *fails because* ***mutual affection no longer exists***”(LP version, 91).

“Collins English Dictionary online” defines “mediate” as: “If someone mediates between two groups of people, or mediates an agreement between them, they try to settle an argument between them by talking to both groups and trying to find things that they can both agree to”. But husband and wife are only two people, cannot be called two groups, so “mediation” is not correct.

Uniform Marriage and Divorce Act provides the correct expression:

“(ii) there is serious marital discord adversely affecting the attitude of one or both of the parties toward the marriage, and there is no reasonable prospect of **reconciliation**” (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 25).

“(c) A finding of irretrievable breakdown is a determination that there is no reasonable prospect of **reconciliation**” (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 29).

“Collins English Dictionary online” defines “reconciliation” as: “Reconciliation between two people or countries who have quarreled is the process of their becoming friends again”. So, according to the explanation of the

dictionary and the expressions of "*Uniform Marriage and Divorce Act*", "reconciliation" is appropriate.

"感情确已破裂" does not mean "affection no longer exists", but mean "the relationship breaks down". By referring to "*Uniform Marriage and Divorce Act*", the author found the expression of "感情确已破裂":

"At the adjourned hearing the court shall make a finding whether **the marriage is irretrievably broken**" (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 29).

"(c) A finding of **irretrievable breakdown** is a determination that there is no reasonable prospect of reconciliation" (*Uniform Marriage and Divorce Act*, 29).

Therefore, "mutual affection no longer exists" should be revised to "the marriage is irretrievably broken".

Example 8:

"第三十三条

现役军人的配偶要求离婚，须得军人同意，但军人一方有**重大过错**的除外"（92）。

"*Article 33 ... unless the soldier has made **grave errors***" (LP version, 93).

"Collins English Dictionary online" defines "error" as: "An error is something you have done which is considered to be incorrect or wrong, or which should not have been done". However, "过错"means a bad situation is caused by someone or the one are responsible for it. By checking "WebCorp", the author found the correct collocation is "**grave fault**".

Example 9:

"第三十八条

离婚后，**不直接抚养子女的父或母**，有**探望子女的权利**"（94）。

"*Article 38 After divorce, **the father or mother who does not directly bring up the child** shall have **the right to visit his or her child***"(LP version, 95).

"The father or mother who does not directly bring up the child" is a literal translation and it is awkward. The correct expression is "A parent not granted custody of the child". Here is a citation from "*Uniform Marriage and Divorce Act*":

"(a) **A parent not granted custody of the child** is entitled to **reasonable visitation rights** unless the court finds, after a hearing, that visitation would endanger seriously the child's physical, mental, moral, or emotional

health”(*Uniform Marriage and Divorce Act*, 53). So, “the right to visit his or her child” should be shorted to “reasonable visitation rights”.

3.1.3 Gender-specific terminology

Gender-specific terminology is bad for the accuracy of legal text, and leaves loopholes to a law, because law is related to all males and females. So, translators must be very careful in legal translation. Here is an example:

“第二十六条

养子女和生父母间的权利和义务，因收养关系的成立而消除”（88）。

“*Article 26 The rights and duties in the relationship between a foster-child and* ***his*** *natural parents shall terminate with the establishment of* ***his*** *adoption*”(LP version, 89).

The two “his” both are possessive pronouns of “a foster-child”, but this child may be a girl, and “his” exclude all females, leading to a bad situation that the accuracy of law is not kept. So “his” should be revised to “his or her”.

3.2 The syntactic aspect

3.2.1 Active voice

The active voice reduces confusion by the mention of the actor to the reader. Wheras the passive voice is confusing especially in legal writing, because the responsible person is less obvious than in the active voice. Additionally, the passive voice makes sentences not only long and also obscure.

Example 1:

“第十一条

因胁迫结婚的，受胁迫的一方可以向婚姻登记机关或人民法院请求撤销该婚姻。受胁迫的一方撤销婚姻的请求，应当自结婚登记之日起一年内提出。被非法限制人身自由的当事人请求撤销婚姻的，应当自恢复人身自由之日起一年内提出”（80）。

“*Article 11 Where marriage is contracted by coercion, the coerced party may appeal to the marriage registration office or the People’s Court for annulment of such marriage. Such an appeal for annulment of marriage made by the coerced party shall be submitted within one year from the date of marriage registration. Where the party concerned whose personal freedom is illegally restrained, such an appeal for annulment of marriage shall be submitted within*

one year from the date of the restoration of the personal freedom"(LP version, 81).

Revision:

Article 11 If an individual is coerced into marriage, he or she may request the marriage registration office or the People's Court to annul the marriage. The request must be made within one year of the date of marriage registration. If his or her personal freedom is illegally restricted, he or she must make such a request within one year of the date on which he or she regains freedom.

The revision is clearer and shorter than the last translation. At first, the active voice mentions the actor, eliminating the long and roundabout passive structure. In addition, the elimination of the unnecessary repeat saves words. In the last translation, the idea of "appeal to the marriage registration office or the People's Court for annulment of such marriage" is repeated twice: "Such an appeal for annulment of marriage made by the coerced party" and "such an appeal for annulment of marriage". Repeated references to the same thing are unnecessary and make the sentence longer. The two repeated references can be shortened to "Such an appeal".

3.2.2 A positive statement

The plain English requests the writer to write positively, if you can express an idea accurately in either the positive or the negative way, you should express it positively. But if the regulation is used to caution the reader, a negative statement can be used.

Example 1:

"第六条

结婚年龄，男不得早于二十二周岁，女不得早于二十周岁"（78）。

"*Article 6 No marriage may be contracted before the man has reached 22 years of age and the woman 20 years of age*" (LP version, 79).

Revision:

Article 6 Marriage is prohibited if the man is less than 22 years of age and the woman 20 years of age.

Example 2:

"第二十七条 继父母与继子女间，不得虐待或歧视"（89）。

"*Article 27 Maltreatment and discrimination shall not be allowed between step-parents and step-children*" (LP version, 89).

Revision:

Article 27 Either maltreatment or discrimination is prohibited between step-parents and step-children.

The lawmaker formulates this rule to caution the reader, so its translation can also be revised this way:

Article 27 Step-parents and step-children may not maltreat or discriminate each other.

3.2.3 Parallel structure

To arrange sentences to make the parallel ideas look parallel. This is important in the use of a list. A list in legal document makes it clear to the reader what is allowed and what is prohibited.

Example 1:

"第三条

禁止包办、买卖婚姻和其他干涉婚姻自由的行为。禁止借婚姻索取财物。

禁止重婚。禁止有配偶者与他人同居。禁止家庭暴力。禁止家庭成员间的虐待和遗弃"（78）。

"*Article 3 Marriage upon arbitrary decision by any third party, mercenary marriage and any other acts of interference in the freedom of marriage shall be prohibited. The exaction of money or gifts in connection with marriage shall be prohibited.*

Bigamy shall be prohibited. Anyone who has a spouse shall be prohibited to cohabit with another person of the opposite sex. Family violence shall be prohibited. Maltreatment and desertion of one family member by another shall be prohibited" (LP version, 79).

Revision:

Article 3 Any of the following acts is prohibited:

(1) arranged marriage;

(2) mercenary marriage;

(3) any other interference in the freedom of marriage;

(4) the exaction of money or other property by means of marriage;

(5) bigamy;

(6) cohabitation between anyone who has a spouse and another person of the opposite sex;

(7) family violence; or

(8) maltreatment or abandonment of any family member.

Example 2：

“第七条 有下列情形之一的，禁止结婚：

（一）直系血亲和三代以内的旁系血亲；

（二）患有医学上认为不应当结婚的疾病(78,80)。

“*Article 7 No marriage may be contracted under any of the following circumstances:*

(1) if the man and the woman are lineal relatives by blood, or collateral relatives by blood up to the third degree of kinship; or

(2) if the man or the woman is suffering from any disease which is regarded by medical science as rending a person unfit for marriage”(LP version, 79, 81).

Revision:

Article 7 Marriage is prohibited if:

(1) the man and the woman are lineal relatives by blood, or collateral relatives by blood up to the third degree of kinship; or

(2) the man or the woman suffers from a disease considered by medical science as making a person unfit for marriage.

3.3 Clarity and concision

3.3.1 Nominal

“Nominals” are nouns with verbs inside, such as “give consideration to”. “Nominal” makes sentences longer. However, action verbs are good at making sentences shorter and more direct.

Example 1:

“第五条．．．．．．不许任何一方对他方加以强迫”（78）。

“*Article 5 ...Neither party may* ***use compulsion on*** *the other party*” (LP version, 79).

The phrase “use compulsion on” can be shortened to a verb “compel”.

Example 2:

“第十一条

．．．．．．受胁迫的一方可以向婚姻登记机关或人民法院请求撤销该婚姻”（80）．．．．．．

“*Article 11 ...the coerced party may appeal to the marriage registration office or the People’s Court* ***for annulment of*** *such marriage*”(LP version, 81).

The nominal “for annulment of” can be shorted to “to annul”.

Example 3:

“第十二条

．．．．．．．由人民法院根据照顾无过错方的原则判决”（80）。

“*Article 12 ...the People’s Court shall make a judgment on the principle of giving consideration to the unerring party*”(LP version, 83).

The phrase “giving consideration to” can be shortened to “considering”.

(a) 3.3.2 Unnecessary words

Example 1:

“第十二条

．．．．．．．同居期间所得的财产，由当事人协议处理”（82）。

“*Article 12 ...The property acquired by them during* ***the period of*** *their cohabitation*”(LP version, 83).

The phrase “the period of” can be omitted, and then the original idea of the sentence will not be changed.

Example 2:

“第十七条

夫妻在婚姻关系存续期间所得的下列财产，归夫妻共同所有”（82）。

“*Article 17 The following property acquired by the husband and the wife* ***during the period in which they are under contract of marriage*** *shall be in their joint possession*”(LP version, 83).

The underlined part contains too much unnecessary words and it can be revised to “during their marriage”.

Example 3:

“第二十三条 父母有保护和教育未成年子女的权利和义务”（86）。

“*Article 23 Parents shall have the right and duty to protect and educate their* ***children who are minors***”(LP version: 87).

The phrase “children who are minors” can be simplified to “minor children”, because “minor” can be used as an adjective.

3.4 Modal verbs

3.4.1 Must

In the translation of Chinese legal documents, “必须” is translated to “must” or “shall”, but due to the ambiguity caused by “shall”, “必须” can only be translated to “must”. Here are some examples selected from LP version.

“第五条

结婚**必须**男女双方完全自愿，不许任何一方对他方加以强迫或任何第三者加以干涉”（78）。

“*Article 5 Marriage **must** be based upon the complete willingness of both man and woman*” (LP version, 79).

“第八条

要求结婚的男女双方**必须**亲自到婚姻登记机关进行结婚登记”（80）。

“*Article 8 Both the man and the woman desiring to contract a marriage **shall** register in person with the marriage registration office*” (LP version, 81).

In the above examples, “必须” is translated into two different words:“must” and “shall”. However, the different expressions of the same idea of the legal document are against the principle of consistency and identity. Therefore, the underlined “shall” of article 8 must be revised to “must” in order to reduce ambiguity and be consistent with article 5.

3.4.2 May

In LP version, “不得” is translated into “no...may” “may not” “neither...shall” “shall not” or “not allowed to”. Here are the examples.

Table 1: translation of “不得” in LP version

Article / 不得	Article6, Article7	Article12, Article 34	Article 15	Article 27	Article 30
English translation	no...may	may not	neither ...shall	shall not be allowed	are not allowed to

Some of the above translation of “不得” must be revised due to three factors. Firstly, according to the principle of consistency and identity, the translation of “不得” must be consistent. Secondly, plain English excludes the use of “shall”. Lastly, “not allowed to” and “shall not be allowed” are not professional expression of legal documents. So, the correct translations of “不得” are “no...may” “may not” “neither...may” .

3.4.3 Shall

"应当" refers to an advice or a preference, so it should be translated "should". If it is translated to "shall", the reader will be confused whether the regulation is an obligation or an advice.

Table 2: examples that "应当" is translated to "shall" in LP version

Article / Shall	Article4, Article6	Article 13	Article 14	Article 15	Article 16
Original text	应当	地位平等	有..... 的权利	有.....的 自由	有.....的 义务
English translation	Shall	shall have equal status	shall have the right	shall have the freedom	shall have the duty

On the one hand, equal status, right, freedom and duty are all entitled to everyone. Everyone is born to be equal and free. These things are not given by law, but by God. If a right is given by a law, then it cannot be called a right. On the other hand, a law of continuing effect speaks as of the time it is applied, not as of the time it is drafted or goes into effect. So, laws must be drafted in the present tense. Due to the above two reasons, the underlined "shall" can be omitted.

IV. CONCLUSION

Based on the analysis and revision of the English translation of *Marriage Law*, in legal translation, the translator should pay more attention to the following aspects.

The first is accuracy. Accuracy of legal translation comprises two aspects. The one is accuracy of the original idea. For translator, the thoroughly understanding of the original text is the prerequisite of the legal translation. The misrepresentation of the original idea of a legal document will lead to wrong application of law. The other one is accuracy of wording. English words and phrases always have more than one meaning, and they cannot always be the correct expression of Chinese words or phrases. In a word, wrong word or phrase in legal translation will lead to misrepresentation of the original idea.

The second is professionalism. A legal document comprises a large number of professional terms, so if a translator wants to produce a professional legal

translation, he or she must have a good grasp of legal language of source language as well as target language.

The third is clarity and concision. Clear and concise legal documents can be easily understood by their readers and practiced; hence it can improve efficiency of work for legal workers. To achieve clarity and concision, the translator must be guided by the writing methods of plain English and *Guide to Chinglish.*

To achieve the above mentioned three requests, a translator must have the complete legal knowledge, and this is the premise of the thorough understanding to the original text. In addition, parallel text makes important contribution to the translation of legal document. So, intensive reading of extensive legal documents and books, such as regulations and laws of different fields, is very help in the translation of professional terms. Most importantly, a translator must have a high sense of responsibility and devoted professional spirit. Only discipline oneself by a high professional and moral standard in translation, can a translator do perfect work in legal translation.

Acknowledgements

This paper is funded by the Open Project of Key Laboratory of Evidence Science (China University of Political Science and Law) granted by the Ministry of Education (2016KFKT09)

REFERENCES

1. “Drafting Legal Documents.” 23 Mar. 2004. The University of Michigan Law School. 5 Dec. 2014 <www.law.umich.edu/library/students/research/Documents/drafting.pdf >.
2. “Marriage Law of the People’s Republic of China”. 28 Apr. 2001. 北大法律英文网. 5 Dec. 2014 <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=1793&lib=law&SearchKeyword=Marriage%20Law&SearchCKeyword=>
3. Pinkham, Joan. *The Translator’s Guide to Chinglish*. Foreign Language Teaching and Research Press, 2000.
4. “Uniform Marriage and Divorce Act”. 16 Jul. 1973. 24 Jan. 2015 <www.uniformlaws.org/shared/docs/Marriage and Divorce Act/UMDA 1973.doc>.

5. “Writing User-Friendly Documents”. The Plain Language Action and Information Network, U. S. A. 5 Dec. 2014
6. <http://www.dot.gov/sites/dot.dev/files/docs/Writing%20User-Friendly%20Documents.pdf>
7. “Writing Reader-Friendly Documents”. 5 Dec. 2014
8. < www.plainlanguage.gov/howto/guidelines/Reader-Friendly.doc >
9. Chen, Zhongcheng, Wu, Juan. [陈忠诚，吴娟].《婚姻法》两种英译之比较，规代外语 1 992 年第 1 期
10. Hu, Xiangrong. [胡湘荣] 离婚“时”究竟指何时——婚姻法》第四十七条实施中的困惑及修改建议，株洲师范高等专科学校学报，第12卷，第1期，2007年2月
11. Li, Changshuan. [李长栓]，非文学翻译理论与实践. 中国对外翻译出版公司，2004
12. Li, Kexing, and Zhang, Xinhong. [李克兴，张新红]，法律文本与法律翻译. 中国对外翻译出版公司, 2006
13. Li, Xia, and Song, Chuxue. [李霞，宋春雪]. 婚姻法的漏洞与填补论略. 东岳论丛，第25卷，第2期，2004年3月
14. 中华人民共和国继承法、收养法、婚姻法(中英对照). 法律出版社, 2002.10
15. Zhang, Li. [张黎]. 浅析《婚姻法》中的模糊语，语言应用研究，现代语文，2009年6月

FOREIGN LANGUAGES
FOR SPECIAL PURPOSES

№ 5 (14)

Չափս՝ 60x84 1/16: Տպ. 8.375 մամուլ:
Տպաքանակ՝ 100:

ԵՊՀ հրատարակչություն

ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1